

**UCHWAŁA NR XLIX/272/2017
RADY MIEJSKIEJ W SŁAWNIE**

z dnia 29 grudnia 2017 r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sławno na lata 2018-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, poz. 2232) Rada Miejska w Sławnie uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Sławno na lata 2018-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr LVIII/325/2010 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 29 września 2010 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sławno na lata 2010-2020.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sławno.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Sławno

Sławno 2017

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH GMINY ORAZ SZCZEBLA REGIONALNEGO	4
1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Sławno	4
1.2. Miejska strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2017-2023.....	5
1.3. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Sławno	6
1.4. Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego	8
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA	10
2.1. Rys historyczny.....	11
3. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH.....	17
3.1. Metodologia badania negatywnych zjawisk	17
3.2. Sfera społeczna	26
3.2.1. Sytuacja demograficzna	26
3.2.2. Przestępczość	32
3.2.3. Bezrobocie i ubóstwo	34
3.2.4. Syntetyczne ujęcie negatywnych zjawisk w sferze społecznej.....	37
3.3. Sfera gospodarcza	39
3.4. Sfera techniczna	43
3.5. Sfera środowiskowa	44
3.6. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	46
3.7. Obszar zdegradowany.....	48
3.8. Obszar rewitalizacji	50
3.8.1. Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji	53
3.8.2. Podsumowanie.....	67
4. WIZJA I CELE PROCESU REWITALIZACJI	71
5. KATALOG PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	73
5.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	73
5.2. Pozostałe projekty rewitalizacyjne	79
5.3. Produkty i rezultaty zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych.....	83
5.4. Oddziaływanie projektów na realizację celów lokalnego programu rewitalizacji	86
6. MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI	87
6.1. Komplementarność przestrzenna	87
6.2. Komplementarność problemowa	88
6.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	89
6.4. Komplementarność źródeł finansowania i indykatywne ramy finansowe	90
6.5. Komplementarność międzyokresowa.....	91
7. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA	93
8. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM REWITALIZACJI	99
8.1. Wdrażanie	101

8.2. Monitoring	103
SPIS TABEL	105
SPIS FOTOGRAFII	106
SPIS RYCIN	107
ZAŁĄCZNIK 1. RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO.....	108
ZAŁĄCZNIK 2. ANALIZA WSKAŹNIKOWA W SFERZE SPOŁECZNEJ - SYNTEZA	117

WSTĘP

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Sławno jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego realizacja ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego wyznaczonego w jego ramach obszaru rewitalizacji poprzez zaplanowaną, kompleksową i skoncentrowaną terytorialnie interwencję, prowadzoną przez interesariuszy procesu rewitalizacji. Interwencja, o której mowa, zgodnie z aktualnym pojmowaniem procesu rewitalizacji, koncentruje się na realizacji działań społecznych, uzupełnionych zadaniami infrastrukturalnymi.

Podstawę prawną dla sporządzenia niniejszego dokumentu stanowi art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875). Program został opracowany ponadto zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. Horyzont czasowy dokumentu obejmuje lata 2018-2023.

Na strukturę dokumentu składa się osiem rozdziałów, spośród których pierwsze dwa mają charakter wprowadzający. W ramach rozdziału trzeciego przeprowadzono kompleksową i wieloaspektową analizę poziomu degradacji w Sławnie, w wyniku której wskazano obszary cechujące się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Na podstawie wniosków z przeprowadzonych badań, sformułowano wizję i wyznaczono cele procesu rewitalizacji, którym odpowiadają przypisane im kierunki działań. Osiągnięcie założonych celów nastąpi poprzez wdrożenie katalogu podstawowych projektów rewitalizacyjnych i uzupełniających je działań komplementarnych. Ich realizacja ukierunkowana jest na zmniejszenie natężenia negatywnych zjawisk występujących na obszarze objętym procesem rewitalizacji.

1. NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH GMINY ORAZ SZCZEBLA REGIONALNEGO

W niniejszym rozdziale dokonano analizy następujących dokumentów w kontekście przesłanek uzasadniających potrzebę prowadzenia procesu rewitalizacji w Sławnie: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Sławno, Miejska strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2017-2023 oraz Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Sławno. Gmina Miasto Sławno nie posiada aktualnej strategii rozwoju lokalnego, jednakże na etapie jej tworzenia uwzględnione zostaną założenia niniejszego dokumentu, celem zachowania spójności w planowaniu strategicznym. W ramach niniejszego rozdziału dokonano również analizy Strategii rozwoju województwa zachodniopomorskiego w kontekście procesu rewitalizacji.

1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Sławna¹

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawą dla prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie lokalnym. W dokumencie tym określa się cele i kierunki rozwoju przestrzennego gminy. Studium dla miasta Sławno było jednym z pierwszych zatwierdzonych tego typu dokumentów w Polsce. Biorąc pod uwagę ocenę aktualności studium², stwierdzić należy, że wymaga ono aktualizacji w szerokim zakresie. Mając na względzie fakt, że dokument ten w aktualnym stanie rzeczy jest dokumentem obowiązującym, nadal stanowi on fundament prowadzenia polityki przestrzennej w Sławnie.

Głównymi celami polityki przestrzennej w Sławnie są:

1. Ożywienie miasta, przerwanie przejawów stagnacji, stworzenie warunków i bodźców dla rozwoju zróżnicowanej, ale harmonijnej struktury gospodarczej, o trwałych tendencjach wzrostowych, przyczyniających się do zatrzymania w mieście ludzi młodych i aktywnych oraz napływu kapitałów i inwestorów;
2. Poprawa warunków życia w mieście, stworzenie atrakcyjnego środowiska zamieszkania, pracy, kształcenia i wypoczynku;

¹ Uchwała Nr XX/148/96 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 14 listopada 1996 r., zmienione Uchwałą nr III/15/98 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 21 grudnia 1998 r. i Uchwałą nr XXIX/267/2001 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 19 grudnia 2001 r.

² Załącznik do Uchwały Nr XXXI/I/178/2016 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 16 grudnia 2016 r.

3. Ekspozycja, ochrona i pełniejsze wykorzystanie przyrodniczych i kulturowych walorów miasta. Wykształcenie racjonalnej, wyrazistej i czytelnej struktury miasta oraz zagospodarowania i krajobrazu, utrzymanych w kameralnym charakterze, wyrażającym tożsamość miasta. Zgodnie z powyższym, rozwój przestrzenny Sławna ma być ukierunkowany na przekształcenie go w: „przyjazne mieszkańcom, piękne, kameralne, niepowtarzalne miasto, z trwałymi podstawami dobrobytu, atrakcyjne dla mieszkańców (także młodych), przedsiębiorców i inwestorów”. Rewitalizacja jest procesem, który przeciwdziała wieloaspektowej degradacji obszarów zdegradowanych, w związku z czym realizacja działań rewitalizacyjnych sprzyjać będzie osiągnięciu celów rozwoju przestrzennego zawartych w Studium. W tym wypadku rozwój przestrzenny nie oznacza jednak ekspansji terytorialnej zabudowy na tereny nieurbanizowane, lecz przemiany jakościowe związane z poprawą stanu ładu przestrzennego na obszarze zurbanizowanym.

1.2. Miejska strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2017-2023³

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Sławno jest dokumentem, w którym zdiagnozowano problemy społeczne oraz wyznaczono cele i kierunki działań mające na celu przeciwdziałanie i zapobieżenie występowaniu im. Jej opracowanie i realizacja wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.).

W podsumowaniu diagnozy sporządzonej w ramach SRPS stwierdzono, że istotnymi problemami społecznymi na terenie Sławna są:

- bezrobocie,
- alkoholizm,
- ubóstwo,
- przemoc w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- bezdomność,
- potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.

Stwierdzono również, że SRPS powinna koncentrować się na następujących kwestiach:

1. aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych,
2. zwiększenie działań w zakresie profilaktyki wobec uzależnień,

³ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXXIX/216/2017 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 7 czerwca 2017 r.

3. pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz dzieci,
4. zwiększenie ofert alternatywnego spędzania czasu wolnego,
5. pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.

W dokumencie nie wskazano, w których miejscach na terenie miasta koncentrują się problemy społeczne, w związku z czym zasadne jest dokonanie analiz w odniesieniu przestrzennym, celem ich identyfikacji.

Misją SRPS miasta Sławno jest: „wspieranie rodzin, dążenie do rozwoju lokalnej społeczności, aktywizowanie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w partnerstwie z instytucjami, Kościołem i organizacjami pozarządowymi”. Realizacja misji pozwoli na osiągnięcie wyznaczonych celów strategicznych:

1. Pomoc osobom bezrobotnym.
2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
3. Profilaktyka uzależnień.
4. Wsparcie i aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Działania na rzecz rodzin.

W ramach Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2017-2023 wskazano najistotniejsze problemy społeczne występujące w Sławnie, jak również cele, których osiągnięcie pozwoli na ich rozwiązanie. W związku z faktem, że SRPS nie jest dokumentem, którego realizacja następuje z uwzględnieniem wymiaru terytorialnego, w dokumencie nie wskazano miejsc występowania wysokiego natężenia negatywnych zjawisk społecznych. Ich identyfikacja nastąpi w niniejszym dokumencie w ramach delimitacji obszaru zdegradowanego. Biorąc pod uwagę fakt, że proces rewitalizacji z znacznej mierze ukierunkowany jest na przeciwdziałanie problemom społecznym, uwzględnienie zapisów SRPS w ramach programu rewitalizacji jest zasadne.

1.3. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Sławno⁴

W Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Sławno określono uwarunkowania i problemy występujące na terenie miasta w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. W dokumencie sformułowano plan wdrażania gospodarki niskoemisyjnej składający się z dwóch składowych:

- Strategii długoterminowej – obejmuje ona cele i zobowiązania w perspektywie długookresowej,

⁴ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXVI/134/2016 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 11 sierpnia 2016 r.

- Strategii krótko/średnioterminowej – obejmuje cele, działania i zadania w perspektywie lat 2016-2020.

W perspektywie długoterminowej sformułowano następującą wizję: „Gmina Miasto Sławno w 2030 r. to Gmina zrównoważona energetycznie, w której gospodarka niskoemisyjna stanowi podstawę rozwoju społeczno-gospodarczego. Wzrost gospodarczy osiągany jest poprzez funkcjonowanie niskoemisyjnych technologii i praktyk, tzn. wydajnych rozwiązań energetycznych, czystej i odnawialnej energii, technologii przyjaznych dla klimatu, zrównoważonej konsumpcji”. Osiągnięcie tak określonej wizji możliwe będzie poprzez realizację następujących celów:

1. Redukcja emisji gazów cieplarnianych z obszaru miasta Sławno.
2. Podniesienie efektywności energetycznej budynków i obiektów znajdujących się na terenie miasta Sławno.
3. Zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł energii na terenie miasta Sławno.
4. Wdrożenie zrównoważonego energetycznie planowania przestrzennego i zarządzania rozwojem miasta Sławno.
5. Prowadzenie działań i kampanii edukacyjno-promocyjnych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej na terenie miasta Sławno.
6. Wdrożenie działań zmierzających do zmniejszenia stężenia bezno(a)pirenu w powietrzu na obszarze miasta Sławno.

W ramach strategii krótko/średnioterminowej celem głównym jest redukcja emisji dwutlenku węgla, redukcja zużycia energii finalnej i wzrost udziału energii pochodzących z odnawialnych źródeł energii o wartości ściśle określone w PGN, na rzecz realizacji założeń pakietu klimatyczno-energetycznego UE do 2020 r. Osiągnięcie założonego celu ma umożliwić wdrożenie zadań operacyjnych, obejmujących w szczególności: poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, montaż instalacji OZE, modernizację systemu ciepłowniczego, rozwój sieci gazowej i wodno-kanalizacyjnej, modernizację oświetlenia ulicznego itp.

Rewitalizacja jest procesem integrującym działania na rzecz społeczności lokalnej, gospodarki i przestrzeni, w którym istotne są również aspekty środowiskowe. Uwzględnienie ich w ramach rewitalizacji jest ważne w kontekście zachowania zasady zrównoważonego rozwoju. Zdiagnozowane na terenie miasta problemy związane z niską emisją wpisują się w środowi-

skowe uwarunkowania procesu rewitalizacji. Jakość powietrza atmosferycznego oraz efektywność energetyczna budynków przekłada się jakoś życia mieszkańców, w związku z czym w ramach procesu rewitalizacji uwzględnia się realizację założeń gospodarki niskoemisyjnej.

1.4. Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego⁵

Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego określa kierunki polityki rozwoju województwa i wyznacza jej cele. Jest to dokument stanowiący fundament dla kreowania polityki rozwoju na poziomie regionalnym. Ziszczenie się wizji rozwoju województwa w 2020 r. ma nastąpić w efekcie realizacji wyznaczonych celów strategicznych, którym odpowiadają cele kierunkowe. Wyznaczono sześć celów strategicznych:

1. Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania.
2. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu.
3. Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu.
4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami.
5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.
6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.

Jednym z celów kierunkowych w celu strategicznym 4. jest **4.6. Rewitalizacja obszarów zurbanizowanych**. Wśród działań dedykowanych temu celowi wskazano:

- A. Prowadzenie planowania przestrzennego z uwzględnieniem potrzeb rewitalizacji.
- B. Lokowanie nowych projektów inwestycyjnych w pierwszej kolejności na terenach już zurbanizowanych i przeznaczonych do rewitalizacji.
- C. Renowacja, rewaloryzacja i adaptacja obiektów poprzemysłowych i powojkowych oraz ich przystosowanie na cele: kulturalne, sportowo-rekreacyjne, edukacyjne, handlowo-usługowe, biurowe i mieszkaniowe.
- D. Rewitalizacja, odbudowa i renowacja staromiejskich układów urbanistycznych.
- E. Podnoszenie standardu zasobów mieszkaniowych zdegradowanych.

Mając na względzie fakt, że rewitalizacja jest procesem skierowanym na obszary zamieszkałe przez społeczności marginalizowane, zasadne jest zaakcentowanie działań odnoszących się do zwiększenia spójności społecznej, których przedmiotem jest cel strategiczny 6, w szczególności cel kierunkowy **6.6. Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej**. Działaniami wskazanymi w ramach tego celu są:

- A. Przeciwdziałanie procesom marginalizacji społecznej.

⁵ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLII/482/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 22 czerwca 2010 r.

- B. Oddolne inicjatywy na rzecz przeciwdziałania ubóstwu.
- C. Działania partnerskie na rzecz integracji społecznej.
- D. Rozwijanie instrumentów ekonomii społecznej.
- E. Rozwój kadr pomocy i integracji społecznej.
- F. Realizacja szkoleń i form dialogu adresowanych do osób i instytucji dotyczących przemocy w rodzinie i zjawisk jej towarzyszących.

Równie istotnymi celami kierunkowymi związanymi ze zwiększaniem spójności społecznej, które mogą zostać uwzględnione w procesie rewitalizacji są:

- 6.1. Wspieranie funkcji rodziny.
- 6.3. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego.
- 6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej.
- 6.5. Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej.

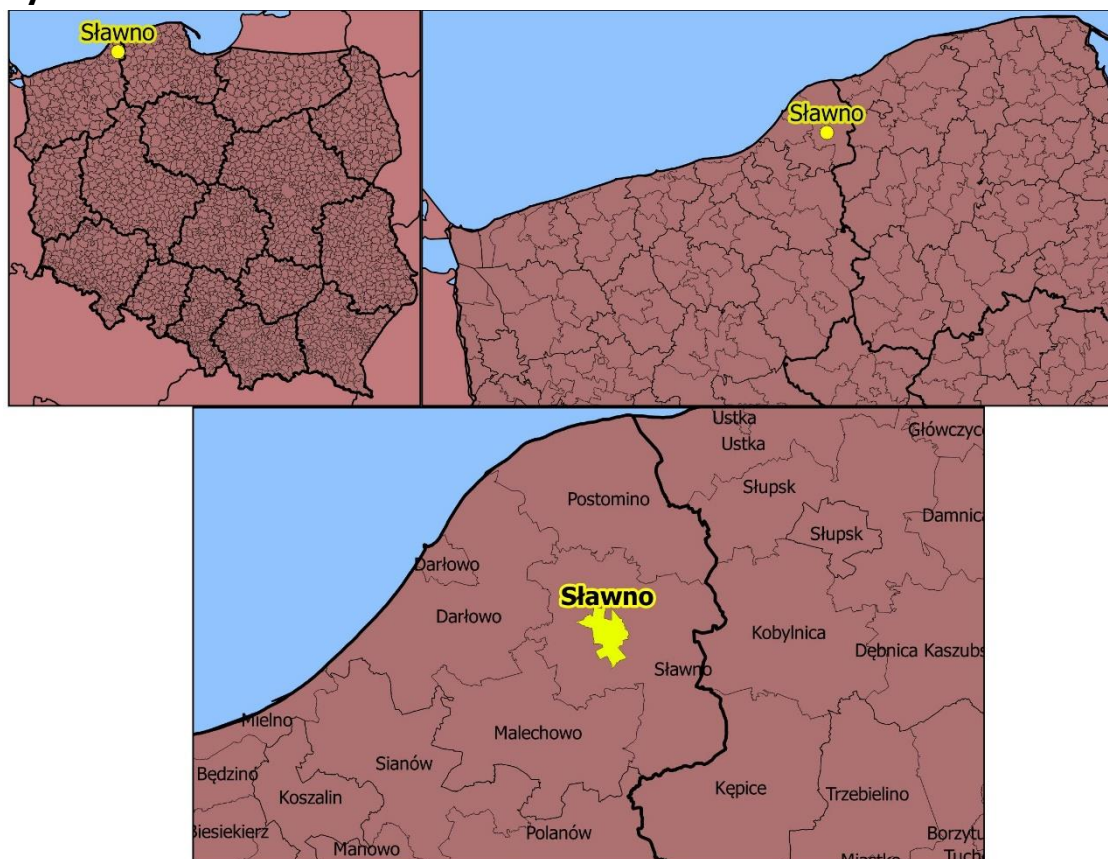
Wskazanie na poziomie regionalnym celów i działań w zakresie procesu rewitalizacji stanowi przesłankę do sporządzenia analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego poziomu degradacji oraz określenia miejsc wymagających interwencji w ramach procesu rewitalizacji. Co prawda w ramach Strategii rozwoju województwa zachodniopomorskiego rekomenduje się terytorialne ukierunkowanie procesu rewitalizacji na tereny przemysłowe i powojkowe oraz staromiejskie układy urbanistyczne, jednakże dopiero szczegółowe analizy wewnątrzmijskiego zróżnicowania występowania negatywnych zjawisk na terenie miasta umożliwią dokonanie oceny rozkładu przestrzennego negatywnych zjawisk i delimitację adekwatnego do wyników analiz obszaru zdegradowanego i następnie obszaru rewitalizacji. Prowadzenie przez samorząd lokalny i innych interesariuszy procesu rewitalizacji, realizować będzie założenia strategii rozwoju województwa w przedmiotowym zakresie.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Gmina miejska Sławno położona jest w północno-wschodnim fragmencie województwa zachodniopomorskiego. Miasto pełni funkcje administracyjne o charakterze subregionalnym – na jego terenie znajduje się siedziba powiatu sławieńskiego. Miasto Sławno sąsiaduje bezpośrednio z gminą wiejską o tej samej nazwie. W dalszym sąsiedztwie znajdują się również gminy: Darłowo (miejska i wiejska), Postomino, Malechowo, Kępice, Kobylnica, Słupsk (miejska i wiejska) oraz Ustka (miejska i wiejska). Sławno położone jest w odległości ok. 25 km od morza Bałtyckiego.

Ryc. 1. Położenie Sławna

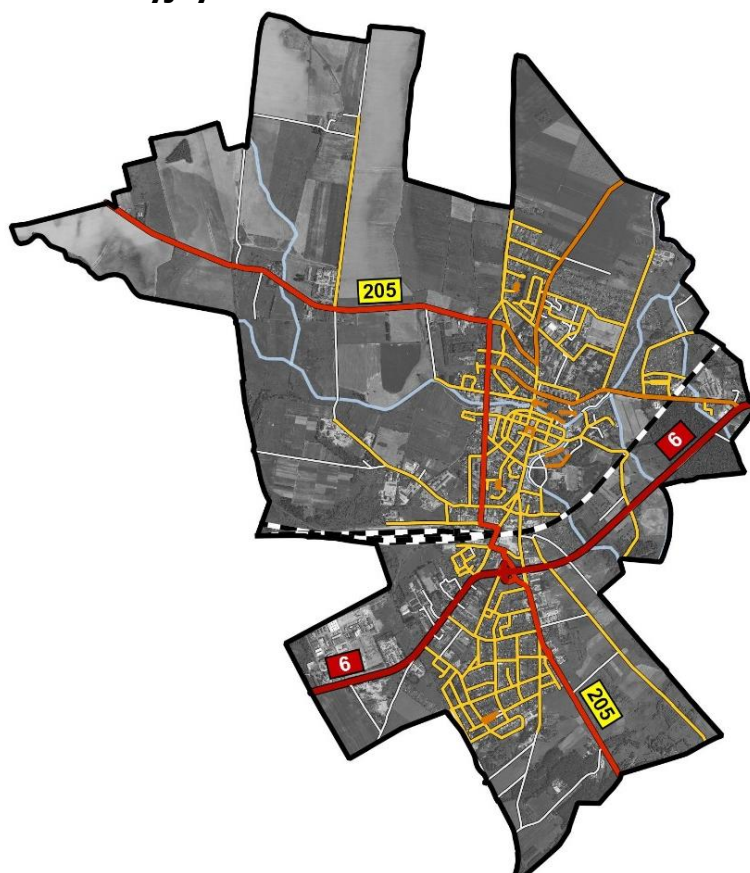
Źródło: opracowanie własne

Najbliższymi położonymi dużymi ośrodkami miejskimi są wspomniane już Słupsk (ok. 25 km) oraz Koszalin (ok. 40 km). Odległość do stolicy województwa zachodniopomorskiego wynosi natomiast ok. 200 km, co jest na tle ogólnokrajowym skrajnie dużym dystansem do stolicy województwa. Stan ludności miasta na koniec 2016 r. wynosił 12 129, natomiast powierzchnia 15,83 km², co daje średnią gęstość zaludnienia równą 766,20 os/km².

Najważniejszymi ciągami komunikacyjnymi przecinającymi miasto są: droga krajowa nr 6, stanowiąca główne połączenie drogowe między Koszalinem a Słupskiem oraz przebiegająca południkowo przez obszar zurbanizowany droga województwa nr 205, stanowiąca połączenie z Bobolic, przez Polanów do Darłowa. Główną zaletą układu komunikacyjnego Sławna jest przebieg najważniejszych ciągów komunikacyjnych poza centralną częścią miasta. W południowym fragmencie miasta usytuowany jest dworzec kolejowy, z którego istnieje możliwość bezpośredniej komunikacji m.in. do: Szczecina, Gdańska, Poznania i Warszawy.

Ryc. 2. Układ komunikacyjny Sławna

Źródło: opracowano na podstawie www.mslawno.e-mapa.net

2.1. Rys historyczny⁶

Miasto Sławno zostało zlokalizowane w 1317 r., bezpośrednio przy szlaku komunikacyjnym prowadzącym z Lubeki do Gdańska, na półwyspie od północy odgraniczonym rzeką Moszcze-

⁶ opracowano na podstawie:

Studium Krajobrazu Kulturowego Miasta Sławno, Szczecin 2003.

Siwski W., 2013. *Sytuacja aprowizacyjna ludności powiatu sławieńskiego w pierwszych miesiącach polskiej administracji w 1945 r.* [W:] Rączkowski W. (red.), Sroka J. (red.), HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIENSKIEJ. TOM XI: Ośrodki miejskie, s. 301-312.

nicą, natomiast od wschodu rzeką Wieprzą i terenami bagiennymi. W wyniku przemian politycznych, jakie miały miejsce na przestrzeni wieków, Sławno znajdowało się we władaniu książąt wołogoskich, a następnie słupskich, aby w 1648 znaleźć się w granicach Brandenburgii, potem królestwa i państwa pruskiego oraz niemieckiego. Pod panowaniem niemieckim znajdowało się do 1945 r., kiedy to zostało przyłączone do Polski wraz z Pomorzem Zachodnim. Do 1975 r. Sławno znajdowało się w granicach województwa koszalińskiego, natomiast do 1998 r. – słupskiego.

Okresem dynamicznego rozwoju miasta było średniowiecze. To w tym czasie wykształcił się charakterystyczny układ urbanistyczny, z centralnie usytuowanym placem rynkowym (dzisiejszy Plac Kard. Wyszyńskiego) i odbiegającymi od niego ulicami, o szachownicowym układzie. Z tego okresu pochodzi datowany na XIV w. kościół farny, usytuowany przy placu rynkowym. Średniowieczne Sławno okalał pierścień murów obronnych, który wraz z trzema bramami, kilkoma furtami i licznymi basztami oraz nasypami ziemnymi i fosą, tworzył miejski system fortyfikacji obronnych. Od strony wschodniej fosa została przyłączona do rzeki Wieprzy. Z okresu średniowiecza do dzisiaj zachowały się bramy: Słupska i Koszalińska oraz wspomniany już kościół, odbudowany po drugiej wojnie światowej.

Istotne dla współczesnej struktury przestrzennej Sławna przeobrażenia miały miejsce w XIX w. – był to okres ekspansji zabudowy mieszkalnej na nowe tereny, znajdujące się poza średniowiecznymi murami, rozebranymi zresztą w tym czasie. Intensywny rozwój zabudowy skutkował wykształceniem się w strukturze przestrzennej Sławna przedmieść: koszalińskiego i słupskiego, na których dominowała zabudowa w formie trzy- i czterokondygnacyjnych kamienic czynszowych o eklektycznym wystroju fasad. Część z nich przetrwała do dzisiaj.

Rozwojowi miasta sprzyjała budowa kolei żelaznej, uruchomionej w 1869 r. na trasie Szczecin – Gdańsk. Połączenia kolejowe ustanowiono m.in. z Darłowem, Ustką, Bytowem i Polanowem. Na II poł. XIX w. przypadł intensywny rozwój przemysłu w Sławnie – powstały w tym czasie m.in.: odlewnie żelaza i zakłady przetwórstwa drzewnego, browary, cegielnie, garbarnie i farbiarnie. W XIX w. z rejonu średniowiecznego śródmieścia przeniesiono młyn miejski, lokalizując nowy na wschodnim brzegu kanału młyńskiego. Najintensywniejszy rozwój przemysłu miał miejsce na przełomie XIX i XX w. Powstały wówczas nowe fabryki maszyn rolniczych, pieców, dachówek, a także firmy przetwórstwa rolnego, jak np. rzeźnia miejska czy spółdzielnia mleczarska. Sytuowano również obiekty użyteczności publicznej – m.in. szpital i placówkę dla ubogich, zlokalizowane między ul. Sempołowskiej a ul. Jagiełły, gmach poczty przy ul. Polanowskiej i gmach urzędu powiatowego, w którym aktualnie mieści się siedziba urzędu miasta.

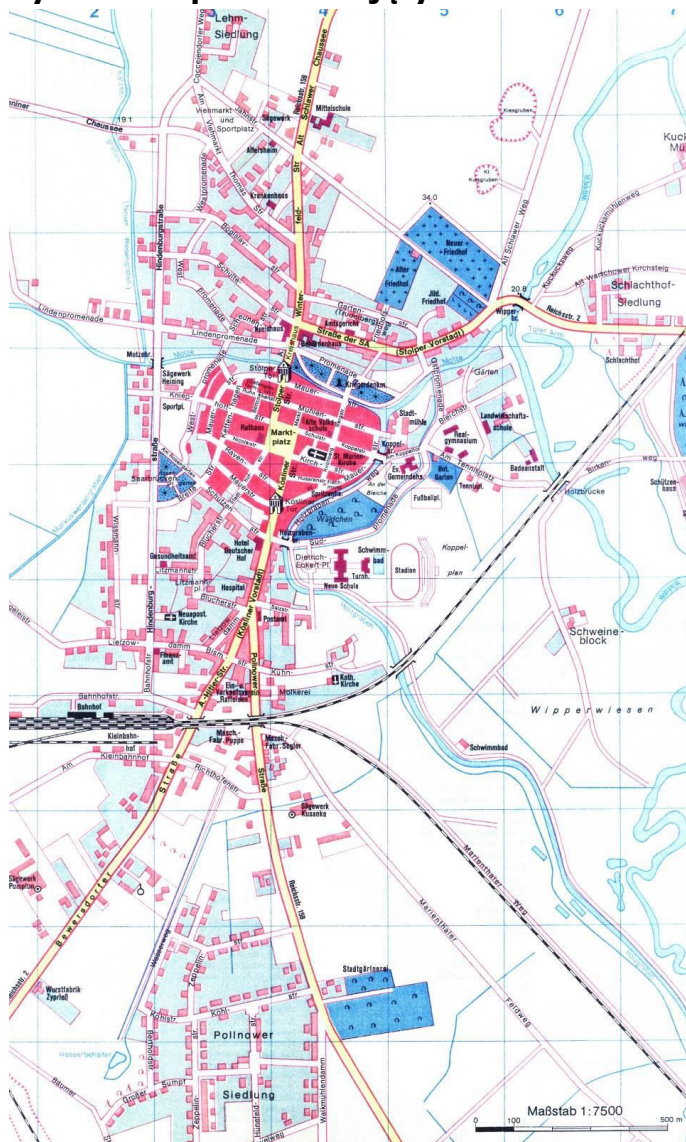

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Sławno

W okresie tym rozwinęło się również budownictwo mieszkaniowe, m.in. przy ul. I Pułku Ułanów, ul. Gdańskiej i przy zlokalizowanym na południe od średniowiecznego miasta dworcu kolejowym. Po zachodniej stronie Starego Miasta wytyczono nową ulicę Dworcową (ob. ul. Armii Krajowej), łączącą dworzec kolejowy z przedmieściem Słupskim, wymijając tym samym średniowieczne miasto. Przełom XIX i XX w. to również okres rozwoju zabudowy na tereny znajdujące się po wschodniej stronie miasta, między rzeką Wieprzą a kanałem młyńskim. Najpierw przeniesiono w ten rejon zespół młyna miejskiego, a następnie rozpoczęto budowę gmachu gimnazjum z kilkoma budynkami towarzyszącymi przy nowo wytyczonej ul. Cieszkowskiego. Po wschodniej stronie zespołu gimnazjum powstała natomiast Szkoła Gospodarstwa Domowego.

Ryc. 3. Plan przedstawiający Sławno z 1939 r.

Źródło: Program opieki nad zabytkami miasta Sławno na lata 2016-2020

Po I wojnie światowej, w okresie dwudziestolecia międzywojennego w strukturze przestrzennej miasta wykrystalizowały się nowe osiedla mieszkaniowe. Pierwsze zostało założone w latach dwudziestych XX w., w północnej części miasta i składało się na nie kilkanaście domów jednorodzinnych. Kolejne powstało w tym samym okresie nieopodal rzeźni miejskiej i zamieszkiwali je pracownicy zakładu z rodzinami. W latach trzydziestych XX w. na południe od przebiegu linii kolejowej rozpoczęto budowę założenia nazywanego wówczas Osiedlem Polanowskim. Wytyczono je w układzie szachownicowym, z dominującym typem zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej, uzupełnionej o budynki gospodarcze, z wnętrzami kwartałów przeznaczonymi na ogrody. Przed drugą wojną światową wybudowano tu również kilka domów wielorodzinnych.

W okresie międzywojennym dogęszczano jednocześnie zabudowę na przedmieściach i w centrum – spośród ważniejszych powstałych wówczas obiektów, które przetrwały do dziś należy wymienić: zespół kościoła katolickiego z plebanią, Dom Ewangelicki (obecnie Dom Kultury), budynek Powiatowej Kasy Pożyczkowej (obecnie mieści się w nim placówka bankowa), gmach policji na rogu ul. Gdańskiej, gmach sądu przy ul. I Pułku Ułanów i budynek szkoły zbudowany w 1937 r. W okresie międzywojennym rozwijało się również zagospodarowanie rekreacyjne. Na wschód od dzisiejszego Domu Kultury założono ogród botaniczny, ponadto tworzone ciągi spacerowe, nasypy i groble nad Wieprzą, utworzono również dwa kąpieliska.

Ryc. 4. Widok na śródmieście Sławna z 1939 r. (widok w kierunku północno-zachodnim)

Źródło: Program opieki nad zabytkami miasta Sławno na lata 2016-2020

Druga wojna światowa przyniosła miastu ogromniszczeń - w wyniku starć toczonych na terenie Sławna zniszczeniu uległo 50% zabudowy mieszkalnej, ponadto 507 budynków o funkcji mieszkaniowej zostało rozebranych. Zniszczeniu uległ m.in. kościół farny oraz ratusz. Zniszczeniu uległa ponadto prawie połowa zakładów przemysłowych, a także drogi, mosty i wiadukty. Po zakończeniu działań wojennych na terenie Sławna stacjonowały wojska radzieckie, które przejmowały urządzenia z lokalnych zakładów, m.in.: lokalnej drukarni, młeczarni, fabryki konserw oraz młynów. W posiadaniu władz radzieckich znajdowały się również wielkoobszarowe gospodarstwa rolne, w których pracowała ludność niemiecka – taki stan negatywnie wpływał na ilość dostępnej dla polskich osadników żywności, bowiem całą produkcją rolną zarządzały władze radzieckie. W związku z powyższym w pierwszych latach powojennych realizowanie prac porządkowych i remontowych było utrudnione. Realizowano je do lat siedemdziesiątych XX w. Wskutek rosnącego zapotrzebowania na mieszkania, jeszcze pod koniec lat pięćdziesiątych rozpoczęto budowę pierwszych bloków mieszkalnych w Sławnie. Pierwotnie sytuowano je przede wszystkim w granicach średniowiecznego miasta, następnie również poza jego granicami, głównie na przedmieściu słupskim w miejscu rozebranych kamienic i domów jednorodzinnych oraz na przedmieściu koszalińskim w miejscu rozebranego szpitala (ul. Jedności Narodowej). Rozwój budownictwa indywidualnego nastąpił dopiero pod koniec lat siedemdziesiątych XX w. Zniszczenia wojenne oraz sytuowanie bloków mieszkalnych w miejscu

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Sławno

starej tkanki miejskiej znacznie zaburzyły historyczny układ urbanistyczny miasta. Zabytkowe domy mieszkalne i kamienice są przemieszane z zabudową blokową i pawilonami handlowymi.

3. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

3.1. Metodologia badania negatywnych zjawisk

W celu przeprowadzenia analizy wewnątrzmięjskiego zróżnicowania poziomu degradacji na obszarze Sławna dokonano podziału miasta na jednostki przestrzenne, dla których zagregowano dane statystyczne i następnie obliczono wartości wskaźników degradacji. Jako obszary agregacji danych przyjęto pseudonaturalne jednostki urbanistyczne, przy delimitacji których uwzględniono: strukturę zabudowy, przebieg liniowych obiektów geograficznych i infrastrukturalnych (np. cieków wodnych, linia kolejowa) oraz funkcję terenu. Dane statystyczne, jakie zostały zgromadzone i następnie zagregowane do poziomu wyznaczonych jednostek urbanistycznych, pozyskano w pierwotnej formie na poziomie ulic, w związku z czym wyznaczając jednostki urbanistyczne starano się nie dzielić ulic pomiędzy jednostki. Na odcinku podzielono jedynie następujące ulice: II Pułku Ułanów, Armii Krajowej, Buczka, Gdańską, Jedności Narodowej, Koszalińską, Morską, Polanowską, Powstańców Warszawskich i Sempołowskiej. Mając na względzie powyższe wyznaczono 11 jednostek urbanistycznych, którym nadano symbole A - K.

Tab. 1. Ogólna charakterystyka jednostek urbanistycznych

Symbol	Wykaz ulic	Ogólna charakterystyka struktury przestrzenno-funkcjonalnej	Liczba ludności (2016)	Udział w populacji Sławna
A	I Pułku Ułanów (od nr 42) Kosynierów, Kwiatowa, Morelowa, Ogrodowa, Pl. Traugutta, Polna, Rolna, Sadowa, Sempołowskiej od nr 6, Słoneczna, Traugutta	Tereny zabudowy mieszkaniowej z dominującym typem zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej. Obszar rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Wiodąca funkcja: mieszkaniowa	420	3,46%
B	Działkowa, Racibora, Sempołowskiej do nr 5, Witosa	Obszar z dominującym typem zabudowy blokowej wraz z terenami usług, w tym z dużym udziałem usług oświaty. Cmentarz w południowo-wschodniej części obszaru. Wiodące funkcje: mieszkaniowa, usługowa (u. publiczne)	1204	9,93%

C	Al. Wojska Polskiego, Al. Zachodnia, Armii Krajowej (nr parzyste od nr 26, nieparzyste od 33), Chrobrego, I Pułku Ułanów (od nr 1 do 20), Morska (nr nieparzyste do 7c), Chopina, Jagiełły, Zielona	Obszar o strukturze przestrzennej wykształconej w XIX w. Stosunkowo wysoki udział zabudowy dziewiętnastowiecznej. Zabudowa uzupełniona obiektami z późniejszego okresu, w tym blokami mieszkalnymi i budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi. W południowo-zachodniej części (ul. Zielona) niewielkie osiedle nowego budownictwa jednorodzinnego. Wiodące funkcje: mieszkaniowa, usługowa	1579	13,02%
D	3 Maja, Buczka (od nr 4), Gdańska (od nr 46A), Kochanowskiego, Reja	Peryferyjnie zlokalizowany obszar zabudowy jednorodzinnej z dominującym udziałem zabudowy powstałej w okresie międzywojennym. Teren aktywności gospodarczej w rejonie zbiegu ulicy Gdańskiej i drogi krajowej nr 6. Wiodące funkcje: mieszkaniowa, gospodarcza, komunikacyjna	315	2,60%
E	Cieszkowskiego, Gdańska (nr do 40), Kąpielowa, Mieszka I, Pl. Sportowy	W północnej części jednostki (ul. Mieszka I i Gdańska) dominacja funkcji mieszkaniowej – występowanie głównie zabudowy blokowej oraz przedwojennych budynków mieszkalnych w różnych formach. Na południe od kanału wodnego niewielkie skupisko zabudowy jednorodzinnej. Dalej na południe obszar o funkcji rekreacyjnej z usługami oświaty. Wiodące funkcje: mieszkaniowa, rekreacyjna, usługowa	1079	8,90%
F	Armii Krajowej (nr parzyste: 22a, 22b; nr nieparzyste: od 13a do 31), Bankowa, Basztowa, Curie-Skłodowskiej, Grottgera, Jedności Narodowej (nr nieparzyste od 1 do 7C; parzyste od 2 do 16), Konopnickiej, Kopernika, Kościuszki, Lipowa, Matejki, Mickiewicza, Mielczarskiego, Mikołaja, Pl. Kard. Wyszyńskiego, Podgrodzie, Powstańców Warszawskich nr do 4, Rapackiego	Najstarsza część miasta o charakterystycznym, w dużej mierze średniowiecznym układzie ulic, z centralnie usytuowanym placem, z dwóch stron ograniczona ciekami wodnymi. Wysoki udział obiektów zabytkowych, w tym występowanie pozostałości po fortyfikacjach średniowiecznych i XIV-wieczny kościół. Centrum usługowe miasta. Spójność staromiejskiej struktury przestrzennej zaburzona wprowadzeniem zabudowy blokowej po drugiej wojnie światowej. Wiodące funkcje: usługowa (u. komercyjne), mieszkaniowa	2442	20,13%
G	Armii Krajowej (nr parzyste od 2 do 18 e; nr nieparzyste od 1 do 11), Chełmońskiego, Dworcowa, Harcerska, Kupiecka, Okrzei, Pl. Wolności, Powstańców Warszawskich (nr od 5 do końca), Sienkiewicza, Szarych Szeregów	Rozległy obszar, obejmujący we wschodniej części przede wszystkim tereny mieszkaniowe i usługowe oraz w zachodniej części – wzdłuż ul. Chełmońskiego - rozległe obszary działalności gospodarczej, przemieszane zabudowaniami mieszkalnymi i terenami niezagospodarowanymi. Wzdłuż ul. Armii Krajowej przebiega droga wojewódzka nr 205, w południowym fragmencie - linia kolejowa. Wiodące funkcje: mieszkaniowa, gospodarcza, komunikacyjna	1321	10,89%
H	Fredry, Kolejowa, Koszalińska (nr parzyste od 22; nr nieparzyste od 15)	Obszar od północy ograniczony linią kolejową, obejmujący przede wszystkim zabudowania	615	5,07%

		wzdłuż ul. Koszalińskiej. Rozległy obszar aktywności gospodarczej w zachodniej i centralnej części, z jednostkowo występującymi budynkami mieszkalnymi. Północna część, nieopodal przebiegu linii kolejowej, zdominowana przez zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Obecność węzła łączącego drogę krajową nr 6 i drogę wojewódzką nr 205. Wiodące funkcje: gospodarcza, komunikacyjna, mieszkaniowa		
I	11 Listopada, 8 Marca, Broniewskiego, Daszyńskiego, Dąbrowskiego, Filtrowa, Gombrowicza, Kisielewskiego, Kossaka, Krasickiego, Kraszewskiego, Kruczkowskiego, Miłosza, Mireckiego, Moniuszki, Norwida, Plater, Polanowskiej (nr parzyste od 30; nr nieparzyste od 35a), Prusa, Słowackiego	Obszar o dominującym typie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, współwystępującej z niewielką liczbą budynków wielorodzinnych. Osiedle mieszkaniowe wykształcone w I poł. XX w. Tereny aktywności gospodarczej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 205, przebiegającej we wschodnim fragmencie. W południowo-zachodnim krańcu obszar rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Wiodąca funkcja: mieszkaniowa	1100	9,07%
J	Dąbrowskiej, Gierymskiego, Grunwaldzka, Iwaszkiewicza, Orzeszkowej, Pl. Gierymskiego, Rejtana, Reymonta, Staszica, Tuwima, Wyspiańskiego, Żeromskiego	Struktura przestrzenna składająca się przede wszystkim z terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wschodnia granica wyznaczona przez drogę wojewódzką nr 205. Większość zabudowań powstała w I poł. XX w. Wiodąca funkcja: mieszkaniowa	987	8,14%
K	Jedności narodowej (nr nieparzyste od 9 do 31; nr parzyste od 20 do 40), Koszalińska (nr parzyste do nr 20; nr nieparzyste do nr 13C), Kościelna, Ojca Talarka, Poczta, Polanowskiej (do nr 17, bez nr 16)	Zróżnicowana struktura zabudowy, na którą składają się zarówno obiekty z XIX w., bloki mieszkalne, jak i nowsze zabudowania, w tym budynki mieszkalne jednorodzinne. Budynki usytuowane są przede wszystkim wzdłuż ulic: Koszalińskiej, Polanowskiej i rozpoczynającej się u ich zbiegu ul. Jedności Narodowej. Wiodące funkcje: mieszkaniowa, usługowa	857	7,07%
Obszary pozostałe	Buczka M (od nr 5), Leśna, Morska (nr parzyste od 2; nr nieparzyste od 9)	Obszar o niewykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.	210	1,73%
RAZEM			12129	100%

Źródło: opracowanie własne

Podstawą delimitacji obszaru zdegradowanego na terenie gminy jest analiza skali występowania negatywnych zjawisk. Zgodnie z *Wytycznymi...*⁷ „skale negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju [...], które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”. W *Zasadach...*⁸ stwierdzono natomiast, że „Obszary zdegradowane powinny być wyznaczone w procesie porównywania jednostek osadniczych/części miast/sołectw wewnątrz gminy, na podstawie stopnia zróżnicowania poszczególnych wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji”. Przytoczone zapisy jednoznacznie wskazują, że identyfikacja stanu kryzysowego i delimitacja obszaru zdegradowanego musi nastąpić w sposób kwantyfikowalny, tj. poprzez analizę wskaźników degradacji. Mając na względzie powyższe, w ramach przedmiotowego dokumentu dokonano analizy porównawczej jednostek urbanistycznych poprzez wykorzystanie wskaźników degradacji w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Konstrukcja wskaźników degradacji możliwa była po uzyskaniu danych statystycznych i przestrzennych od następujących instytucji: Urząd Miejski w Sławnie, Komenda Powiatowa Policji w Sławnie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie i Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie. W analizach wykorzystano również ogólnodostępne dane z serwisu OpenStreetMap. Poniżej zestawiono dane, które posłużyły do konstrukcji wskaźników degradacji.

Tab. 2. Dane wykorzystane do konstrukcji wskaźników degradacji

Dane udostępnione przez Urząd Miejski w Sławnie	
Liczba ludności	2011, 2016
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym ⁹	2011, 2016
Liczba osób w wieku produkcyjnym ¹⁰	2011, 2016
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym ¹¹	2011, 2016
Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (CEIDG)	04.2017
Długość dróg gminnych	2017
Liczba budynków zabytkowych	2017

⁷ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, MR/H 2014-2020/20(2)08/2016., s. 7

⁸ Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, styczeń 2017, s. 22

⁹ Osoby w wieku do 17 lat włącznie.

¹⁰ Zgodnie z metodologią stosowaną przez Główny Urząd Statystyczny osobami w wieku produkcyjnym są: kobiety w wieku od 18 do 59 lat i mężczyźni w wieku od 18 do 64 lat.

¹¹ Kobiety w wieku od 60 lat i mężczyźni od 65 lat.

Dane udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie	
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej	2016
Liczba osób niepełnosprawnych	2016
Dane udostępnione przez Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie	
Liczba osób bezrobotnych	04.2017
Liczba osób długotrwale bezrobotnych ¹²	04.2017
Liczba osób bezrobotnych z niskimi kwalifikacjami ¹³	04.2017
Dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Sławnie	
Liczba stwierdzonych przestępstw	2016
Liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń	2016
Dane pozyskane z OpenStreetMap	
Liczba budynków mieszkalnych	04.2017

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie powyższych danych stworzono katalog wskaźników, które posłużyły do analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego poziomu degradacji. Zestawiono je poniżej.

Tab. 3. Wskaźniki degradacji wykorzystane do delimitacji obszaru zdegradowanego

Symbol	Nazwa wskaźnika	Sposób obliczania	Źródło danych	Stymulanta/ destymulanta
SFERA SPOŁECZNA				
W₁	Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016	$\frac{\text{Liczba ludności w 2016 r.}}{\text{Liczba ludności w 2011 r.}} \times 100\%$	UM	D
W₂	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	$\frac{\text{Liczba ludności w wieku poprod.}}{\text{Liczba ludności}} \times 100\%$	UM	S
W₃	Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016	$\frac{\text{Liczba ludności w wieku poprod. w 2016 r.}}{\text{Liczba ludności w wieku poprod. w 2011 r.}} \times 100\%$	UM	S

¹² Długotrwale bezrobotnymi są osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy

¹³ Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Kształcenia, do osób o niskich kwalifikacjach zalicza się osoby, które ukończyły co najwyżej liceum, technikum lub zasadniczą szkołę zawodową

Symbol	Nazwa wskaźnika	Sposób obliczania	Źródło danych	Stymulanta/ destymulanta
W ₄	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	$\frac{\text{Liczba ludności w wieku przedprod.}}{\text{Liczba ludności}} \times 100\%$	UM	D
W ₅	Zmiana liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011-2016	$\frac{\text{Liczba ludności w wieku przedprod. w 2016 r.}}{\text{Liczba ludności w wieku przedprod. w 2011 r.}} \times 100\%$	UM	D
W ₆	Odsetek osób niepełnosprawnych	$\frac{\text{Liczba osób niepełnosprawnych}}{\text{Liczba ludności}} \times 100\%$	UM	S
W ₇	Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	$\frac{\text{Liczba stwierdzonych przestępstw}}{\text{Liczba ludności}} \times 1000$	KPP, UM	S
W ₈	Liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	$\frac{\text{Liczba postępowań w sprawie wykroczeń}}{\text{Liczba ludności}} \times 1000$	KPP, UM	S
W ₉	Odsetek osób objętych pieniężną formą zasiłku	$\frac{\text{Liczba osób korzystających z zasiłku}}{\text{Liczba ludności}} \times 100\%$	MOPS, UM	S
W ₁₀	Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	$\frac{\text{Liczba zarejestrowanych bezrobotnych}}{\text{Liczba ludności w wieku prod.}} \times 100\%$	PUP, UM	S
W ₁₁	Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	$\frac{\text{Liczba zar. długotrwale bezrobotnych}}{\text{Liczba ludności w wieku prod.}} \times 100\%$	PUP, UM	S
W ₁₂	Udział osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach wśród ogółu bezrobotnych	$\frac{\text{Liczba zar. bezrobotnych o niskich kwalifik.}}{\text{Liczba zarejestrowanych bezrobotnych}} \times 100\%$	PUP	S

Symbol	Nazwa wskaźnika	Sposób obliczania	Źródło danych	Stymulanta/ destymulanta
SFERA GOSPODARCZA				
W ₁₃	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	$\frac{\text{Liczba os. fiz. prowadzących działalność gosp.}}{\text{Liczba ludności w wieku prod.}} \times 100$	UM (CEIDG), UM	D
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
W ₁₄	Liczba mieszkańców przypadająca na 100 m dróg gminnych wymagających remontu	$\frac{\text{Liczba ludności}}{\text{Długość dróg gminnych wymagających remontu}} \times 100$	UM	S
SFERA ŚRODOWISKOWA				
W ₁₅	Udział budynków mieszkalnych z pokryciem zawierającym azbest wśród ogólnej liczby budynków mieszkalnych	$\frac{\text{Liczba bud. mieszk. z pokryciem azbestowym}}{\text{Liczba bud. mieszk.}} \times 100\%$	UM, OSM	S
SFERA TECHNICZNA				
W ₁₆	Udział zabytkowych budynków mieszkalnych wśród ogólnej liczby budynków mieszkalnych	$\frac{\text{Liczba zabytkowych bud. mieszk.}}{\text{Liczba bud. mieszk.}} \times 100\%$	UM, OSM	S

Źródło: opracowanie własne

W ostatniej kolumnie powyższej tabeli określono, czy dany wskaźnik jest stymulantą degradacji albo destymulantą degradacji. **Stymulantami degradacji** nazywamy te wskaźniki, których rosnące wartości świadczą o zwiększaniu się natężenia problemu. Jako przykład stymulanta degradacji wskazać można wskaźnik bezrobocia - im większa wartość wskaźnika bezrobocia,

tym większe natężenie problemu. **Destymulantami degradacji** są natomiast wskaźniki, których malejące wartości świadczą o większym natężeniu problemu – przykładem destymulanty degradacji jest odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym - im mniejsza wartość wskaźnika, tym większe natężenie problemu.

W celu identyfikacji jednostek urbanistycznych charakteryzujących się ponadprzeciętnym poziomem koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, skonstruowano wskaźnik syntetyczny – **ważony sumaryczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej**. W celu jego obliczenia postępowano zgodnie z następującą procedurą:

- dla każdego wskaźnika sfery społecznej obliczono średnią arytmetyczną i odchylenie standardowe,
- mając na względzie charakter wskaźników (stymulanta albo destymulanta degradacji), dokonano standaryzacji ich wartości przy pomocy następujących wzorów:

$$\text{dla stymulant degradacji: } z_{ij} = \frac{w_{ij} - \bar{w}_i}{\delta_i} \quad \text{dla destymulant degradacji: } z_{ij} = \frac{-(w_{ij} - \bar{w}_i)}{\delta_i}$$

gdzie:

w_{ij} - wartość i-tego wskaźnika dla j-tej jednostki analitycznej,

\bar{w}_i – średnia arytmetyczna i-tego wskaźnika,

δ_i - odchylenie standardowe populacji i-tego wskaźnika,

z_{ij} - standaryzowana wartość i-tego wskaźnika dla j-tej jednostki analitycznej.

- standaryzowane wartości wskaźników zsumowano dla każdej jednostki urbanistycznej i sumę przemnożono przez wagę, którą stanowi odsetek populacji Sławna, zamieszkujący daną jednostkę urbanistyczną:

$$WSWD_j = \sum_{i=1}^n z_{ij} \times u_j \times 100$$

n – liczba wskaźników,

$WSWD_j$ – wartość ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji dla j-tej jednostki urbanistycznej

u_j – waga (udział ludności j-tej jednostki urbanistycznej w populacji miasta)

Ważony sumaryczny wskaźnik degradacji może przyjmować wartości ujemne lub dodatnie. Wartości większe niż zero świadczą o większym poziomie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych niż średnio w mieście, natomiast wartości mniejsze niż zero świadczą o występowaniu relatywnie lepszej sytuacji w sferze

społecznej względem średniej dla miasta. Im większa wartość ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji, tym większy poziom koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Występowanie ponadprzeciętnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych dotyczy tych jednostek urbanistycznych, dla których ważony sumaryczny wskaźnik degradacji osiągnął wartość większą niż zero. Jedynie jednostki urbanistyczne o wartości ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji większej niż zero mogą zostać uznane za obszar zdegradowany, pod warunkiem, że w jednostkach tych stwierdzone zostanie ponadto występowanie problemu w co najmniej jednej spośród sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej. Występowanie problemu w sferach innych niż społeczna stwierdzono na podstawie porównania wartości wskaźnika opisującego daną sferę do wartości dla miasta. Problem w sferze innej niż społeczna stwierdzono wówczas, gdy wskaźnik dla danej jednostki urbanistycznej przyjął wartość niekorzystną względem wartości dla miasta.

Tab. 4. Metodologia identyfikacji problemów w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej.

Sfera	Symb. wskaźnika	Charakter wskaźnika	Sposób oceny wskaźnika	
			Warunek logiczny	Opis
Gospodarcza	W_{13}	Destymulanta degradacji	W_{13} dla jedn. urb. $<$ W_{13} dla miasta	Jeśli wartość dla jednostki urbanistycznej jest mniejsza niż wartość dla miasta, wtedy występuje problem.
Przestrzenno-funkcjonalna	W_{14}	Stymulanta degradacji	W_{14} dla jedn. urb. $>$ W_{14} dla miasta	Jeśli wartość dla jednostki urbanistycznej jest większa niż wartość dla miasta, wtedy występuje problem.
Środowiskowa	W_{15}	Stymulanta degradacji	W_{15} dla jedn. urb. $>$ W_{15} dla miasta	Jeśli wartość dla jednostki urbanistycznej jest większa niż wartość dla miasta, wtedy występuje problem.
Techniczna	W_{16}	Stymulanta degradacji	W_{16} dla jedn. urb. $>$ W_{16} dla miasta	Jeśli wartość dla jednostki urbanistycznej jest większa niż wartość dla miasta, wtedy występuje problem.

Źródło: opracowanie własne

Stan kryzysowy w danej jednostce urbanistycznej występuje w sytuacji, gdy wartość ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji dla tej jednostki jest większa niż 0 ($WSWD > 0$) oraz jednocześnie spełniony jest co najmniej jeden z przedstawionych w powyższej tabeli warunków, odzwierciedlających występowanie problemów w pozostałych sferach.

3.2. Sfera społeczna

Analiza natężenia negatywnych zjawisk w sferze społecznej ma fundamentalne znaczenie dla planowania procesu rewitalizacji. Przyczyną tego jest fakt, że rewitalizacja to proces zorientowany na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, poprzez ukierunkowaną terytorialnie interwencję. W związku z powyższym dokonano szczegółowej analizy sfery społecznej - jej syntezę i zarazem podsumowanie stanowi podrozdział poświęcony ważonemu sumarycznemu wskaźnikowi degradacji, którego wartości odzwierciedlają poziom koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

3.2.1. Sytuacja demograficzna

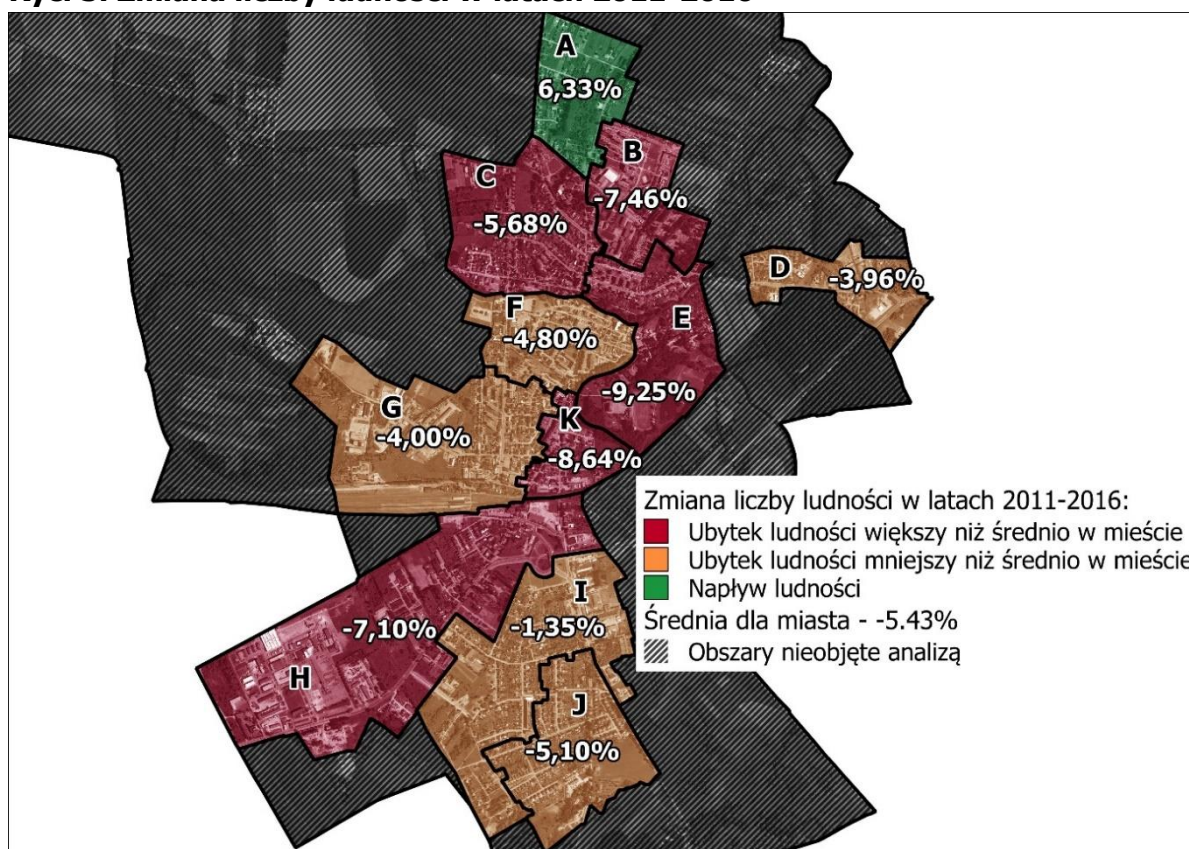
W ramach oceny negatywnych zjawisk dotyczących sytuacji demograficznej dokonano analizy następujących wskaźników: zmiana liczby ludności na przestrzeni lat 2011-2016, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności, zmiana liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016, udział osób w wieku przedprodukcyjnym, zmiana liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011-2016 i udział osób niepełnosprawnych w ogóle ludności.

Podstawowym miernikiem opisującym sytuację demograficzną jednostki osadniczej jest dynamika zmiany jej liczby ludności. Sławno jest miastem, którego populacja kurczy się, czego wyrazem jest fakt, że na przestrzeni lat 2011 - 2016, według danych Urzędu Miejskiego w Sławnie, liczba ludności zmniejszyła się o 5,43%, tj. z 12 825 osób na 12 129. Ubytek ludności nie rozkłada się równomiernie w przestrzeni miasta – istnieje możliwość występowania w Sławnie miejsc, które wyludniają się intensywniej niż inne. Na ryc. 5 przedstawiono rozkład przestrzenny zmiany liczby ludności w podziale na jednostki urbanistyczne.

Jednostką urbanistyczną, której liczba ludności zmniejszyła się relatywnie najbardziej w porównaniu z innymi jest jednostka E (-9,25%). Niewiele mniejszym ubytkiem ludności charakteryzują się jednostki: K (-8,64%), B (-7,46%) i H (-7,10%). Intensywniej niż średnio w mieście mieszkańców ubywa również w jednostce C (-5,68%). Na przestrzeni lat 2011 - 2016 liczba ludności zmniejszyła się ponadto w jednostkach: J (-5,10%), F (-4,80%), G (-4,00%), D (-3,96%) i I (-1,35%), jednak wartości badanego wskaźnika są dla tych jednostek korzystniejsze w porównaniu do średniej dla miasta. Jediną jednostką urbanistyczną, której liczba mieszkańców zwiększyła się w analizowanym okresie jest jednostka A (+6,33%), obejmująca obszar rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej w północnym fragmencie obszaru zurbanizowanego.

Ryc. 5. Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016

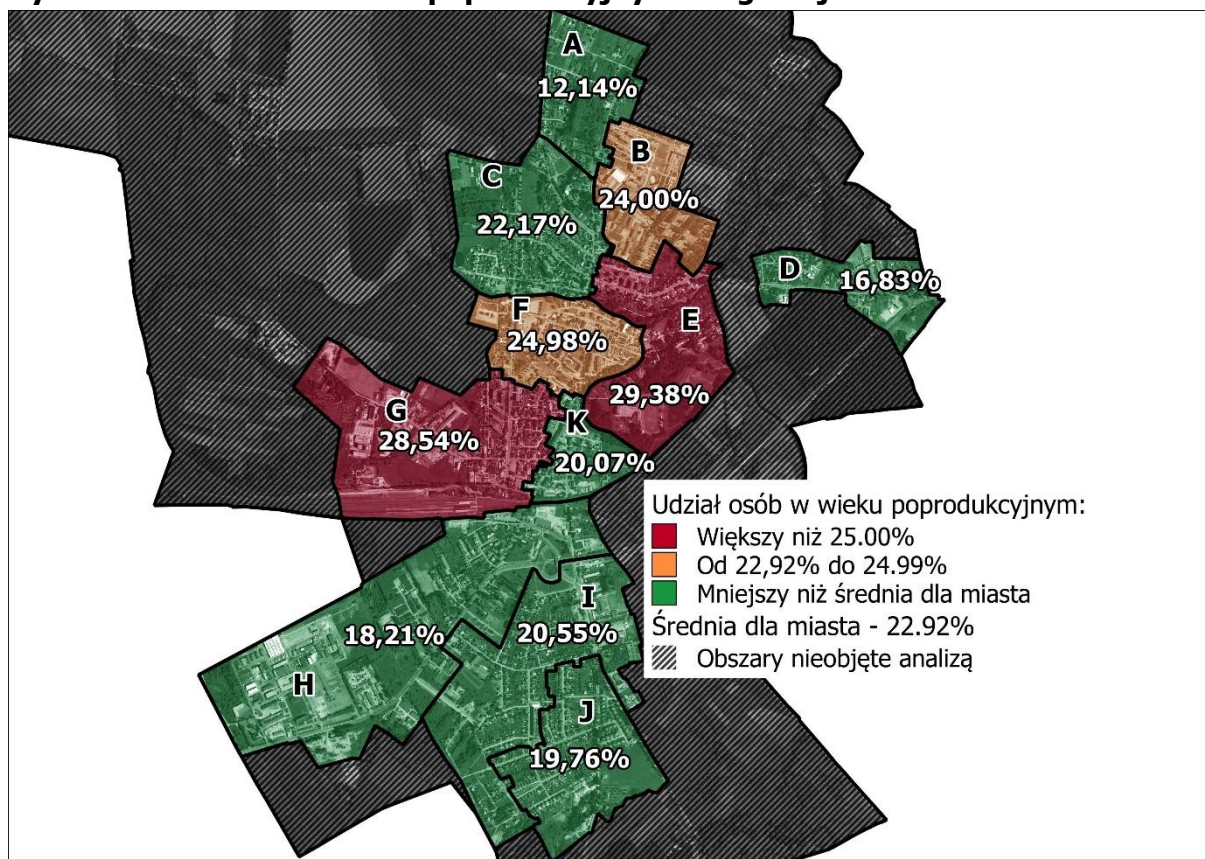
Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sławnie

Depopulacja jest zjawiskiem, na którego intensywność wpływają procesy migracyjne, w szczególności migracje w celach zarobkowych – do większych miast oraz zagraniczne. Należy mieć na uwadze, że migracje dotyczą również osób, które wyjeżdżają do większych miast na studia. Generalnie osoby te zwykle pozostają zameldowane w Sławnie, jednak ich obecność w rodzimym mieście wiąże się co najwyżej z okresami wolnymi od zajęć na uczelniach. Nie inaczej jest po zakończeniu studiów – absolwenci są bardziej skłonni do życia w dużym mieście w związku z lepszymi perspektywami na znalezienie zatrudnienia i – co często za tym idzie – większymi zarobkami, a także bardziej rozbudowaną ofertą kulturalną.

Jedną z przyczyn zmniejszania się liczby ludności miejskiej jest starzenie się społeczeństwa, utożsamiane ze zwiększaniem się odsetka osób w wieku poprodukcyjnym oraz coraz mniejszym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności. Występowanie tego zjawiska jest charakterystyczne dla współczesnych społeczności miejskich. Nie inaczej jest w Sławnie, na co zwrócono uwagę również w miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych. W Sławnie w 2016 r. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł 22,92%. W poszczególnych jednostkach urbanistycznych udział ten jest zróżnicowany, co zobrazowano na ryc. 6.

Ryc. 6. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

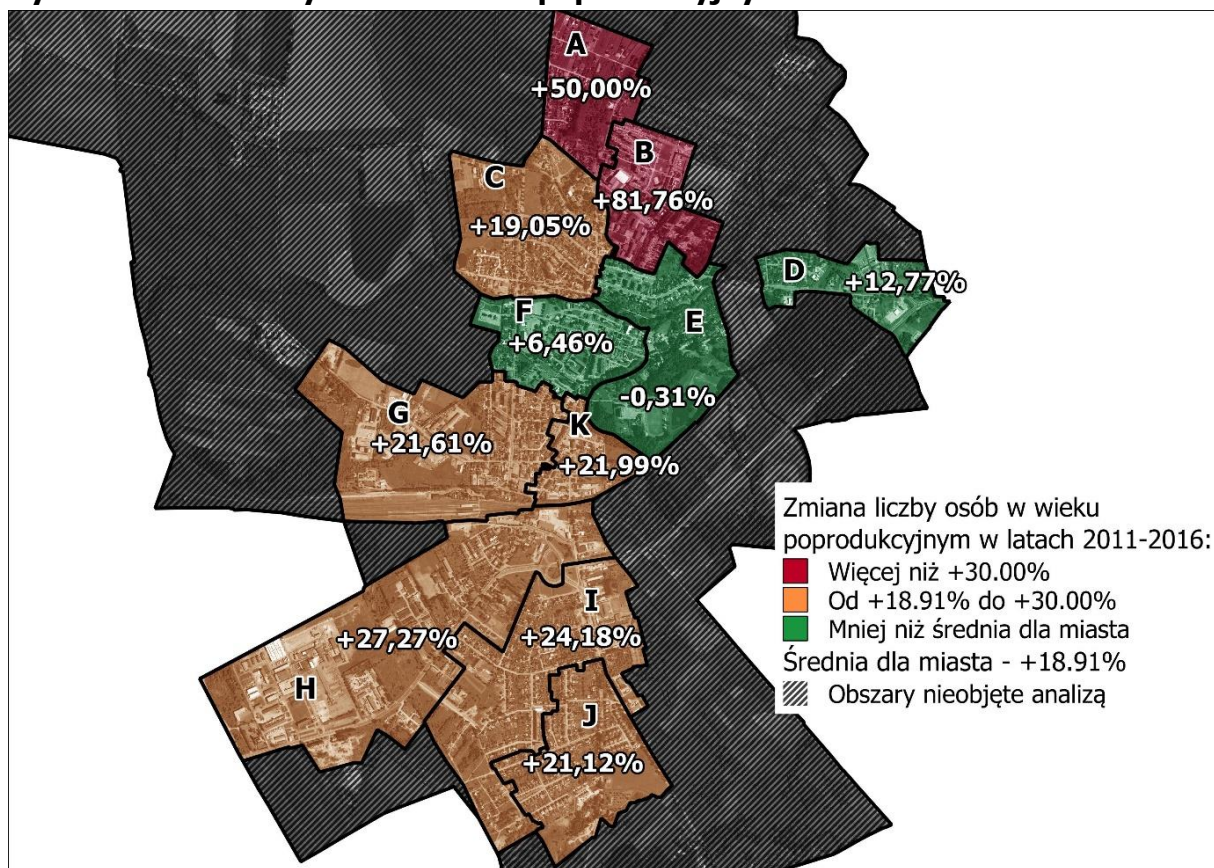
Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sławnie

Największym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym charakteryzują się jednostki E (29,38%) i G (28,54%). Wartość wskaźnika większą niż średnia dla miasta odnotowano ponadto w jednostkach F (24,98%) i B (24,00%). Dla pozostałych obszarów wskaźnik osiągnął wartości mniejsze niż wynosi średnia.

Nieco inaczej przedstawia się rozkład przestrzenny zmiany liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (ryc. 7). Pomimo generalnego zmniejszania się liczby ludności w Sławnie, na przestrzeni lat 2011 – 2016 liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się aż o 18,91%. Największy procentowy przyrost liczby osób starszych stwierdzono w jednostkach B (+81,76%) i A (+50,00%). Wartości większe niż średnia odnotowano ponadto w jednostkach: H (+27,27%), I (+24,18%), K (+21,99%), G (+21,61%), J (+21,12%) i C (+19,05%). Dla jednostek: D (+12,77%), F (+6,46%) i E (-0,31%) wskaźnik osiągnął korzystniejsze wartości względem średniej dla miasta. Zwiększanie się odsetka osób starszych rodzi potrzeby związane z dostosowaniem oferty usługowej, zarówno z zakresu usług opiekuńczych, jak i rozwijania różnych form aktywności skierowanych do tej grupy społecznej.

Ryc. 7. Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016

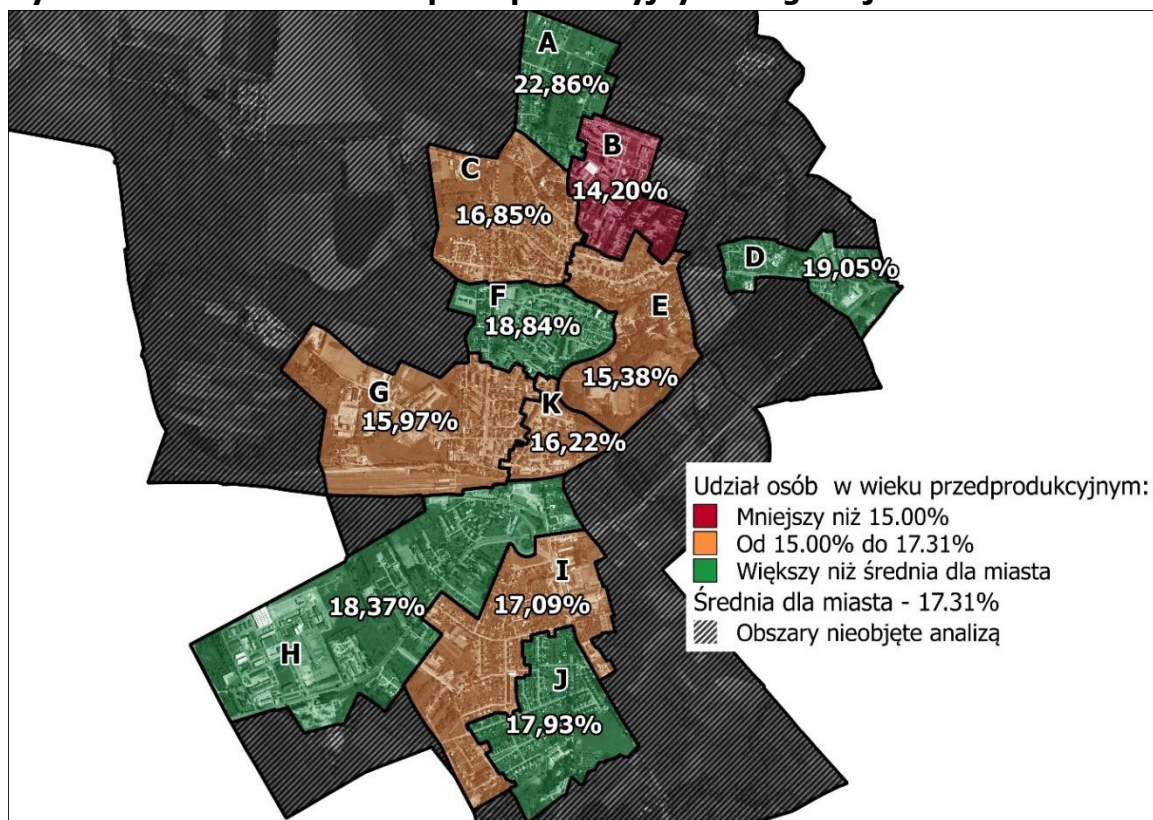

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sławnie

Przejawem niekorzystnej sytuacji demograficznej jest również mały odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle ludności. Udział osób poniżej 18 roku życia w populacji Sławna według danych Urzędu Miejskiego w Sławnie wynosi 17,31%. Najmniejszym odsetkiem osób młodych charakteryzuje się jednostka B (14,20%) (ryc. 8). Wartościami poniżej średniej cechują się również jednostki: E (15,38%), G (15,97%), K (16,22%), C (16,85%) i I (17,09%). Wartości dla pozostałych jednostek są większe niż średnia dla miasta. Na przestrzeni lat 2011-2016 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w Sławnie zmniejszyła się o niemal 9%. Zmniejszanie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym spowodowane jest zarówno tendencjami charakterystycznymi dla całego kraju, związanymi z odkładaniem decyzji o posiadaniu potomstwa, jak również procesami migracyjnymi – to osoby w wieku produkcyjnym, w szczególności w wieku poniżej 40 roku życia są grupą najbardziej mobilną i jednocześnie najbardziej skłonną do posiadania potomstwa.

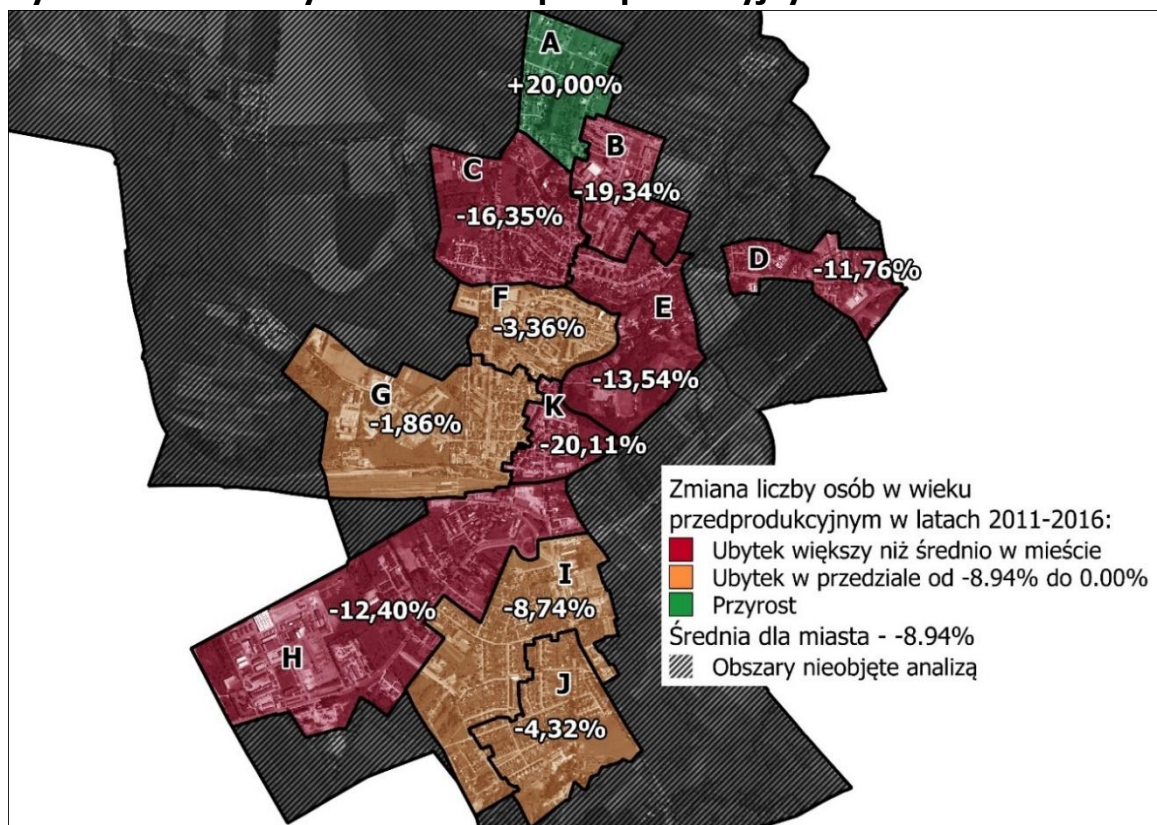

Ryc. 8. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sławnie

Ryc. 9. Zmiana liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011-2016

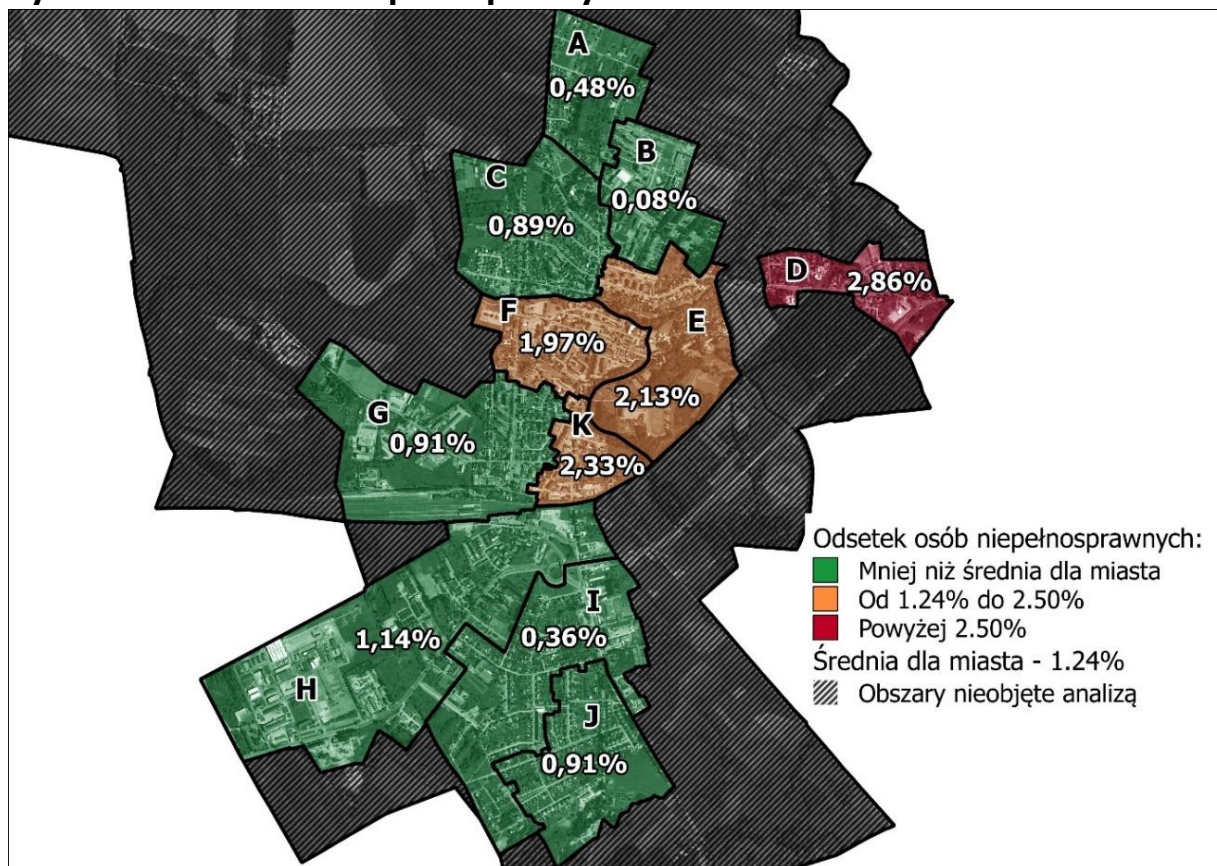
Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sławnie

Największym procentowym ubytkiem osób młodych, większym niż średnio w mieście, charakteryzują się jednostki: K (-20,11%), B (-19,34%), C (16,35%), E(13,54%), H (-12,40%) i D (- 11,76%) (ryc. 9). Zmniejszenie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono również dla jednostek: I (-8,74%), J (-4,32%), F (- 3,36%) i G (-1,86%). Jediną jednostką, w której populacji na przestrzeni lat 2011-2016 zwiększyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym jest jednostka A (+20,00%).

Istotną kwestią z punktu widzenia procesu rewitalizacji, na którą również zwrócono uwagę w Miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych są problemy osób niepełnosprawnych. Wsparcie skierowane do osób z niepełnosprawnościami realizowane jest przede wszystkim poprzez różne formy zasiłków pomocy społecznej: zasiłki stałe, okresowe, pielęgnacyjne, celowe, pomoc rzeczowa, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Istotne są ponadto działania ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową tych osób. W tym wypadku zasadniczą rolę odgrywają takie placówki jak Warsztaty Terapii Zajęciowej i Zakłady Aktywności Zawodowej. Włączeniu społecznemu osób niepełnosprawnych sprzyja ponadto dostosowanie infrastruktury do ich potrzeb oraz likwidowanie barier architektonicznych.

Ryc. 10. Odsetek osób niepełnosprawnych

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sławnie

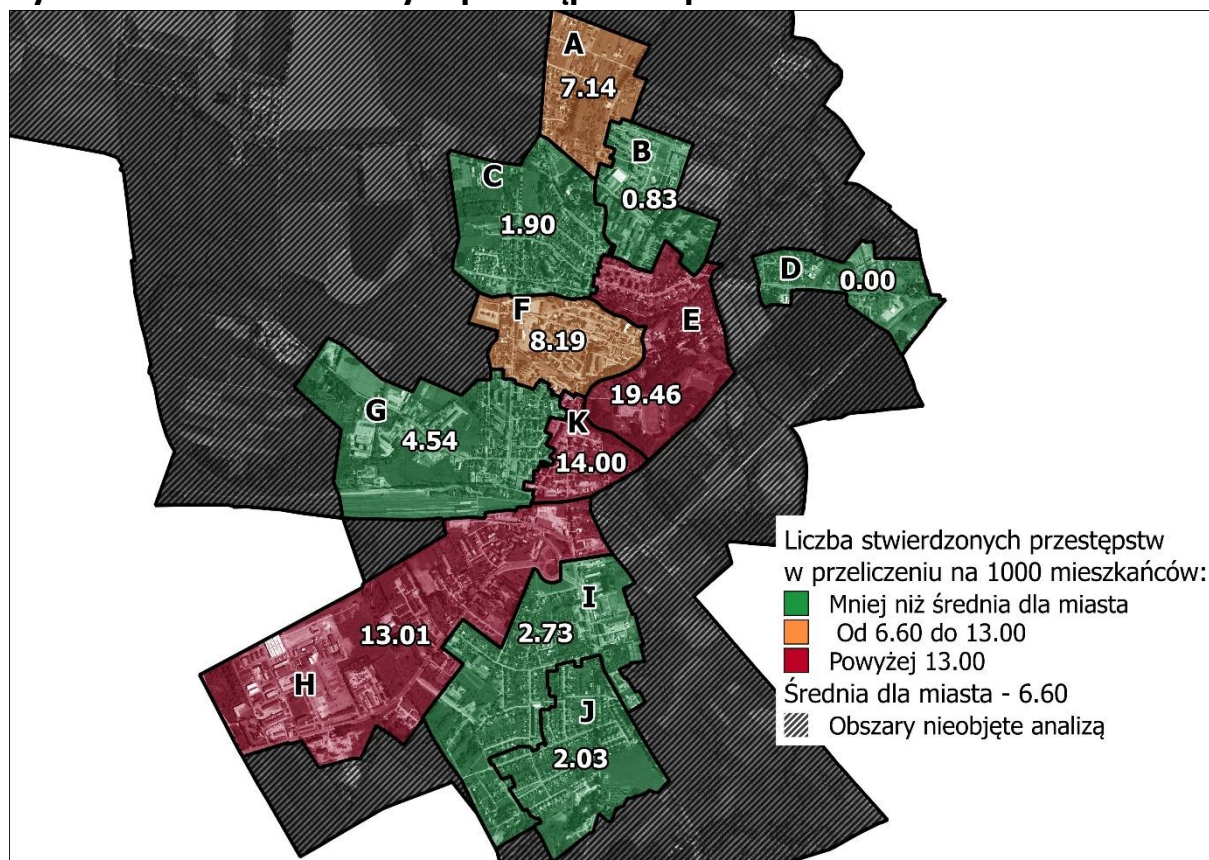
W Sławnie zamieszkuje łącznie 150 osób niepełnosprawnych, stanowiących 1,24% populacji miasta. Największy udział osób niepełnosprawnych wśród mieszkańców jednostki urbanistycznej stwierdzono w jednostce D (2,86%). Wartości wskaźnika powyżej średniej dla miasta odnotowano ponadto w jednostkach: K (2,33%), E (2,13%) i F (1,97%).

3.2.2. Przestępczość

Oceny zróżnicowania przestrzennego występowania na terenie miasta zjawiska przestępczości dokonano w oparciu o dwa wskaźniki: liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oraz liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Zaznaczyć należy, że do konstrukcji przedmiotowych wskaźników wykorzystano informacje o miejscu popełnienia czynu, nie natomiast miejscu zamieszkania sprawcy.

W 2016 r. na terenie Sławna popełniono łącznie 80 przestępstw, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wartość wskaźnika 6,60. Na ryc. 11 przedstawiono rozkład przestrzenny omawianego zjawiska w podziale na jednostki urbanistyczne.

Ryc. 11. Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

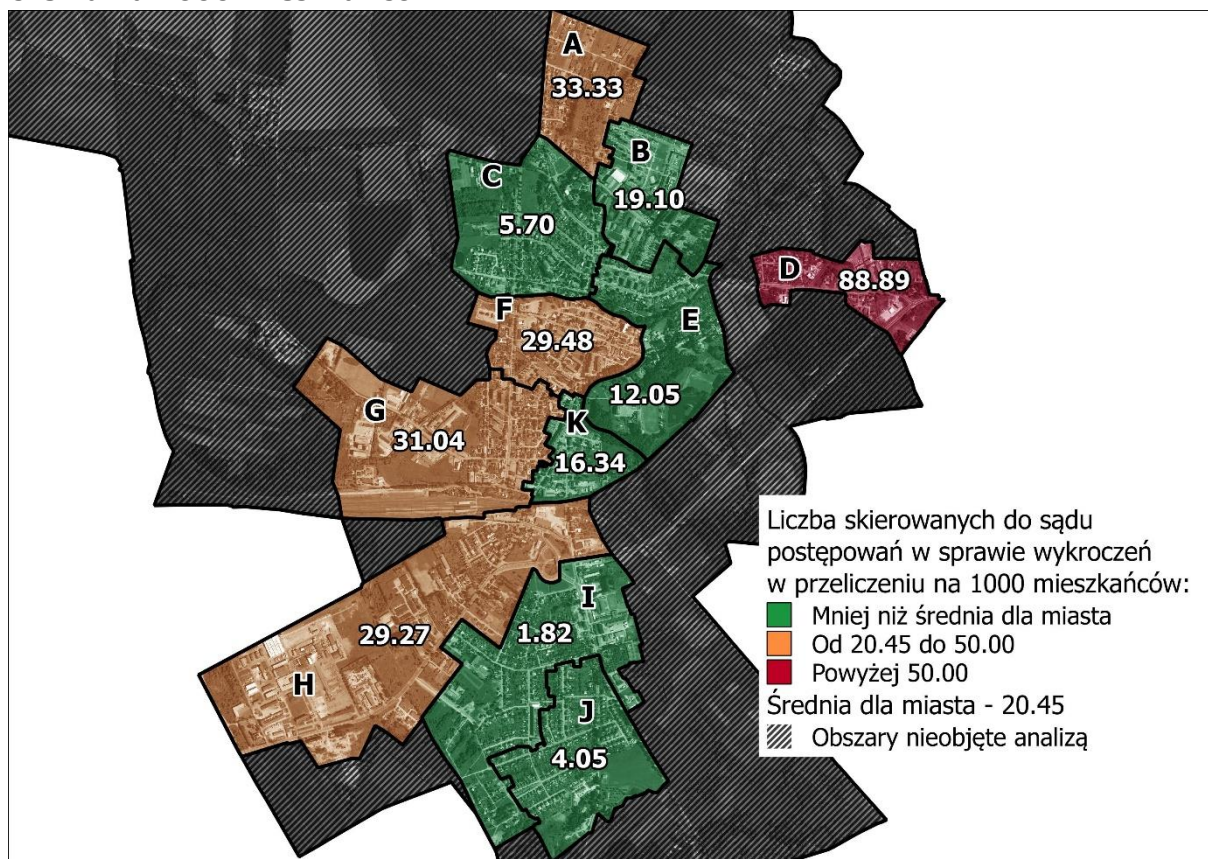
Źródło: opracowano na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Sławnie i Urzędu Miejskiego w Sławnie

Jednostkami urbanistycznymi, w których stwierdzono najwyższe wartości przedmiotowego wskaźnika są: E (19,46), K (14,00) i H (13,01). Wartości większe niż średnia dla miasta odnotowano ponadto dla jednostek: F (8,19) i A (7,14).

Drugim analizowanym wskaźnikiem odnoszącym się do zjawiska przestępczości jest liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość omawianego wskaźnika dla miasta wynosi 20,45, natomiast jednostkami, dla których wartość przekracza średnią dla miasta są: D (88,89), A (33,33), G (31,04), F (29,48) i H (29,27) (ryc. 12). Łącznie w 2016 r. do sądu skierowano 248 postępowań w sprawie wykroczeń. Najwięcej z nich dotyczy czynów popełnionych w granicach jednostek: F (72) i G (41). Aż 81 postępowań było prowadzonych w sprawie kradzieży, 19 w sprawie zakłócania porządku i spokoju publicznego, natomiast 17 w związku ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym.

Ryc. 12. Liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowano na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Sławnie i Urzędu Miejskiego w Sławnie

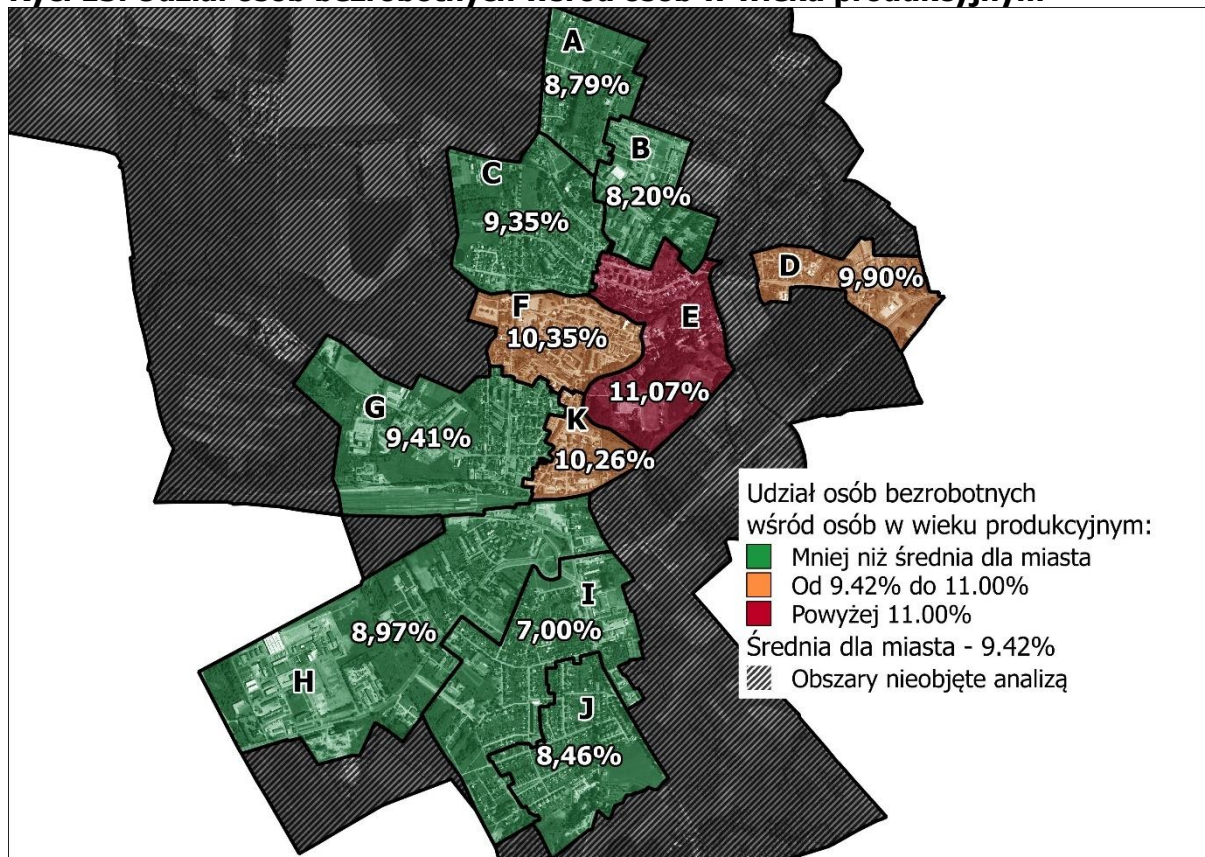
3.2.3. Bezrobocie i ubóstwo

Jednymi z najistotniejszych kwestii w kontekście badania natężenia negatywnych zjawisk w sferze społecznej są bezrobocie i ubóstwo. W ramach oceny występowania tych zjawisk, dokonano analizy rozkładu przestrzennego następujących wskaźników:

- udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
- udział osób o niskich kwalifikacjach w ogólnej liczbie osób bezrobotnych,
- odsetek osób objętych pieniężną formą zasiłku pomocy społecznej.

Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w Sławnie wynosi 9,42%. Największą wartość przedmiotowego wskaźnika odnotowano dla jednostki urbanistycznej E (11,07%) (ryc. 13). Wartości wskaźnika większe niż średnia dla miasta odnotowano ponadto dla jednostek: F (10,35%), K (10,26%) i D (9,90%). Wartości dla pozostałych jednostek są mniejsze niż wynosi wartość dla miasta. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie, w pierwszym kwartale 2017 r. na terenie miasta zarejestrowane były 683 osoby bezrobotne, spośród których 371, tj. 54,32% stanowiły osoby pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy.

Ryc. 13. Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym

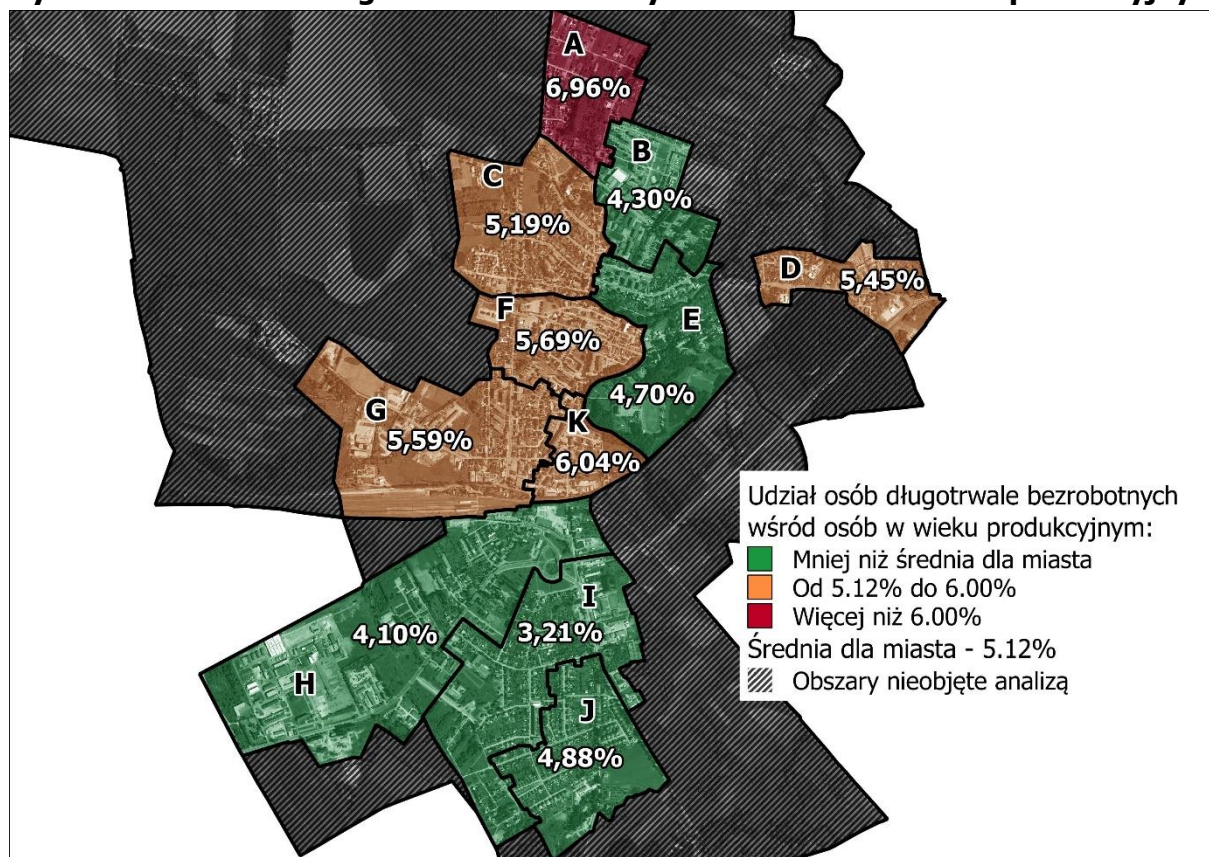

Źródło: opracowano na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie i Urzędu Miejskiego w Sławnie

Jednym ze szczególnych typów bezrobocia jest bezrobocie długotrwałe, dotyczące osób, które pozostają bez zatrudnienia przez więcej niż 12 miesięcy. Konsekwencjami długotrwałego pozostawania bez pracy, oprócz złej sytuacji finansowej gospodarstwa domowego może być występowanie zjawisk o charakterze patologicznym, takich jak przemoc w rodzinie i alkoholizm. Dalszą konsekwencją może być demoralizacja dzieci i przejmowanie przez nie błędnych wzorców zachowań, co prowadzić może do tzw. dziedziczenia biedy. Zwiększa się ponadto ryzyko rozpadu rodziny. Im dłużej trwa okres pozostawania bez zatrudnienia, tym mniejsze są chęci do zmiany tego stanu. Następuje spadek motywacji i stopniowe uzależnianie się od zasiłków pomocy społecznej. Część osób bezrobotnych długotrwałe podejmuje natomiast pracę w sposób nielegalny, w związku z zadłużeniem. W Sławnie 5,12% osób w wieku produkcyjnym jest bezrobotnymi długotrwałe. Największą wartość badanego wskaźnika odnotowano dla jednostki A (6,96%) (ryc. 14). Wartości większe niż średnia dla miasta stwierdzono również dla jednostek: K (6,04%), F (5,69%), G (5,59%), D (5,45%) i C (5,19%).

Ryc. 14. Udział osób długotrwałe bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym

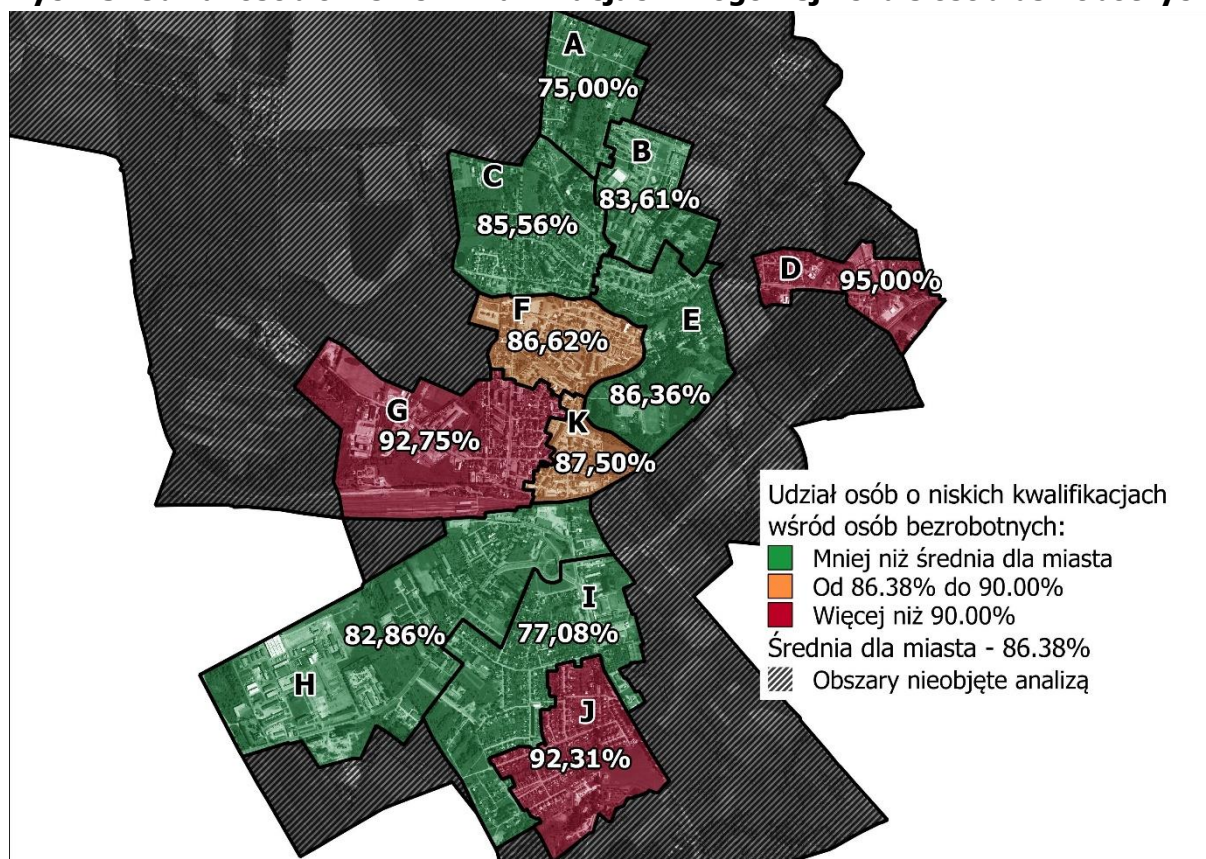
Źródło: opracowano na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie i Urzędu Miejskiego w Sławnie

W ramach analiz dokonano również analizy zróżnicowania przestrzennego występowania osób o niskich kwalifikacjach wśród osób bezrobotnych. Problem ten dotyczy 590 osób

bezrobotnych, co stanowi 86,38% ogółu. W trzech jednostkach urbanistycznych udział ten przekracza nawet 90%. Są nimi jednostki: D (95,00%), G (92,75%) i J (92,13%). Wartości wskaźnika powyżej średniej odnotowano również dla jednostek K (87,50%) i F (86,62%).

Ryc. 15. Udział osób o niskich kwalifikacjach w ogólnej liczbie osób bezrobotnych

Źródło: opracowano na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie

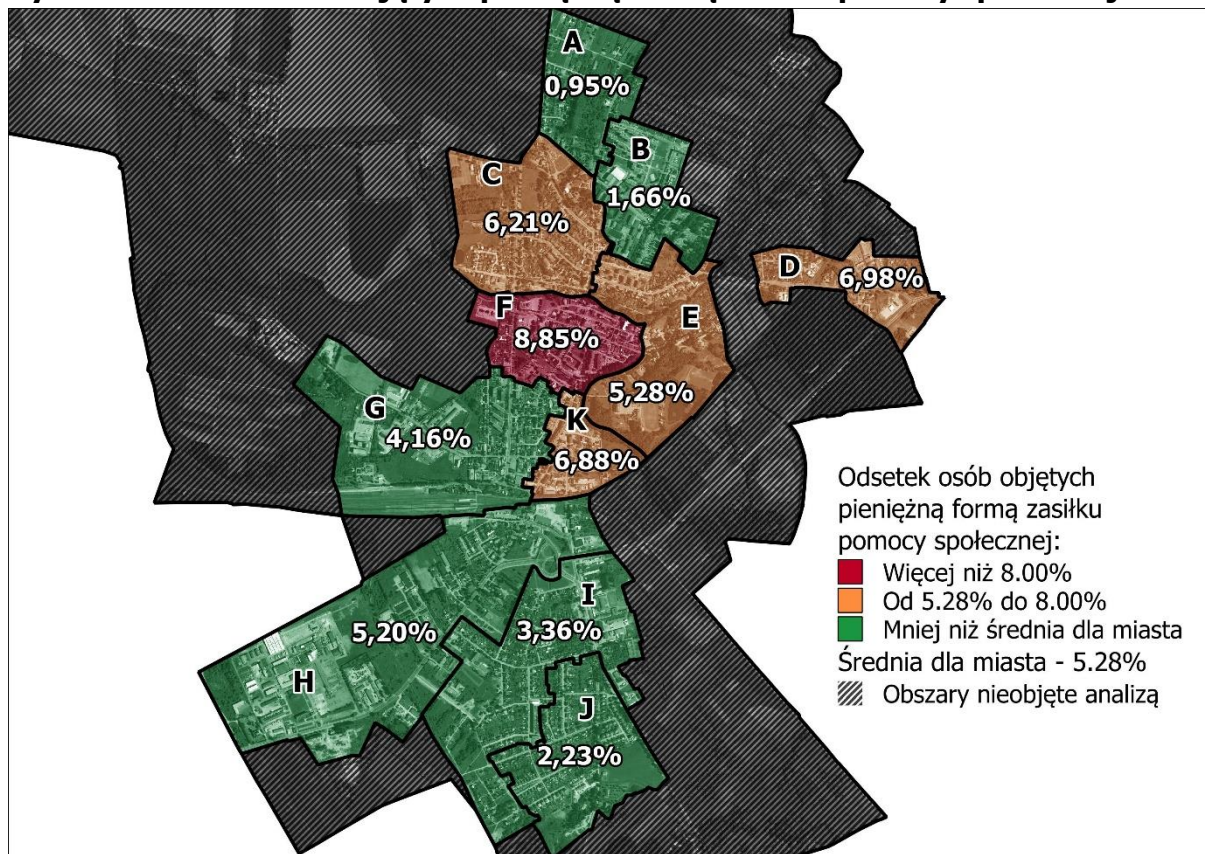
Bezpośrednią konsekwencją długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia jest pogorszenie sytuacji materialnej oraz zwiększenie zależności od świadczeń pomocy społecznej. W Sławnie łącznie 640 osób objętych jest pieniężnymi formami pomocy społecznej, co stanowi 5,28% ogółu mieszkańców. Odsetek osób objętych pieniężną formą zasiłku pomocy społecznej wyraża sytuację finansową gospodarstw domowych w mieście. Pieniężna forma zasiłku przysługuje gospodarstwom domowym, w których miesięczny dochód nie przekracza kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej lub na osobę w rodzinie, przy jednoczesnym występowaniu dysfunkcji (np. bezrobocie, niepełnosprawność, problemy opiekuńczo-wychowawcze itp.). Kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi¹⁴ 634 zł, natomiast w przeliczeniu na osobę w rodzinie 514 zł.

¹⁴ Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 1058)

Największa koncentracja osób korzystających z formy pieniężnej zasiłków pomocy społecznej znajduje się w centralnej części miasta - 8,85% mieszkańców jednostki F objętych jest tą formą wsparcia. Ponadprzeciętne wartości wskaźnika odnotowano ponadto dla jednostek: E (5,28%), C (6,21%), K (6,88%) i D (6,98%).

Ryc. 16. Odsetek osób objętych pieniężną formą zasiłku pomocy społecznej

Źródło: opracowano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławnie i Urzędu Miejskiego w Sławnie

3.2.4. Syntetyczne ujęcie negatywnych zjawisk w sferze społecznej

Ostatnim etapem analizy w sferze społecznej było obliczenie ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej, którego wartości odzwierciedlają stopień koncentracji negatywnych zjawisk społecznych w poszczególnych jednostkach urbanistycznych. Zgodnie z opisaną na początku niniejszego rozdziału metodologią, dokonano syntezy wartości badanych wskaźników poprzez wykorzystanie metody standaryzacji wskaźnikowej. Do standaryzacji wykorzystano wskaźniki zestawione w poniższej tabeli 5. W Załączniku 2. znajdują się natomiast wartości wskaźników wraz z wartościami standaryzowanymi.

Otrzymane w efekcie postępowania statystycznego, wartości ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej informują o poziomie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych. **Wartości większe niż 0 świadczą o ponadprzeciętnym poziomie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, natomiast wartości ujemne świadczą o relatywnie lepszej sytuacji społecznej względem średniej sytuacji w mieście. Im większa wartość ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji tym większa koncentracja negatywnych zjawisk społecznych.** Na ryc. 17 przedstawiono rozkład przestrzenny omawianego wskaźnika.

Tab. 5. Wskaźniki sfery społecznej wykorzystane do obliczenia ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej

Symbol	Nazwa wskaźnika	Stymulanta degradacji/ Destymulanta degradacji
W ₁	Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016	Destymulanta
W ₂	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	Stymulanta
W ₃	Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016	Stymulanta
W ₄	Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym	Destymulanta
W ₅	Zmiana liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011-2016	Destymulanta
W ₆	Odsetek osób niepełnosprawnych	Stymulanta
W ₇	Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Stymulanta
W ₈	Liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Stymulanta
W ₉	Odsetek osób objętych pieniężną formą zasiłku	Stymulanta
W ₁₀	Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Stymulanta
W ₁₁	Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	Stymulanta
W ₁₂	Udział osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach wśród ogółu bezrobotnych	Stymulanta

Źródło: opracowanie własne

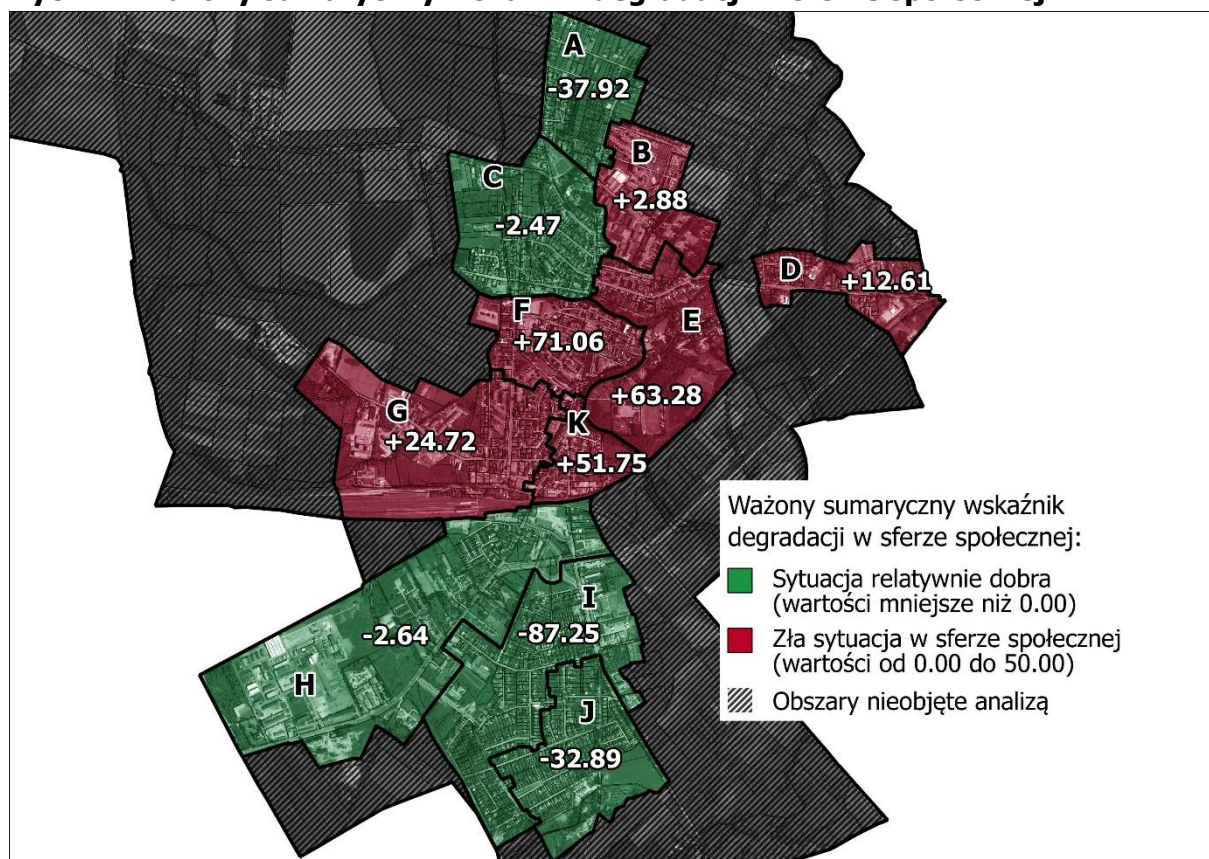
Najkorzystniejsza sytuacja w sferze społecznej występuje w jednostkach urbanistycznych, w których dominującym typem zabudowy mieszkalnej są budynki jednorodzinne, tj. na północnym krańcu miasta (jednostka A - -37,92) oraz na południe od przebiegu linii kolejowej (jednostki: I - -87,25, J - -32,89 i H - -2,64). Ujemną wartość ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji odnotowano również dla jednostki C (-2,47). Występowanie ponadprzeciętnej koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej stwierdzono w jednostkach: B (+2,88),

D (+12,61) i G (+24,72) oraz w jednostkach K (+51,75), E (+63,28) i F (+71,06), które wyróżniają się na tle pozostałych.

Mając na względzie powyższe, stwierdzono, że ponadprzeciętną koncentrację negatywnych zjawisk społecznych stwierdzono w jednostkach urbanistycznych B, D, E, F, G i K.

Ryc. 17. Ważony sumaryczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne

3.3. Sfera gospodarcza

W Sławnie wg stanu na koniec 2016 r. funkcjonowało 1 436 podmiotów gospodarczych – stan ten zbliżony jest do sytuacji z 2002 r. Najwięcej zarejestrowanych działalności gospodarczych było w 2010 r. – 1 678. W strukturze wielkościowej podmiotów dominują mikroprzedsiębiorstwa. 56 podmiotów zatrudnia od 9 do 49 osób, 11 – 50-249. Dwa podmioty gospodarcze zatrudniają od 250 do 999 pracowników. Zauważalne jest zmniejszenie się liczby podmiotów o wielkości zatrudnienia w przedziale od 50 do 249 pracowników.

Tab. 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Sławnie według wielkości zatrudnienia w latach 2003-2016

Rok	Podmioty ogółem	Zatrudnienie w przedziale:			
		0-9	9-49	50-249	250-999
2003	1 466	1 406	43	15	2
2004	1 504	1 441	46	15	2
2005	1 565	1 497	52	14	2
2006	1 586	1 516	54	14	2
2007	1 607	1 537	55	13	2
2008	1 639	1 569	57	12	1
2009	1 642	1 568	61	11	2
2010	1 678	1 598	66	12	2
2011	1 512	1 429	69	12	2
2012	1 434	1 362	57	13	2
2013	1 447	1 378	55	12	2
2014	1 446	1 378	54	12	2
2015	1 424	1 356	55	11	2
2016	1 436	1 367	56	11	2

Źródło: opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Biorąc pod uwagę formę własnościową podmiotu gospodarczego, dominującym typem przedsiębiorstw są osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba na przestrzeni lat 2003-2016 zmniejszyła się z 1 180 w 2003 r. do 959 w 2016 r., przy czym najintensywniejszy spadek przypadł na okres 2010 - 2012. Zwiększyła się natomiast liczba zarejestrowanych spółek handlowych (z 39 w 2003 r do 72 w 2016 r.), fundacji (z 2 do 10) oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych (z 22 do 43). Na stałym poziomie utrzymuje się liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego oraz liczba spółdzielni.

Tab. 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Sławnie według form własności w latach 2003-2016

Rok	podmioty gospodarki narodowej ogółem	sektor publiczny - ogółem	Sektor prywatny						
			ogółem ¹⁵	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	spółki handlowe	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
2003	1 466	95	1 371	1 180	39	10	8	2	22
2004	1 504	110	1 394	1 187	41	10	7	3	23
2005	1 565	120	1 445	1 229	41	9	7	4	27
2006	1 586	118	1 468	1 220	44	10	8	4	28
2007	1 607	120	1 487	1 232	44	10	8	4	29
2008	1 639	129	1 510	1 249	45	10	7	4	32

¹⁵ Z uwagi na fakt, że w Banku Danych Lokalnych nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dane nie sumują się.

Rok	podmioty gospodarki narodowej ogółem	sektor publiczny - ogółem	Sektor prywatny						
			ogółem ¹⁵	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	spółki handlowe	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne
2009	1 642	85	1 557	1 245	46	10	7	5	32
2010	1 678	92	1 586	1 259	49	10	7	5	34
2011	1 512	92	1 420	1 086	54	9	7	8	36
2012	1 434	97	1 337	991	56	9	7	8	38
2013	1 447	98	1 349	999	58	10	8	7	37
2014	1 446	98	1 347	984	61	10	8	8	37
2015	1 424	89	1 329	961	66	10	7	10	39
2016	1 436	92	1 339	959	72	10	7	10	43

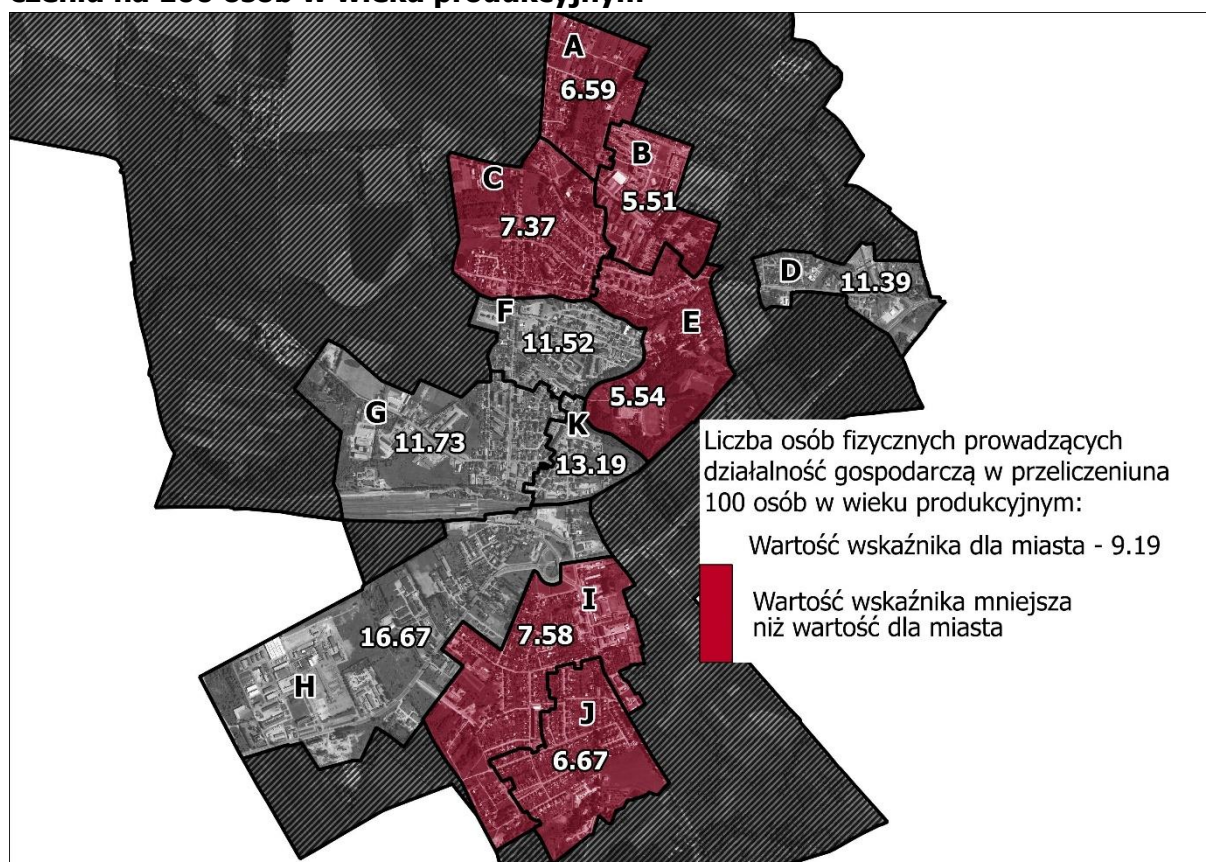
Źródło: opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Gospodarka Sławna opiera się w znacznej mierze na przedsiębiorstwach z branży drzewnej, spośród których największym jest ABWood Sp. z o.o., zatrudniający ponad 500 pracowników.

W ramach sfery gospodarczej dokonano analizy atrakcyjności gospodarczej poszczególnych jednostek urbanistycznych za pomocą następującego wskaźnika: liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Ryc. 18. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowano na podstawie CEIDG

Jednostkami urbanistycznymi, dla których wskaźnik osiągnął wartości niekorzystne względem średniej dla miasta są jednostki: B (5,51), E (5,54), A (6,59), J (6,67), C (7,37) i I (7,58). Są to obszary, które w strukturze przestrzennej miasta pełnią przede wszystkim funkcję mieszkaniową. Nierównomierne rozmieszczenie wartości wskaźnika gospodarczego może oznaczać, że w mieście jedne obszary są bardziej atrakcyjne pod względem prowadzenia działalności gospodarczej od innych. Działalność gospodarcza prowadzona na obszarach o dominującej funkcji mieszkaniowej, generalnie koncentruje się na obsłudze mieszkańców danego osiedla poprzez oferowanie podstawowych usług. Wyjątkiem są tereny funkcjonowania zakładów przemysłowych i przedsiębiorstw transportowych, których funkcjonowanie oddziałuje na sytuację społeczno-gospodarczą całego miasta z powodu dużej liczby zatrudnionych w nich osób, jednakże zasięg przestrzenny rynków zbytu produktów i usług oferowanych przez tego typu podmioty wykracza znacznie poza obszar miasta. Nieco inaczej sytuacja przedstawia się w historycznym centrum, gdzie koncentracja działalności gospodarczej jest związana z naturą centrum miasta, jako miejsca skupiającego aktywność mieszkańców.

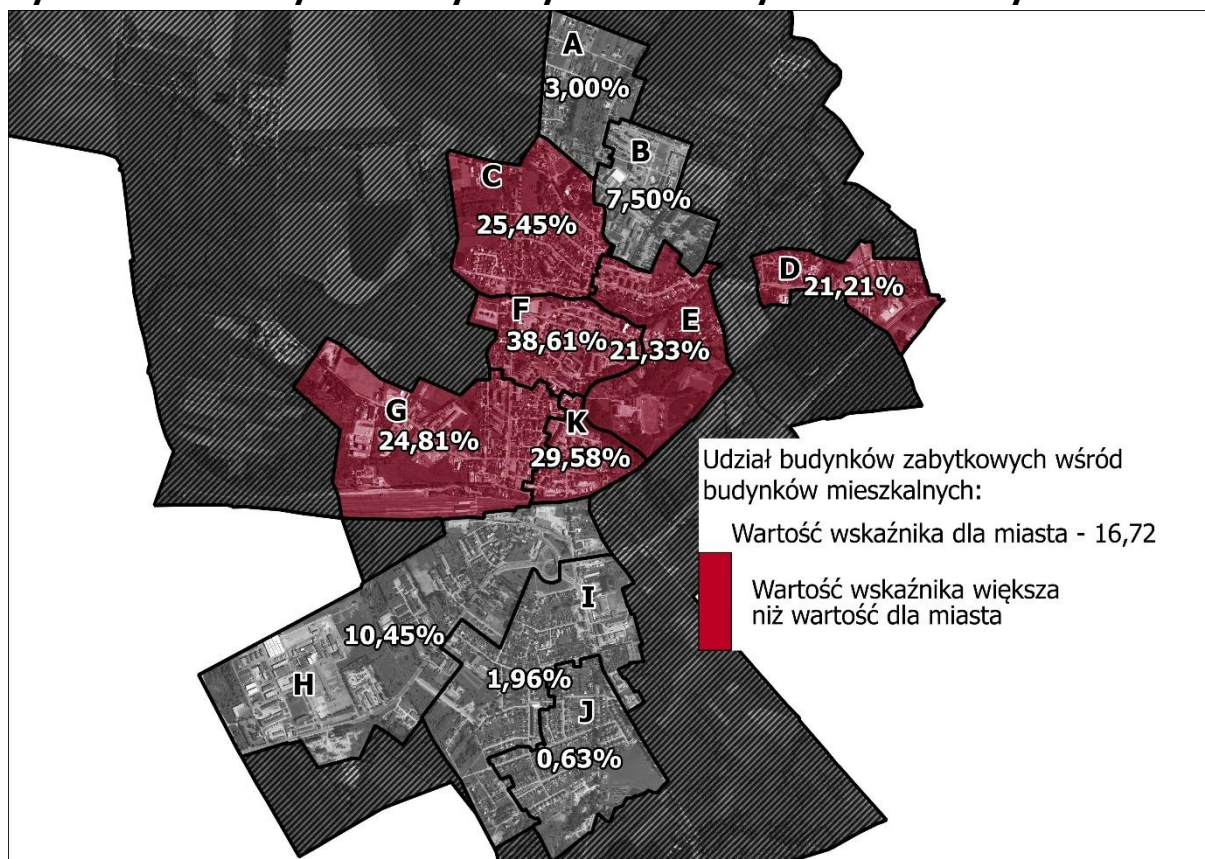
3.4. Sfera techniczna

Sławno jest miastem wyróżniającym się pod względem ilości obiektów zabytkowych, które koncentrują się przede wszystkim w centrum i na obszarach położonych na północ i na południe od historycznego centrum, intensywnie urbanizowanych począwszy od XIX w. i nazywanych przedmieściami: słupskim i koszalińskim. Stara zabudowa, z uwagi na swe walory historyczne i atrakcyjność w kontekście architektonicznym może świadczyć o potencjale miasta oraz stanowić fundament do podtrzymywania jego tożsamości i kształtowania poczucia przywiązania mieszkańców. Z drugiej strony, z obiektami zabytkowymi wiążą się dwa zasadnicze problemy: kosztowność ich remontu, uwzględniającego zalecenia konserwatorskie oraz – co w szczególności dotyczy obiektów mieszkalnych – zróżnicowana powierzchnia użytkowa, często przestarzała infrastruktura, brak zastosowania rozwiązań energooszczędnych i generalny dyskomfort w użytkowaniu (np. wąskie klatki schodowe, strome schody itp.), co jest szczególnie dotkliwe dla osób o ograniczonej mobilności. Problemy te negatywnie oddziałują na warunki bytowe użytkowników takich budynków oraz umniejszają atrakcyjność centrum w kontekście miejsca zamieszkania.

Mając na względzie powyższe, dokonano analizy rozkładu przestrzennego wskaźnika: udział budynków zabytkowych wśród budynków mieszkalnych, przy czym jako zabytkowy traktowano budynek o funkcji mieszkaniowej lub mieszkaniowo-usługowej, widniejący w rejestrze zabytków lub w gminnej ewidencji zabytków. W Sławnie 16,72% budynków mieszkalnych stanowią obiekty zabytkowe. Jednostkami urbanistycznymi, które charakteryzują się ponadprzeciętną wartością wskaźnika są jednostki: F (38,61%), K (29,58%), C (25,45%), G (24,81%), E (21,33%) oraz D (21,21%). W związku z powyższym w tych jednostkach stwierdzono występowanie problemu w sferze technicznej.

Ryc. 19. Udział budynków zabytkowych wśród budynków mieszkalnych

Źródło: opracowano na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków i danych wektorowych OpenStreetMap

3.5. Sfera środowiskowa

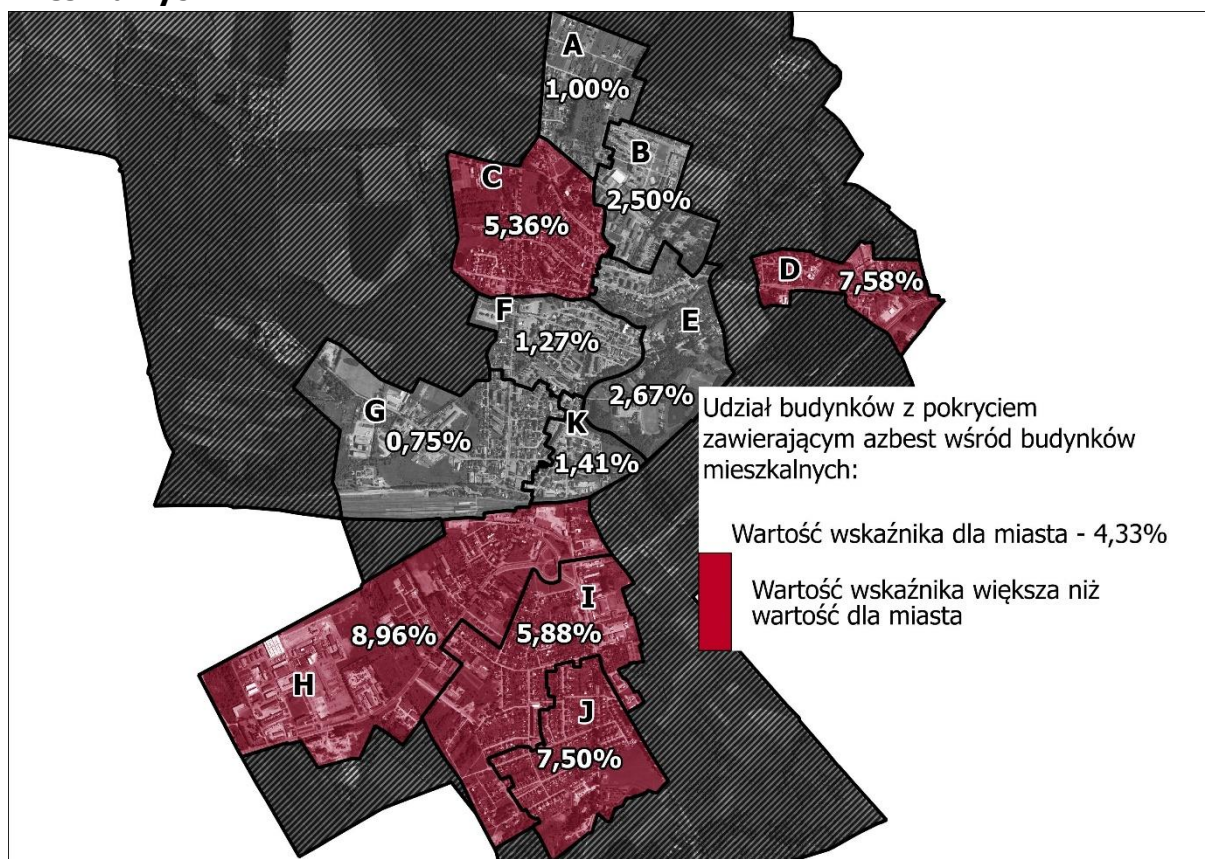
Substancją, której występowanie stwarza zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i która powszechnie występuje na terenie Sławna jest azbest. W ramach analizy w sferze środowiskowej dokonano rozkładu przestrzennego wskaźnika: udział budynków mieszkalnych z pokryciem zawierającym azbest wśród ogółu budynków mieszkalnych. Wartość przedmiotowego wskaźnika dla miasta wynosi 4,33%. Wartości większe niż średnia dla miasta występują w jednostkach urbanistycznych: H (8,96%), D (7,58%), J (7,50%), I (5,88%) oraz C (5,36%), w związku z czym to w tych jednostkach stwierdzono występowanie problemu w sferze środowiskowej w przedstawionym zakresie.

Ważną kwestią w kontekście środowiskowych uwarunkowań procesu rewitalizacji jest również jakość powietrza atmosferycznego. Przekroczenia standardów w zakresie dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych takich jak: benzo(a)piren, pyły zawieszone PM_{2,5} i PM₁₀, benzen itp. stanowi zagrożenie dla zdrowia mieszkańców. W Programie ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej wskazano, że na terenie miasta Sławno zlokalizowany jest obszar

przekroczeń dopuszczalnego stężenia benzo(a)pirenu. Granice tego obszaru przedstawiono na ryc. 21.

Ryc. 20. Udział budynków z pokryciem zawierającym azbest wśród budynków mieszkalnych

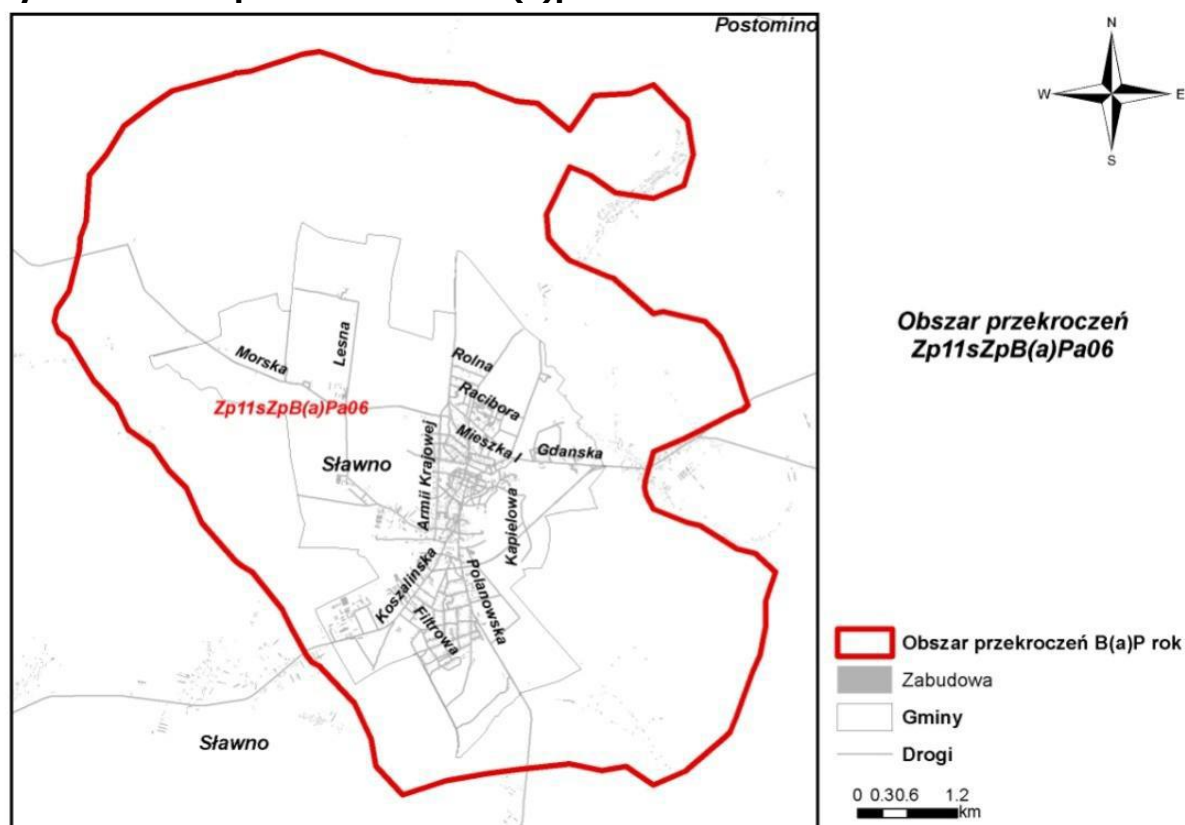

Źródło: opracowano na podstawie Urzędu Miejskiego w Sławnie

Stężenie średnie roczne w Sławnie osiągnęło maksymalnie $3,5 \text{ ng/m}^3$, natomiast głównymi emitorami są indywidualne źródła ogrzewania. Z uwagi na fakt, że jakość powietrza atmosferycznego oddziałuje na jakość życia mieszkańców, natomiast obszary przekroczeń dopuszczalnych stężeń B(a)P obejmują niemal cały obszar zurbanizowany, uzasadnione jest uwzględnienie w ramach procesu rewitalizacji działań, które będą sprzyjały przeciwdziałaniu temu problemowi i ograniczaniu niskiej emisji. Co prawda dokumentem, w którym planowana jest interwencja ukierunkowana na ten cel jest plan gospodarki niskoemisyjnej, należy jednak mieć na uwadze, że kompleksowe działania rewitalizacyjne powinny oddziaływać również na problemy w sferze środowiskowej, bowiem są one bezpośrednio związane z jakością życia na obszarze rewitalizacji.

Ryc. 21. Obszar przekroczeń benzo(a)pirenu na obszarze Sławna

Źródło: Program Ochrony Powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego, tj. aglomeracji szczecińskiej, miasta Koszalin oraz strefy zachodniopomorskiej – TOM II – STREFA ZACHODNIOPOMORSKA, 2013

3.6. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

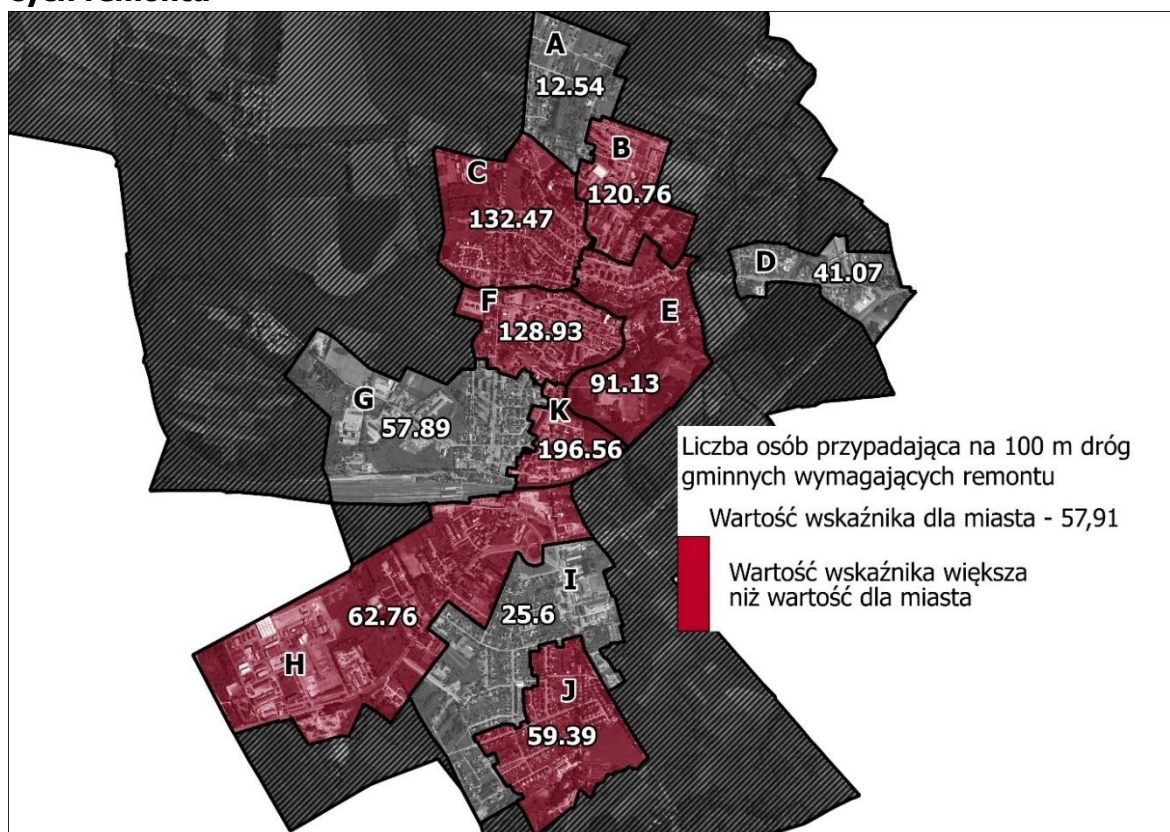
Jednym z ważnych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta jest sieć drogowa. Na podstawie informacji o potrzebach remontowych dotyczących dróg gminnych opracowano wskaźnik obrazujący ilu mieszkańców danej jednostki urbanistycznej przypada na 100 m drogi wymagającej remontu. Należy zwrócić uwagę na fakt, że do konstrukcji wskaźnika wykorzystano długość wyłącznie dróg gminnych. Jest to celowy zabieg, uzasadniony specyfiką sieci drogowej – większość dróg wylotowych stanowią drogi krajowe, wojewódzkie albo powiatowe, w związku z czym ograniczenie analiz wyłącznie do kategorii dróg gminnych w większym stopniu oddaje lokalne oddziaływanie sieci drogowej, ponadto drogi wyższych kategorii są generalnie w lepszym stanie technicznym. Co prawda największe potrzeby inwestycyjne w zakresie remontu dróg gminnych dotyczą tych o peryferyjnym przebiegu, biorąc jednak pod uwagę efektywność społeczną realizacji inwestycji drogowych oraz ich oddziaływanie na mieszkańców, bardziej uzasadniona jest koncentracja na drogach, których remont będzie oddziaływać na jakość życia większej liczby mieszkańców. Najczęstszymi użytkownikami dróg gminnych

w danej jednostce urbanistycznej są mieszkańcy tej jednostki i okolicy. Dotyczy to zarówno jezdni, jak i chodników.

Średnio w Sławnie na 100 m dróg gminnych wymagających remontu przypada 57,91 osób. Występowanie problemu w zakresie badanego wskaźnika stwierdzono wtedy, gdy wartość dla danej jednostki urbanistycznej jest większa niż wartość dla miasta. Innymi słowy, jeśli większa liczba mieszkańców przypada na 100 m drogi wymagającej remontu niż średnio w mieście, wtedy stwierdzono występowanie problemu. W związku z powyższym i zgodnie z poniższą ryciną, problem w zakresie badanego wskaźnika stwierdzono w jednostkach urbanistycznych: K (196,56), C (132,47), F (128,93), B (120,76), E (91,13), H (62,76) i J (59,39). Podkreślenia wymaga fakt, że duże natężenie problemu dotyczy w szczególności obszarów położonych w centralnej części miasta, stanowiącej lokalne ognisko aktywności społeczno-gospodarczej, w związku z czym przeciwdziałanie temu problemowi jest jeszcze bardziej istotne w tych miejscach.

Ryc. 22. Liczba mieszkańców przypadająca na 100 m dróg gminnych wymagających remontu

Źródło: opracowano na podstawie Urzędu Miejskiego w Sławnie

3.7. Obszar zdegradowany

Obszar zdegradowany, zgodnie z wytycznymi ministra rozwoju¹⁶ jest obszarem, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej spośród sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w Sławnie odzwierciedlana jest przez wartości sumarycznego wskaźnika degradacji większe niż 0, natomiast występowanie negatywnych zjawisk wśród pozostałych sfer, określono poprzez porównanie wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek urbanistycznych względem średniej dla miasta. Obszar zdegradowany w Sławnie tworzą te jednostki urbanistyczne, które charakteryzują się wartościami sumarycznego wskaźnika degradacji większymi niż 0 oraz jednocześnie co najmniej jeden wskaźnik spośród wskaźników sfer innych niż społeczna, przyjmuje wartość niekorzystną względem średniej dla miasta. Sposób interpretacji wskaźników w sferach innych niż społeczna przedstawiono poniżej.

Tab. 8. Sposób interpretacji wskaźników w sferach innych niż społeczna

Sfera	Symb. wskaźnika	Charakter wskaźnika	Sposób oceny wskaźnika	
			Warunek logiczny	Opis
Gospodarcza	W ₁₃	Destymulanta degradacji	W_{13} dla jedn. urb. < W_{13} dla miasta	Jeśli wartość dla jednostki urbanistycznej jest mniejsza niż wartość dla miasta, wtedy występuje problem.
Przestrzenno-funkcjonalna	W ₁₄	Stymulanta degradacji	W_{14} dla jedn. urb. > W_{14} dla miasta	Jeśli wartość dla jednostki urbanistycznej jest większa niż wartość dla miasta, wtedy występuje problem.
Środowiskowa	W ₁₅	Stymulanta degradacji	W_{15} dla jedn. urb. > W_{15} dla miasta	Jeśli wartość dla jednostki urbanistycznej jest większa niż wartość dla miasta, wtedy występuje problem.
Techniczna	W ₁₆	Stymulanta degradacji	W_{16} dla jedn. urb. > W_{16} dla miasta	Jeśli wartość dla jednostki urbanistycznej jest większa niż wartość dla miasta, wtedy występuje problem.

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli zestawiono wartości ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji i wskaźników charakteryzujących sfery inne niż społeczna. Wartości, na podstawie których oszacowano wartość ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji znajdują się w Załączniku

¹⁶ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, MR/H 2014-2020/20(2)08/2016., s. 6-7

2 do niniejszego dokumentu. Barwą czerwoną oznaczono wartości ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji większe niż 0 oraz wartości wskaźników pozostałych sfer, które świadczą o występowaniu problemu.

Tab. 9. Występowanie zjawisk kryzysowych w Sławnie

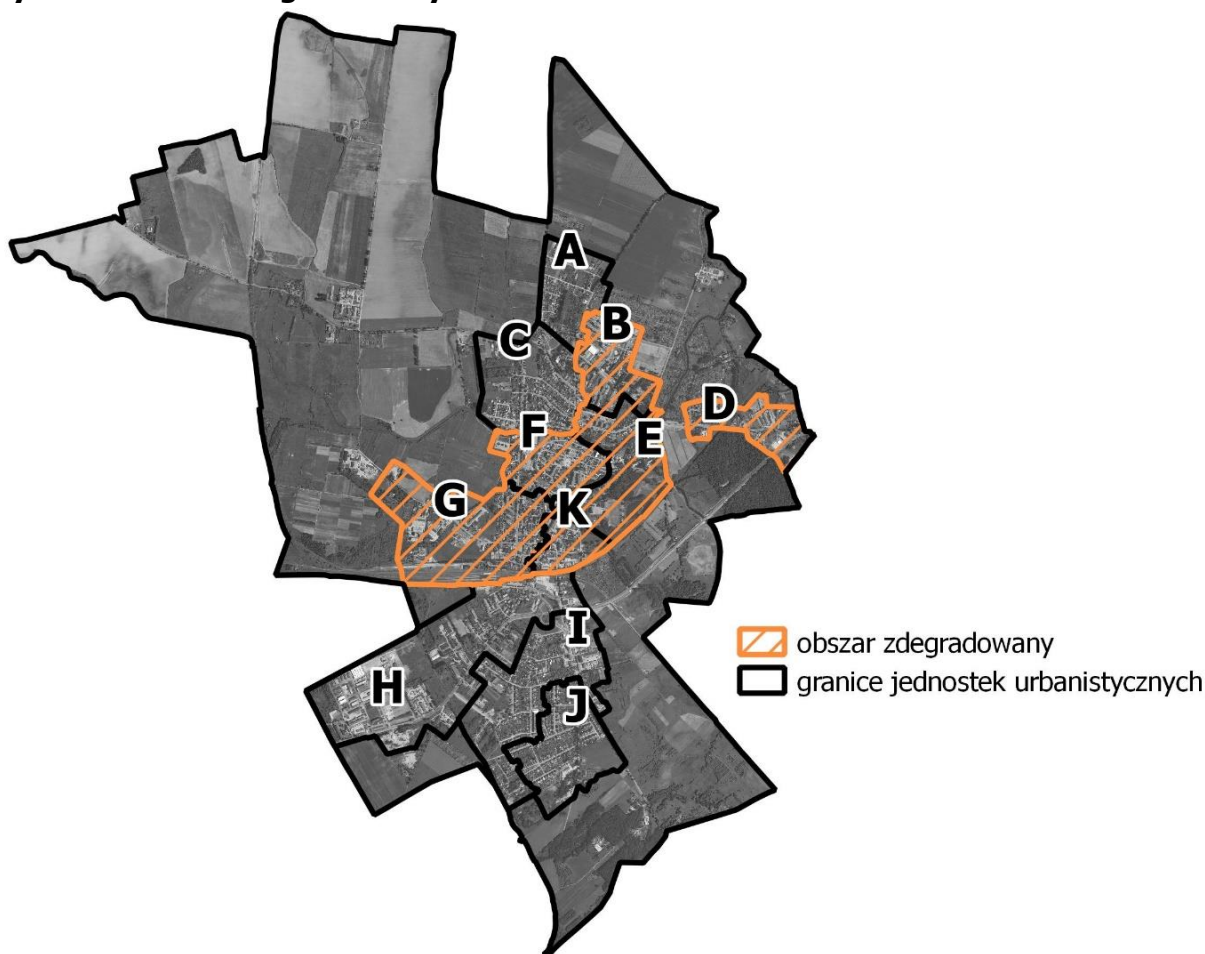
Jednostka urbanistyczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcyjna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna	Liczba problemów w pozostałych sferach	Czy występuje stan kryzysowy?
	Ważony sumaryczny wskaźnik degradacji	W ₁₃ Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	W ₁₄ Liczba mieszkańców przypadająca na 100 m dróg gminnych wymagających remontu	W ₁₅ Udział budynków mieszkalnych z pokryciem azbestowym wśród ogólnej liczby budynków mieszkalnych	W ₁₆ Udział zabytkowych budynków mieszkalnych wśród ogólnej liczby budynków mieszkalnych		
A	-37,92	6,59	12,54	1,00%	3,00%	1	nie
B	2,88	5,51	120,76	2,50%	7,50%	2	TAK
C	-2,47	7,37	132,47	5,36%	25,45%	4	nie
D	12,61	11,39	41,07	7,58%	21,21%	2	TAK
E	63,28	5,54	91,13	2,67%	21,33%	3	TAK
F	71,06	11,52	128,93	1,27%	38,61%	2	TAK
G	24,72	11,73	57,89	0,75%	24,81%	1	TAK
H	-2,64	16,67	62,76	8,96%	10,45%	2	nie
I	-87,25	7,58	25,60	5,88%	1,96%	2	nie
J	-32,89	6,67	59,39	7,50%	0,63%	3	nie
K	51,75	13,19	196,56	1,41%	29,58%	2	TAK
Wartość referencyjna		9,19	57,91	4,33%	16,72%		
Stymulanta/de-stymulanta degradacji		D	S	S	S		

Źródło: opracowanie własne

Jednoczesnym występowaniem ponadprzeciętnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i problemu w co najmniej jednej spośród pozostałych sfer charakteryzują się jednostki urbanistyczne: B, D, E, F, G i K, w związku z czym to one tworzą obszar zdegradowany w Sławnie. Granice obszaru zdegradowanego przedstawiono na poniższej rycinie.

Ryc. 23. Obszar zdegradowany w Sławnie

Źródło: opracowanie własne

3.8. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji zgodnie z wytycznymi ministra rozwoju to: „całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może zostać podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.”¹⁷

Jednostkami urbanistycznymi o największym poziomie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, stanowiącymi jednocześnie część obszaru zdegradowanego są jednostki E i F, dla których ważony sumaryczny wskaźnik degradacji przyjął wartości: 63,28 i 71,06. To one tworzą obszar rewitalizacji w Sławnie. Jednostki te dysponują potencjałem, którego wykorzystanie jest niezbędne w ramach procesu rewitalizacji - jednym z tych potencjałów jest

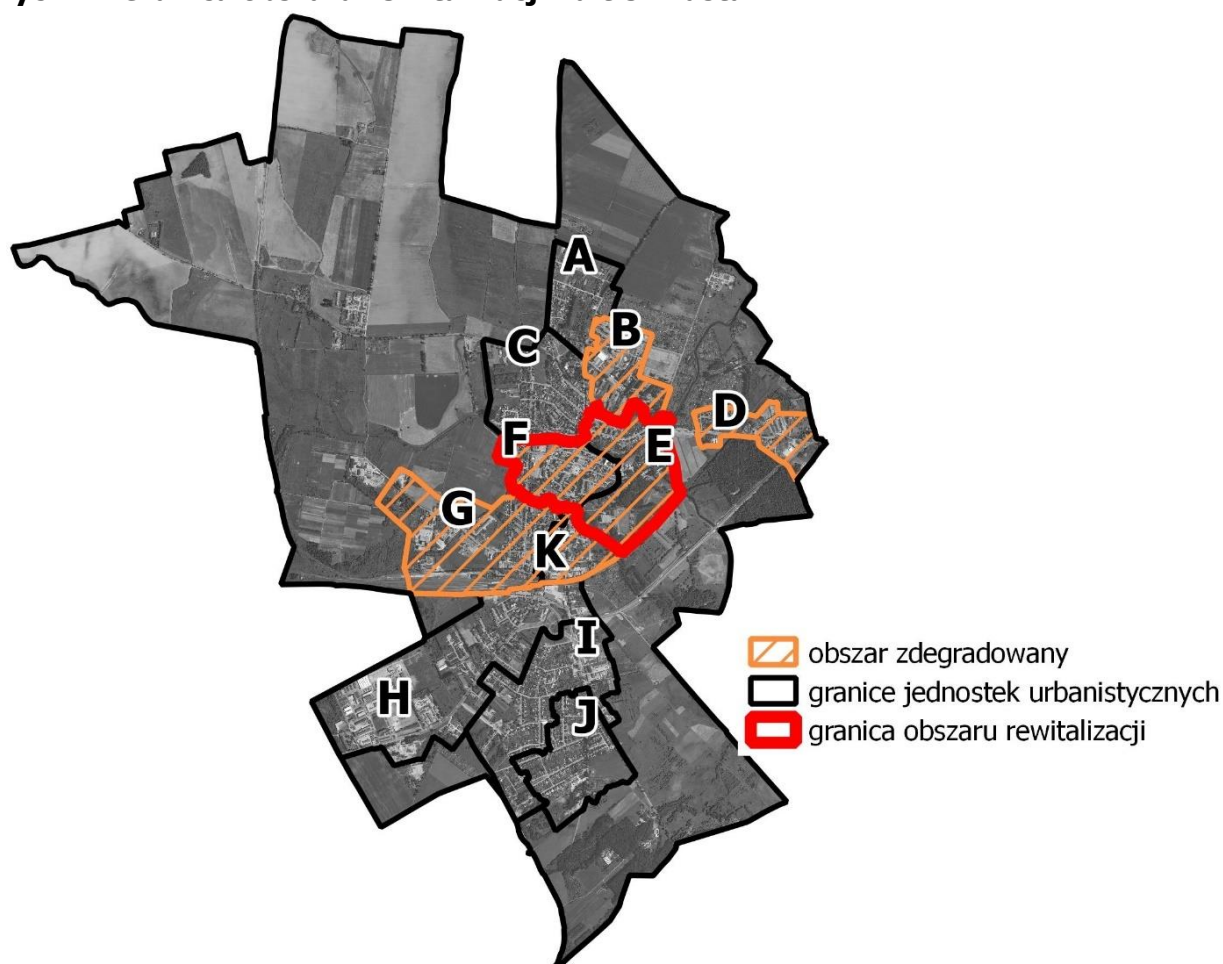
¹⁷ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, MR/H 2014-2020/20(2)08/2016., s. 7

obecność instytucji, których działalność ukierunkowana jest na przeciwdziałanie problemom społecznym (MOPS, ŚDS, PCPR, PUP) oraz na aktywizację społeczną i kreowanie kapitału społecznego i ludzkiego (SDK, OSiR). Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje swoim zasięgiem miejsca, które stanowią powinną o sile Sławna, a które aktualnie wymagają wsparcia, o czym świadczy poziom koncentracji negatywnych zjawisk społecznych.

Obszar rewitalizacji w Sławnie na koniec 2016 r. zamieszkiwany był przez 3521 osób, co stanowiło 29,01% mieszkańców gminy. Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi ok. 69,17 ha, co stanowi 4,37% powierzchni gminy. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji w Sławnie przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 24. Granica obszaru rewitalizacji na tle miasta

Źródło: opracowanie własne

W skład obszaru rewitalizacji wchodzi ulice zestawione poniżej.

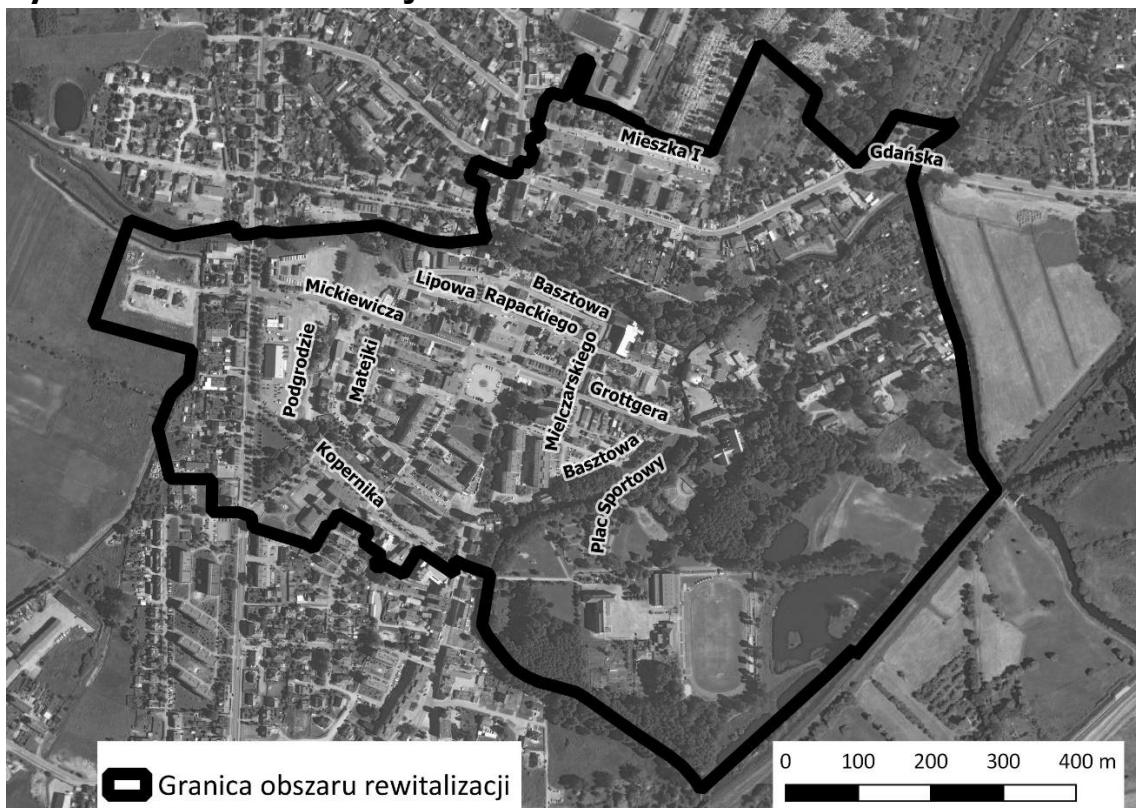

Tab. 10. Ulice wchodzące w skład obszaru rewitalizacji w Sławnie

Armii Krajowej (<i>nr parzyste: 22a, 22b; nr nieparzyste: od 13a do 31</i>)	Bankowa
Basztowa	Cieszkowskiego
Curie-Skłodowskiej	Gdańska (<i>nr od 1 do 40</i>)
Grottgera	Jedności Narodowej (<i>nr parzyste od 2 do 16; nr nieparzyste od 1 do 7C</i>)
Kąpielowa	Konopnickiej
Kopernika	Kościuszki
Lipowa	Matejki
Mickiewicza	Mielczarskiego
Mieszka I	Mikołaja
Pl. Sportowy	Pl. Kard. Wyszyńskiego
Podgrodzie	Powstańców Warszawskich (<i>nr od 1 do 4</i>)
Rapackiego	

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 25. Obszar rewitalizacji w Sławnie

Źródło: opracowanie własne

3.8.1. Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji

Trendy demograficzne – depopulacja; starzenie się społeczeństwa; potrzeby i problemy osób starszych i niepełnosprawnych

Podstawowym problemem zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji jest zmniejszanie się liczby mieszkańców. W latach 2011-2016 liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji zmniejszyła się o 6,21%, tj. o 233 osoby. Co prawda proces depopulacji jest powszechnym problemem dotyczącym miasta w Polsce, jednak szczególne natężenie tego zjawiska dotyczy małych miast, zlokalizowanych z dala od ośrodków regionalnych. Depopulacji w szczególności ulegają centra miast – nie inaczej jest w Sławnie. Jest to spowodowane wieloma czynnikami. Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano wysoki odsetek zabytkowych budynków mieszkalnych - co trzeci budynek mieszkalny wpisany jest do rejestru lub gminnej ewidencji zabytków. Zabytki generalnie uznawane są za potencjał rozwojowy, co związane jest z ich walorami architektonicznymi i historycznymi, umożliwiającymi kształtowanie tożsamości miasta i tworzenie, opartej na dziedzictwie kulturowym więzi z mieszkańcami oraz wpływanie na ich poziom przywiązania do miejsca zamieszkania. Obiekty zabytkowe stanowią jednak również źródło problemów. Dotyczą one przede wszystkim kosztów prac remontowych, które z uwagi na potrzebę uwzględniania zaleceń konserwatorskich, często skutecznie zniechęcają zarządców nieruchomości do ich realizacji. Budynki zabytkowe zwykle nie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Problemy dotyczą również ich wyposażenia infrastrukturalnego oraz efektywności energetycznej. Czynniki te sprawiają, że w takich obiektach warunki życia są generalnie gorsze niż w nowszych mieszkaniach. Powyższe problemy wyartykułowano podczas przeprowadzonych w formie zogniskowanych wywiadów pogłębionych rozmów z mieszkańcami. Podczas spotkań stwierdzono m.in., że istnieje potrzeba podejmowania działań na rzecz poprawy jakości substancji mieszkaniowej. Występowanie problemu w tym zakresie potwierdzają również wyniki badania ankietowego. Aż 46,79% ankietowanych stwierdziła, że istnieje wysokie natężenie problemu w zakresie braku stosowania rozwiązań energooszczędnych w obiektach budowlanych.

Zjawisko depopulacji na obszarze rewitalizacji związane jest również z procesem starzenia się społeczeństwa. Na obszarze rewitalizacji 26,33% ludności stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym (dla porównania – w populacji całego miasta osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 22,92%). Tak wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji obszaru rewitalizacji ma kilka przyczyn. Jedną z nich tkwi w przeobrażeniach struktury przestrzennej, jakie miały miejsce w Sławnie po drugiej wojnie światowej. Sukcesywnemu usuwaniu znisz-

czeń wojennych po 1945 r. z biegiem czasu towarzyszyło sytuowanie nowych budynków mieszkalnych, które zgodnie z duchem tamtego okresu budowano w formie bloków mieszkalnych. Obszarem, który priorytetowo wówczas zagospodarowywano był rejon historycznego centrum. Pierwszy blok mieszkalny w Sławnie zlokalizowano w 1959 r. w granicach obszaru rewitalizacji - przy ul. Lipowej. Kolejne lokalizowano przy ul. Grottgera i ul. Armii Krajowej, a w kolejnych latach przy ul. Mieszka I i ul. Basztowej. Bloki mieszkalne powstawały następnie również przy ulicach: Powstańców Warszawskich, Jedności Narodowej i Matejki. Usytuowanie pierwszych bloków mieszkalnych w granicach średniowiecznego miasta ma swoje konsekwencje nie tylko w aktualnej strukturze przestrzennej obszaru rewitalizacji, lecz także demograficznej. Przydziały mieszkań w blokach mieszkalnych odbywały się w okresie ich powstania. W trakcie spotkań FGI (ang. *Focus Group Interview*) z seniorami wskazywano, że osoby, które otrzymały w tamtym czasie przydział na mieszkanie zestarzały się, natomiast ich dzieci w większości przypadków po osiągnięciu pełnoletności opuściły miejsce pierwotnego zamieszkania, udając się na studia lub do pracy do innych miast bądź wyprawdzając się w inne miejsce na terenie Sławna. Spowodowało to występowanie tzw. pustych gniazd – w mieszkaniach pozostali jedynie starzy rodzice. Potwierdzają to dane statystyczne – dla ulic, przy których dominuje zabudowa mieszkaniowa w formie wielorodzinnych bloków mieszkalnych, udział osób w wieku poprodukcyjnym przekracza nawet 30%.

Tab. 11. Udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców terenów o wysokim udziale bloków mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej

Nazwa ulicy	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym
Gdańska	30,16%
Jedności Narodowej	34,28%
Matejki J.	30,10%
Mieszka I	31,71%
Powstańców Warszawskich	31,77%
Obszar rewitalizacji	26,33%

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miasta w Sławnie

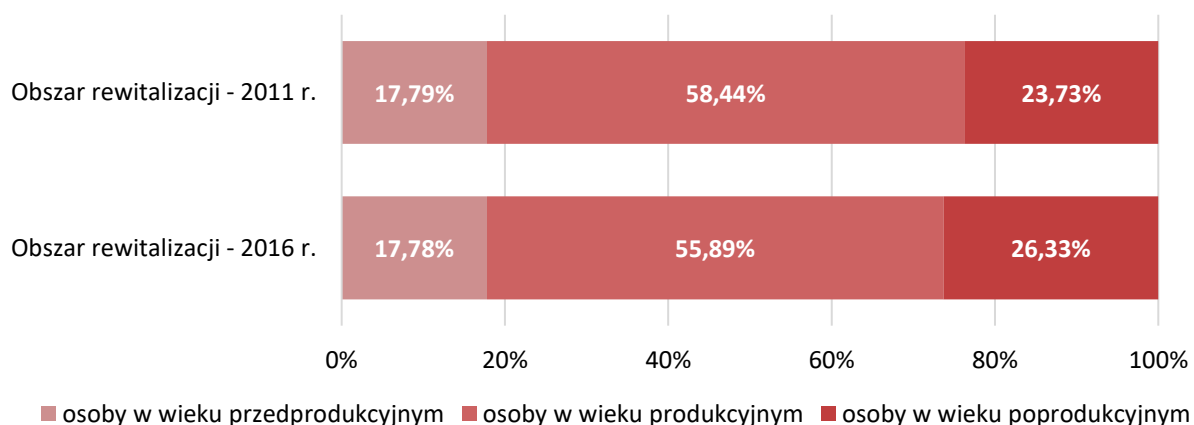
Jak wspomniano powyżej, kierunkami migracji mieszkańców są głównie większe miasta i jednym z podstawowych celów migracji jest zdobycie wykształcenia. Osoby, które wyjechały na studia zwykle pozostają zameldowane w Sławnie, jednak ich faktyczna obecność w mieście związana jest co najwyżej z okresami wolnymi od zajęć na uczelniach. Tożsama sytuacja ma miejsce po zakończeniu edukacji. Absolwenci studiów są bardziej skłonni do życia w dużym mieście w związku z lepszymi perspektywami na znalezienie zatrudnienia i większymi zarobkami oraz bardziej urozmaiconą ofertą spędzania czasu wolnego. Należy zwrócić uwagę na

fakt, że depopulacji sprzyja również rozwój mobilności mieszkańców. W opinii mieszkańców w ostatnich latach coraz więcej nastolatków po ukończeniu gimnazjum wyraża chęć pobierania nauki w szkołach ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w innych miastach (np. Słupsk i Koszalin). Skutkuje to zaburzeniem więzi nastolatków z miejscem zamieszkania już po ukończeniu gimnazjum. Czynnikiem sprzyjającym występowaniu takich zjawisk jest postrzeganie wyboru szkoły średniej w dużym mieście za prestiżowe. W odniesieniu do tego oczekiwać należy, że po ukończeniu przez te osoby edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym, jeszcze mniejsze będzie ich przywiązanie do Sławna, w związku z czym natężenie problemu na przestrzeni przyszłych lat będzie się zwiększać. Istotną rolę w przeciwdziałaniu temu procesowi mają organizacje pozarządowe, instytucje kultury i ośrodki sportu i rekreacji. Działalność na rzecz lokalnego środowiska, poprzez czynne uczestnictwo w organizacji pozarządowej lub zaangażowanie w działalność miejscowej instytucji kultury stanowi siłę dośrodkową, tworzącą relacje wiążące z mieszkańcami i miejscem zamieszkania. W związku z powyższym, ważnym potencjałem w ramach procesu rewitalizacji jest funkcjonowanie ww. podmiotów.

Procesy migracyjne związane z edukacją i pracą, skutkujące zmniejszaniem się liczby ludności, pomimo faktu, że nie zawsze osoby wyjeżdżające wymeldowują się z miasta, mają swój wyraz w strukturze demograficznej. Biorąc pod uwagę fakt, że osobami migrującymi są przede wszystkim młode osoby w wieku produkcyjnym, ich udział w strukturze demograficznej zmniejsza się (na rzecz osób starszych). Zobrazowano to porównując struktury według ekonomicznych grup wieku z lat 2011 i 2016.

Ryc. 26. Struktura według ekonomicznych grup wieku dla obszaru rewitalizacji w latach 2011 i 2016

Źródło: opracowano na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Sławnie

Udział osób w wieku produkcyjnym dla obszaru rewitalizacji zmniejszył się na przestrzeni lat 2011-2016 o 2,55 p. p. W 2011 r. obszar rewitalizacji zamieszkiwały 2 194 osoby w wieku

produkcyjnym, natomiast w 2016 r. – 1 968, co daje ubytek ludności w wieku produkcyjnym wynoszący 226, stanowiący 10,30% osób z tej grupy. O 2,6 p. p. zwiększył się natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym.

O ile procesu, którego mechanizm opisano powyżej nie sposób zatrzymać, o tyle istnieje możliwość realizowania działań ukierunkowanych na:

- a) łagodzenie skutków tego procesu,
- b) wywołanie procesu odwrotnego.

Łagodzenie skutków zmniejszania się udziału osób w wieku produkcyjnym i jednoczesnego zwiększania odsetka osób w wieku poprodukcyjnym dotyczy zagadnienia potrzeb i problemów osób starszych. Przemawia za tym fakt, że grupa społeczna, jaką stanowią seniorzy jest coraz liczniejsza i w związku z tym jest coraz istotniejszym ogniwem społeczeństwa. Jednocześnie należy mieć na uwadze, że problemy i potrzeby osób starszych są w pewnej mierze tożsame z kwestiami istotnymi dla osób niepełnosprawnych. Dotyczy to w szczególności dostosowania przestrzeni do ich potrzeb oraz dostępności do różnego rodzaju usług.

Podstawowym problemem, wynikającym z mechanizmu tworzenia się tzw. „pustych gniazd”, który dotyka osób starszych jest samotność. W Sławnie fundamentem przeciwdziałania temu problemowi jest oferta społeczno-kulturalna skierowana do seniorów, która obejmuje przede wszystkim członkostwo w Uniwersytecie Trzeciego Wieku Powiatu Sławieńskiego i Radzie Seniorów, stanowiącej zespół doradczy burmistrza Sławna. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej funkcjonuje ponadto grupa wsparcia seniora, natomiast Sławieński Dom Kultury organizuje dedykowane seniorom wydarzenia okolicznościowe (np. dzień babci i dziadka). Podczas rozmów z mieszkańcami, wskazywano jednak, że brakuje miejsca spotkań dla seniorów, umożliwiającego pielęgnowanie kultury spożywania kawy czy herbaty. Wskazywano również na potrzebę rozwijania usług skierowanych do osób niesamodzielnych, które nie są świadczone w ramach usług opiekuńczych świadczonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i objęcie takowymi również osób, którym nie przysługują usługi opiekuńcze, a które potrzebują lub oczekują wsparcia, w związku ze swoją sytuacją.

Jednym z zagadnień, które zostało szczegółowo omówione podczas spotkań z mieszkańcami, jest zjawisko niepełnosprawności i wynikające z niego problemy. Na obszarze rewitalizacji 2,02% mieszkańców dotkniętych jest problemem niepełnosprawności (71 osób), podczas gdy wartość przedmiotowego wskaźnika dla miasta wynosi 1,24% (151 osób). Niemal co drugi niepełnosprawny w Sławnie mieszka na obszarze rewitalizacji. Kategorią problemów dotkliwych w szczególności dla osób niepełnosprawnych są problemy infrastrukturalne. Dotyczą one m.in. złego stanu technicznego ciągów pieszych, co jest szczególnie dotkliwe dla osób

z niepełnosprawnością ruchową, niemniej problem ten dotyczy również osób starszych, a także osób przemieszczających się z dziećmi w wózkach.

Fot. 1. Stan chodników w wielu miejscach nie sprzyja korzystaniu z nich, – na zdjęciu ul. Basztowa, nieopodal Bramy Słupskiej

Fot. 2. Wąskie chodniki wzdłuż ciągu lokali usługowych przy ul. Rapackiego

Źródło: wizja lokalna 6-09-2017

Na obszarze rewitalizacji co prawda funkcjonują ciągi piesze o odpowiedniej szerokości i stanie technicznym, jednak w wielu miejscach występują problemy w tym zakresie – zwykle dotyczą one zniszczonej nawierzchni lub nieodpowiedniej szerokości chodnika, która praktycznie uniemożliwia przemieszczania się pieszo, nie wspominając już o poruszaniu się przy pomocy kul czy wózka. Problemem dotyczącym infrastruktury drogowej, wymagającym podjęcia interwencji jest zbyt mała liczba miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Tego typu miejsca parkingowe w ogóle nie funkcjonują na parkingu przy Pl. Kard. Wyszyńskiego, znajdującym się w centralnej części obszaru rewitalizacji – na tę kwestię również zwracano uwagę w trakcie rozmów z mieszkańcami. Sygnalizowanym problemem było ponadto nieprzystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych budynków użyteczności publicznej. Dotyczy to zarówno obiektów publicznych, jak i placówek usługowych o charakterze komercyjnym (np. banku). Jedną z przyczyn uniemożliwiających dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych są ograniczenia wynikające z charakteru zabudowy – opisywany problem dotyczy przede wszystkim obiektów zabytkowych. Dostosowanie ich często jest niemożliwe lub jego koszty przewyższają możliwości podmiotów. Jednym z najważniejszych obiektów użyteczności publicznej, którego problem ten dotyczy jest siedziba Urzędu Miejskiego w Sławnie.

Fot. 3. Urząd Miejski w Sławnie

Źródło: wizja lokalna 6-09-2017

Co prawda problem ten oddziałuje na społeczność całego miasta, jednakże jest on szczególnie dotkliwy dla społeczności obszaru rewitalizacji, w związku z faktem, że prawie połowa osób niepełnosprawnych w Sławnie zamieszkuje ten obszar. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że rozwiązanie przedmiotowego problemu będzie udogodnieniem dla osób starszych, których wysoki odsetek zamieszkuje obszar rewitalizacji.

Analizy problemów osób niepełnosprawnych dokonano również w kontekście instytucjonalnym. Na terenie Sławna funkcjonuje kilka instytucji, których działalność dedykowana jest osobom niepełnosprawnym. Jedną z nich jest Środowiskowy Dom Samopomocy, zlokalizowany na obszarze rewitalizacji (ul. Mielczarskiego 1). ŚDS jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w którym świadczone są usługi w formie zajęć terapeutycznych, wspierająco-aktywizujących i innych, w których udział pomaga w kształtowaniu kontaktów z otoczeniem i rozwija zaradność życiową. Głównym celem działalności ŚDS jest rehabilitacja społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi. W ramach funkcjonowania placówki

usługi świadczone są w formie zajęć zespołowych lub indywidualnych odbywających się w następujących pracowniach: plastycznej i rękodzielniczej, komputerowo-poligraficznej, sportowo-ruchowej, kulinarnej, pracowni „majsterkowicza”, a także w świetlicy, pomieszczeniu do treningu samoobsługi i zaradności życiowej oraz pomieszczeniu, w którym prowadzone jest poradnictwo indywidualne. Instytucją, której działalność również ukierunkowana jest na wspieranie osób niepełnosprawnych jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie. W ramach wsparcia MOPS kieruje do osób niepełnosprawnych zasiłki pielęgnacyjne oraz usługi opiekuńcze i dedykowane osobom z zaburzeniami psychicznymi, specjalistyczne usługi opiekuńcze. W 2016 r. z pierwszej grupy usług opiekuńczych skorzystały łącznie 64 osoby, natomiast ze specjalistycznych usług opiekuńczych – 12 osób. Usługi opiekuńcze kierowane są do osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób lub do osób, którym najbliżsi nie są w stanie tej pomocy zapewnić. Beneficjentami usług specjalistycznych są natomiast przede wszystkim dzieci – świadczone są przez zespół specjalistów: pedagoga specjalnego, psychologa, logopedę i rehabilitanta w miejscu zamieszkania osoby korzystającej z tej formy wsparcia. Działalność ukierunkowaną na wspieranie osób niepełnosprawnych prowadzą również organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie „Akson”, Polskie Stowarzyszenie Ludzi Cierpiących na Padaczkę, Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Sławnie, Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół ze Specjalnymi Potrzebami „Razem”, Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Sławnie oraz Fundacja „Nie Lękajcie Się”. Instytucje i organizacje pozarządowe, których funkcjonowanie jest ukierunkowane na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych stanowią potencjał, którego zaangażowanie powinno się uwzględnić w ramach planowanego procesu rewitalizacji.

ZIDENTYFIKOWANE POTRZEBY REWITALIZACYJNE:

- **potrzeba zwiększenia jakości zasobu mieszkaniowego;**
- **potrzeba dostosowania budynku Urzędu Miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych;**
- **występowanie zniszczonych lub zbyt wąskich chodników, uniemożliwiających korzystanie z nich, w szczególności przez osoby niepełnosprawne;**
- **brak miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych w ścisłym centrum miasta;**
- **potrzeba utworzenia miejsca spotkań dla seniorów i rozwijania usług wspierających dedykowanych tej grupie społecznej;**

ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY:

- **funkcjonowanie organizacji pozarządowych, których przedmiotem działalności jest wspieranie osób niepełnosprawnych;**
- **funkcjonowanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku Powiatu Sławieńskiego i Rady Seniorów;**

- obecność instytucji publicznych realizujących zadania z zakresu wspierania osób starszych i niepełnosprawnych takich jak Środowiskowy Dom Samopomocy i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ubóstwo i bezrobocie

Obszar rewitalizacji zamieszkuje 208 osób bezrobotnych. Stanowią one ponad 10% ludności w wieku produkcyjnym. Spośród ogółu bezrobotnych obszaru rewitalizacji, 180 z nich jest bezrobotnymi z niskimi kwalifikacjami, natomiast 106 osób jest bezrobotnymi długotrwale. W trakcie spotkań z mieszkańcami, jako główne uwarunkowania występowania zjawiska bezrobocia na obszarze rewitalizacji wskazywano m.in.: niskie płace, brak chęci do pracy oraz funkcjonowanie tzw. szarej strefy. W ramach przeprowadzonego badania ankietowego ponad 50% respondentów wskazała, że główną przyczyną bezrobocia na obszarze rewitalizacji jest brak chęci do podjęcia pracy. Jedną z przyczyn występowania zjawiska bezrobocia jest również upadek przemysłu w okresie transformacji gospodarczo-ustrojowej – niektóre osoby, wskutek przeobrażeń mających miejsce po 1989 r., nie były w stanie odnaleźć się w nowej rzeczywistości społeczno-gospodarczej, co doprowadziło do ich trwałego wykluczenia społecznego. Na przestrzeni lat poziom bezrobocia w Sławnie znacznie się zmniejszył, jednakże wpływ na to w pewnej mierze miało zmniejszenie się liczby osób w wieku produkcyjnym. Funkcjonowanie szarej strefy na lokalnym rynku pracy spowodowane jest w opinii mieszkańców zadłużeniem i występowaniem prawdopodobieństwa przejęcia pensji zarobionej w sposób legalny przez kormornika – taka sytuacja dotyczy w szczególności zadłużenia spowodowanego zaległościami alimentacyjnymi. Generalnie im dłużej osoba bezrobotna pozostaje bez zatrudnienia, tym ma mniejszą motywację do zmiany swojej sytuacji oraz jednocześnie w coraz większym stopniu uzależnia się ona od zasiłków pomocy społecznej, w związku z czym kosztami długotrwałego bezrobocia obciążone staje się całe społeczeństwo. Biorąc pod uwagę fakt, że bezrobocie długotrwale postrzegane jest jako problem o podłożu społecznym, przeciwdziałanie temu zjawisku powinno się wiązać z wykorzystaniem instrumentów zarówno aktywizacji zawodowej, jak i społecznej.

Bezpośrednią konsekwencją długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia i pogarszania się sytuacji materialnej jest ubóstwo. Z powodu długotrwałego bezrobocia i ubóstwa cierpi nie tylko osoba bezpośrednio dotknięta tym problemem, lecz również najbliższe jej osoby – przede wszystkim dzieci, wśród których pojawia się ryzyko przyjęcia błędnych wzorców zachowań, co w konsekwencji prowadzić może do powstawania zjawiska dziedziczenia biedy. Długotrwale bezrobocie i ubóstwo prowadzą do pogorszenia warunków bytowych osób pozostających bez pracy i ich rodzin oraz narastania frustracji zaistniałą sytuacją, co może powodować

występowanie takich zjawisk społecznie nieakceptowanych jak alkoholizm i przemoc w rodzinie. Wskutek demoralizacji dzieci następuje również intensyfikacja problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Na obszarze rewitalizacji mieszka 87 rodzin i 41 osób samotnie gospodarujących korzystających z zasiłków pomocy społecznej. Łącznie pomocą społeczną objęte są 273 osoby, czyli 7,75% populacji obszaru rewitalizacji. Jednocześnie 77 uczniów z obszaru rewitalizacji pobiera stypendium socjalne (w Sławnie stypendium socjalne pobiera 149 uczniów, co oznacza, że prawie co drugi uczeń pobierający stypendium socjalne mieszka na obszarze rewitalizacji), a 42 objętych jest programem dożywiania. W trakcie spotkania z pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej stwierdzono, że duży pozytywny wpływ na sytuację materialną rodzin, w szczególności wielodzietnych wywarł program 500+. Na obszarze rewitalizacji zamieszkuje 217 rodzin, którym przyznano świadczenie 500+ na pierwsze dziecko (świadczenie 500+ na pierwsze dziecko przysługuje rodzinom, których dochód na osobę nie przekracza 800 zł¹⁸). Odzwierciedla to w pewnym stopniu sytuację materialną rodzin z dziećmi na obszarze rewitalizacji. Dane przytoczone powyżej stanowią przesłankę do stwierdzenia, że szczególną grupą, która powinna zostać objęta wsparciem w ramach procesu rewitalizacji są dzieci z rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Podobnego zdania są mieszkańcy Sławna, którzy uczestniczyli w badaniu ankietowym, niemal 50% respondentów stwierdziło, że dzieci i młodzież z ubogich rodzin są grupą społeczną szczególnie narażoną na wykluczenie. Za realizację działań ukierunkowanych na stworzenie szansy na ich rozwój odpowiedzialne są zarówno placówki szkolne, jak również Sławieński Dom Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sławnie oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W związku z problemami finansowymi rodzin dysfunkcyjnych, dzieci pochodzące z takich rodzin mają ograniczoną możliwość odkrywania i rozwijania swoich zainteresowań, co rzutować może na ich rozwój intelektualny i ich przyszłość. W związku z powyższym instrumentami przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz rozwijania ich kapitału społecznego i ludzkiego powinny być: edukacja, kultura i sport. Akcentowano to również podczas spotkań konsultacyjnych. Biorąc pod uwagę fakt, że na obszarze rewitalizacji swoje siedziby mają takie instytucje jak Sławieński Dom Kultury oraz Ośrodek Sportu i Rekreacji (a także MOPS, co zaakcentowano wcześniej), uzasadnione jest wykorzystanie ich potencjału w ramach procesu rewitalizacji.

¹⁸ Lub 1200 zł w przypadku rodzin, w których którekolwiek z dzieci poniżej 18 roku życia jest niepełnosprawne.

ZIDENTYFIKOWANE POTRZEBY REWITALIZACYJNE:

- realizacja działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej, które skierowane będą w szczególności do osób długotrwale bezrobotnych;
- objęcie szczególnym wsparciem dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych.

ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY:

- funkcjonowanie instytucji, których przedmiotem działalności jest kultura i sport: Sławieńskiego Domu Kultury oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sławnie

Przestępczość

Jednym ze zidentyfikowanych problemów na obszarze rewitalizacji jest ponadprzeciętne natężenie zjawiska przestępczości. W 2016 r. do sądu skierowano 85 postępowań w sprawie wykroczeń popełnionych na obszarze rewitalizacji. Najwięcej z nich dotyczyło kradzieży – 33, natomiast po 14 dotyczyło spożywania alkoholu w miejscu publicznym oraz zakłócania porządku i spokoju publicznego. Ponadto stwierdzono 6 czynów karalnych popełnionych przez osoby nieletnie.

Fot. 4. Fragment ul. Basztowej

Źródło: wizja lokalna 6-09-2017

Najwięcej tego typu zjawisk odnotowano w rejonie ul. Basztowej – sześciokrotnie postępowanie prowadzone było w sprawie spożywania alkoholu w miejscu publicznym oraz pięciokrotnie w sprawie zakłócania porządku i spokoju publicznego. Ulica Basztowa była wskazywana również w trakcie spotkań z mieszkańcami jako jedno z miejsc, w których występują zjawiska społecznie nieakceptowalne, takie jak spożywanie napojów alkoholowych w miejscu publicznym. W trakcie spotkań z mieszkańcami wskazywano ponadto ulice Grottgera i Rapackiego jako potencjalnie niebezpieczne, jednakże statystyki dotyczące przestępczości nie potwierdzają szczególnego natężenia problemu w tym zakresie.

Na jednym ze spotkań konsultacyjnych wskazywano, że ulice te „cieszą się złą sławą” w związku z faktem, że w przeszłości były potencjalnie niebezpieczne i w świadomości mieszkańców wykształcił się stereotyp związany z tymi miejscami, nieodnajdujący potwierdzenia w aktualnej sytuacji. Na wizerunek tego rejonu negatywnie oddziałuje stan przestrzeni – nieestetyczne, zniszczone elewacje budynków mieszkalnych intensyfikują poczucie podświadomego zagrożenia bezpieczeństwa i tym samym podtrzymują wykształcony w mieszkańcach stereotyp. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, że degradacja w aspekcie przestrzennym może sprzyjać łamaniu norm społecznych, co w socjologii miejskiej opisuje tzw. teoria zbitych szyb.

ZIDENTYFIKOWANE POTRZEBY REWITALIZACYJNE:

- realizacja działań ukierunkowanych na poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego, w szczególności na ul. Basztowej;
- potrzeba wdrożenia działań na rzecz poprawy jakości przestrzeni w rejonie ulic: Grottgera i Rapackiego.

Miejsca aktywności społecznej

W trakcie spotkań z mieszkańcami wielokrotnie podejmowano temat oferty rozrywkowo-kulturalnej. W granicach obszaru rewitalizacji znajduje się centrum aktywności społecznej i kulturalnej Sławna.

Fot. 5. Centrum staromiejskie Sławna - Plac Kardynała Wyszyńskiego

Źródło: wizja lokalna 6-09-2017

To tutaj zlokalizowana jest siedziba Sławieńskiego Domu Kultury (ul. Cieszkowskiego 2), Miejskiej Biblioteki Publicznej (ul. Rapackiego 16) oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji (Plac Sportowy 2). Siedziba SDK jest zwykle miejscem organizowania wszelkich wydarzeń kulturalnych, które ponadto realizowane są na Placu Kardynała Wyszyńskiego i stadionie miejskim.

Grupy mieszkańców uczestniczących w spotkaniach fokusowych wskazywali na problem w zakresie oferty rozrywkowej dedykowanej młodzieży. Co prawda na obszarze rewitalizacji znajduje się dużo obiektów infrastruktury rekreacyjnej, do których należą: place zabaw, siłownia zewnętrzna i kąpielisko oraz stadion miejski i hala sportowa, przy czym ostatnie dwa obiekty nie są ogólnodostępne, mając jednak na względzie opinie mieszkańców oraz faktyczny stan infrastrukturalny, stwierdzono występowanie braków w zakresie ogólnodostępnych przestrzeni rekreacji skierowanych do młodzieży – place zabaw i siłownie zewnętrzne dedykowane są dzieciom (częstymi użytkownikami siłowni zewnętrznych są również seniorzy), natomiast kąpielisko funkcjonuje sezonowo.

Fot. 6. Stadion miejski w Sławnie - jedno z głównych miejsc organizowania wydarzeń na obszarze rewitalizacji

Źródło: wizja lokalna 6-09-2017

Nawet w sytuacji, gdy stadion miejski byłby ogólnodostępny, to stan infrastruktury skutecznie zniechęcałby do korzystania z obiektu. O występowaniu problemu w tym zakresie świadczą fotografie zamieszczone powyżej. Pomimo problemów infrastrukturalnych, na stadionie miejskim organizowane są cykliczne wydarzenia o charakterze sportowo-rekreacyjnym - ich wykaz, jak również wykaz użytkowników obiektu, znajduje się poniżej.

Tab. 12. Wydarzenia organizowane na stadionie miejskim w Sławnie oraz użytkownicy obiektu

Nazwa wydarzenia	Okres realizacji
Maratony na Raty	Wrzesień - październik i kwiecień - czerwiec
Czwartki Lekkoatletyczne	Wrzesień – październik, kwiecień - czerwiec
Biegi Śniadaniowe	Lipiec - sierpień
Mecze piłki nożnej	Marzec – czerwiec, sierpień - listopad
Festyn charytatywny „Mundurowi dla...”,	Czerwiec
Bieg 12 Mostów	Lipiec

Mistrzostwa Miasta Sławno w biegu na 5000 m.	-
Użytkownicy	
Gimnazjum Miejskie Nr 1 w Sławnie (zajęcia wychowania fizycznego),	
Szkoła Podstawowa Nr 1 w Sławnie (zajęcia wychowania fizycznego – od 2019),	
Przedszkole Nr 1 w Sławnie (uczestnictwo w Maratonach na Raty),	
Przedszkole Nr 2 w Sławnie (uczestnictwo w Maratonach na Raty),	
Przedszkole Nr 3 w Sławnie (uczestnictwo w Maratonach na Raty),	
Przedszkole Nr 4 w Sławnie (uczestnictwo w Maratonach na Raty),	
Szkoła Podstawowa Nr 1 w Sławnie (uczestnictwo w Maratonach na Raty i Czwartkach Lekkoatletycznych),	
Szkoła Podstawowa Nr 3 w Sławnie (uczestnictwo w Maratonach na Raty i Czwartkach Lekkoatletycznych),	
MKS Święc Sławno (treningi lekkoatletyczne),	
UKS Niesłyszących Sprint Sławno (treningi lekkoatletyczne),	
MKS Sława Sławno (trampkarz, junior, senior - treningi i mecze piłkarskie),	
UKS Sława Jedyna Sławno (młodzik - treningi i mecze piłkarskie).	

źródło: Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sławnie

Liczba organizowanych na stadionie wydarzeń oraz ich uczestników, jak również liczba osób użytkujących stadion w ramach sekcji sportowych, świadczy o szczególnym znaczeniu funkcjonowania tego obiektu dla społeczności lokalnej. Współcześnie coraz bardziej powszechne są prozdrowotne nawyki związane z aktywnym trybem życia. Jest to widoczne również w Sławnie – jedną z podstawowych form aktywności fizycznej, której popularność na przestrzeni ostatnich lat zwiększyła się jest bieganie. Większość wydarzeń organizowanych na stadionie związana jest właśnie z tą dyscypliną sportu. Zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i generalnie w Sławnie nie ma ogólnodostępnego obiektu umożliwiającego realizację treningów indywidualnych, natomiast sekcje prowadzą zajęcia na zdegradowanym obiekcie. Generuje to potrzebę adaptacji przestrzenno-funkcjonalnej do obecnych standardów w aspekcie jakości i funkcjonalności obiektu. Zaspokojenie oczekiwań społeczności lokalnej w tym zakresie, poprzez udostępnienie stadionu miejskiego ogółowi mieszkańców oraz przeprowadzenie jego modernizacji zwiększy potencjał i możliwości organizowania wydarzeń sportowych, umożliwi ponadto rozwijanie zainteresowań, w szczególności dzieci i młodzieży oraz zintensyfikuje aktywność fizyczną wśród mieszkańców. Wymiar społeczny stadionu miejskiego w Sławnie związany jest z podejmowanymi inicjatywami, ukierunkowanymi na integrację międzypokoleniową. W organizowanych Biegach Śniadaniowych uczestniczą całe rodziny, włącznie z seniorami. Rozwijanie tego typu form aktywności zapobiega wykluczeniu społecznemu tej grupy osób. Funkcjonowanie stadionu miejskiego ma również wpływ na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu niepełnosprawnych.

ZIDENTYFIKOWANE POTRZEBY REWITALIZACYJNE:

- zbyt mała ilość przestrzeni rekreacji ukierunkowanych na potrzeby młodzieży;
- potrzeba adaptacji przestrzenno-funkcjonalnej stadionu miejskiego do oczekiwań społeczności lokalnej.

ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY:

- obecność centrów aktywności społecznej: Pl. Kard. Wyszyńskiego, budynek Sławińskiego Domu Kultury i stadion miejski;
- występowanie terenów rekreacji dla ogółu mieszkańców;
- występowanie trendu związanego z nawykami prozdrowotnymi.

3.8.2. Podsumowanie

Przeprowadzone analizy umożliwiły identyfikację problemów i potrzeb na obszarze rewitalizacji oraz określenie ich skali. Obrazują je wartości wskaźników degradacji, odzwierciedlające sytuację na obszarze rewitalizacji. Wartości aż 9 spośród 12 wskaźników badanych w sferze społecznej są niekorzystne względem średniej dla miasta. Największe dysproporcje widoczne są w przypadku odsetka osób starszych i niepełnosprawnych oraz beneficjentów pomocy społecznej, a także wskaźników odnoszących się do zjawiska przestępczości. Niekorzystne wartości wskaźników zidentyfikowano również w przypadku zjawiska bezrobocia i trendu zmiany liczby ludności na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Tab. 13. Wartości wskaźników degradacji dla obszaru rewitalizacji

Symbol wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Wartość dla obszaru rewitalizacji	Wartość dla miasta
W₁	Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016	-6,21%	-5,43%
W₂	Udział osób w wieku poprodukcyjnym	26,33%	22,92%
W₃	Dynamika zmiany liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016	4,04%	18,91%
W₄	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym	17,78%	17,31%
W₅	Dynamika zmiany liczby osób w wieku przedprodukcyjnym 2011-2016	-6,29%	-8,94%
W₆	Odsetek osób objętych pieniężną formą zasiłku pomocy społecznej	7,75%	5,28%
W₇	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	10,57%	9,42%
W₈	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	5,39%	5,12%

W₉	Udział osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach (osoby, które ukończyły najwyżej zasadniczą szkołę zawodową, liceum bądź technikum) w ogólnej liczbie bezrobotnych	86,54%	86,38%
W₁₀	Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	11,64	6,6
W₁₁	Liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	24,14	20,45
W₁₂	Odsetek osób niepełnosprawnych	2,02%	1,24%
W₁₃	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,71	9,19
W₁₄	Liczba mieszkańców przypadająca na 100 m dróg gminnych wymagających remontu	114,39	57,91
W₁₅	Udział budynków mieszkalnych z pokryciem zawierającym azbest wśród ogólnej liczby budynków mieszkalnych	1,72%	4,33%
W₁₆	Udział zabytkowych budynków mieszkalnych wśród ogólnej liczby budynków mieszkalnych	33,05%	16,72%

Źródło: opracowano na podstawie danych wykorzystanych w analizie wskaźnikowej

Tab. 14. Podsumowanie charakterystyki społecznej obszaru rewitalizacji

Cecha	Obszar re-witalizacji	Miasto	Udział
Liczba ludności	3521	12129	29,03%
Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016	-233	-696	33,48%
Liczba osób w wieku produkcyjnym	1968	7250	27,14%
Zmiana liczby ludności w wieku produkcyjnym w latach 2011-2016	-226	-932	24,25%
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	927	2780	33,35%
Zmiana liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016	36	442	8,14%
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	626	2099	29,82%
Zmiana liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011-2016	-42	-206	20,39%
Liczba stwierdzonych przestępstw	41	80	51,25%
Liczba stwierdzonych wykroczeń	85	248	34,27%
Liczba stwierdzonych wykroczeń - spożycie alkoholu w miejscu publicznym	14	17	82,35%
Liczba stwierdzonych wykroczeń - zakłócanie porządku i spokoju publicznego	14	19	73,68%
Liczba stwierdzonych wykroczeń - kradzieże	33	81	40,74%
Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich	6	6	100,00%
Liczba osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez zatrudnienia dłużej niż 12 miesięcy) (10 kwietnia 2017)	106	371	28,57%
Liczba osób bezrobotnych (10 kwietnia 2017)	208	683	30,45%

Liczba osób bezrobotnych z niskimi kwalifikacjami (osoby, które ukończyły najwyżej zasadniczą szkołę zawodową, liceum bądź technikum) (10 kwietnia 2017)	180	590	30,51%
Liczba rodzin otrzymujących świadczenie 500+ na pierwsze dziecko	217	623	34,83%
Liczba osób niepełnosprawnych	71	150	47,33%
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej (forma pieniężna)	232	510	45,49%
Liczba osób samotnie gospodarujących pobierających zasiłki pomocy społecznej (forma pieniężna)	41	130	31,54%
Łączna liczba osób korzystających z pomocy społecznej (forma pieniężna)	273	640	42,66%
Liczba rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej (forma pieniężna)	87	207	42,03%
Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne	77	149	51,68%
Liczba uczniów korzystających z dożywiania (2016/2017)	42	114	36,84%

Źródło: UM Sławno, MOPS Sławno, PUP Sławno, KPP w Sławnie

Proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na realizację takich projektów, które oddziaływać będą przede wszystkim na wartości wskaźników w sferze społecznej. Należy mieć na uwadze, że jest to możliwe wyłącznie przy uwzględnieniu wyników przeprowadzonej pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, w efekcie której zidentyfikowano rzeczywiste potrzeby i potencjały rewitalizacyjne, których uwzględnienie w procesie rewitalizacji umożliwi zmniejszenie natężenia negatywnych zjawisk.

Tab. 15. Potencjały i potrzeby rewitalizacyjne

ZIDENTYFIKOWANE POTRZEBY REWITALIZACYJNE:	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY REWITALIZACYJNE:
<ul style="list-style-type: none">• objęcie szczególnym wsparciem dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych,• realizacja działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej, które skierowane będą w szczególności do osób długo-trwale bezrobotnych,• realizacja działań ukierunkowanych na poprawę stanu bezpieczeństwa publicznego, w szczególności na ul. Basztowej,• potrzeba wdrożenia działań na rzecz poprawy jakości przestrzeni w rejonie ulic: Grottgera i Rapackiego,• potrzeba zwiększania jakości zasobu mieszkaniowego i realizacji działań ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej,	<ul style="list-style-type: none">• obecność centrów aktywności społecznej: Pl. Kard. Wyszyńskiego, budynku Sławieńskiego Domu Kultury i stadionu miejskiego,• funkcjonowanie instytucji, których przedmiotem działalności jest kultura i sport: Sławieńskiego Domu Kultury oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sławnie,• funkcjonowanie organizacji pozarządowych, których przedmiotem działalności jest wspieranie osób niepełnosprawnych,• funkcjonowanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku Powiatu Sławieńskiego i Rady Seniorów,• obecność instytucji publicznych, takich jak Środowiskowy Dom Samopomocy i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,• występowanie terenów rekreacji dla ogółu mieszkańców.

- potrzeba dostosowania budynku Urzędu Miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- występowanie zniszczonych lub zbyt wąskich chodników, uniemożliwiających korzystanie z nich, w szczególności przez osoby niepełnosprawne,
- brak miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych w ścisłym centrum miasta,
- potrzeba utworzenia miejsca spotkań dla seniorów,
- ograniczona oferta z zakresu aktywności fizycznej dla seniorów,
- zbyt mała ilość przestrzeni rekreacji ukierunkowanych na potrzeby starszych dzieci i młodzieży,
- potrzeba adaptacji przestrzenno-funkcjonalnej stadionu miejskiego do oczekiwań społeczności lokalnej.

źródło: opracowanie własne

4. WIZJA I CELE PROCESU REWITALIZACJI

Mając na względzie wyniki przeprowadzonej analizy negatywnych zjawisk, sformułowano wizję obszaru rewitalizacji w Sławnie, która określa stan docelowy, jaki ma zostać osiągnięty w 2023 r. wskutek wdrożenia programu rewitalizacji. Biorąc pod uwagę fakt, że proces rewitalizacji w Sławnie koncentrować się będzie na wspieraniu dzieci i młodzieży, seniorów i niepełnosprawnych, osób samotnych i osób bezrobotnych podjęto decyzję o oparciu procesu rewitalizacji w Sławnie na funkcjonowaniu kolektywu zrzeszającego aktywistów i społeczników działających na rzecz społeczności lokalnej, zainicjowanego i wspieranego przez instytucje publiczne.

PRZESTRZENIĄ AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ, W KTÓREJ NASTĘPUJE INTEGRACJA WSPARCIA NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY, SENIORÓW I OSÓB SAMOTNYCH ORAZ OSÓB BEZROBOTNYCH JEST SIEDZIBA MIEJSKIEGO SZTABU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ – KOLEKTYWU ANGAŻUJĄCEGO W REWITALIZACJĘ KAPITAŁ SPOŁECZNY SŁAWNA.

W efekcie podjętych działań rewitalizacyjnych ograniczono występowanie zjawiska ubóstwa i bezrobocia

oraz

problemu marginalizacji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych.

Dzieci i młodzież, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych, rozwijają swoje potencjały i zainteresowania, w związku z czym to one w dalszej przyszłości stanowią będą o kapitale obszaru rewitalizacji i całego Sławna.

Wraz z ograniczeniem skali występowania problemów społecznych, zwiększyła się atrakcyjność przestrzeni publicznych.

Urzeczywistnienie wizji nastąpi w efekcie osiągnięcia wyznaczonych poniżej celów procesu rewitalizacji i przypisanych im kierunków działań.

Cel 1. Ograniczenie skali ubóstwa i bezrobocia:

- rozwijanie kompetencji osób zmagających się z problemem ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- aktywizacja zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i bezrobotnych,
- działania na rzecz zwiększenia jakości zasobu mieszkalnictwa socjalnego i komunalnego.

Cel 2. Włączenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych:

- rozwijanie oferty usług społecznych dla seniorów,
- organizacja miejsc spotkań dla seniorów,
- świadczenie usług o charakterze rehabilitacyjnym,
- dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- eliminowanie barier architektonicznych.

Cel 3. Zwiększenie kapitału społecznego i ludzkiego dzieci i młodzieży:

- organizacja zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży,
- podnoszenie kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży,
- rozwijanie idei wolontariatu,
- podnoszenie jakości przestrzeni rekreacyjnej dedykowanej starszym dzieciom i młodzieży.

Cel 4. Poprawa atrakcyjności przestrzeni i wzmocnienie jej społecznego wymiaru:

- zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w miejscach potencjalnie niebezpiecznych,
- poprawa atrakcyjności przestrzeni w kontekście aktywnego spędzania czasu wolnego,
- poprawa jakości infrastruktury drogowej,
- działania na rzecz poprawy jakości powietrza.

5. KATALOG PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

5.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

PRZEDSIĘWZIĘCIE ZINTEGROWANE A	
Nazwa przedsięwzięcia	Aktywizacja społeczno-zawodowa oraz integracja mieszkańców poprzez zorganizowaną działalność Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej (MSIS)
Podmiot realizujący i potencjalni partnerzy	Miasto Sławno, Sławieński Dom Kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie, mieszkańcy, aktywiści społeczni, organizacje pozarządowe
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji - ul. Cieszkowskiego 2
Wprowadzenie	Niniejsze przedsięwzięcie jest kluczowe dla przebiegu procesu rewitalizacji w Sławnie. Jego wdrożenie oddziaływać będzie na różne grupy społeczne obszaru rewitalizacji oraz przeciwdziałać będzie zdiagnozowanym problemom i realizować zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne. Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano szczególne natężenie procesu starzenia się społeczeństwa oraz wysoki udział w strukturze demograficznej obszaru rewitalizacji osób w wieku poprodukcyjnym. Zidentyfikowano potrzeby dotyczące poprawy sytuacji społecznej osób starszych – realizacja tych potrzeb nastąpi poprzez rozwijanie oferty usług społecznych dedykowanych tej grupie osób, jak również organizację miejsca spotkań i integracji, stanowiącej jednocześnie lokalne centrum integracji. Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano ponadprzeciętny poziom bezrobocia długotrwałego oraz wysoki odsetek osób objętych zasiłkami pomocy społecznej. W celu przeciwdziałania przedmiotowemu problemowi zaplanowano realizację projektu z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej, który skierowany zostanie do tej grupy osób. Grupę docelową przedmiotowego przedsięwzięcia stanowią również dzieci i młodzież, w szczególności pochodzące z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wsparcie dedykowane tej grupie społecznej obejmować będzie realizację projektów pobudzających kreatywność oraz rozwijających zainteresowania i interdyscyplinarne kompetencje oraz umiejętność pracy w grupie. Biorąc pod uwagę fakt, że problem niekorzystnej sytuacji materialnej rodzin oddziałuje bezpośrednio na możliwości rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży, realizacja projektów dedykowanych tej grupie, zaowocować może w długiej perspektywie czasowej, przewyciężeniem problemów związanych z trudnościami, jakie generują ograniczone możliwości finansowe w rodzinie.

Przedmiotowe przedsięwzięcie zakłada zaangażowanie w realizację działań na rzecz lokalnej społeczności społeczników i aktywistów w formie wolontariatu. Rozwijanie i promowanie idei wolontariatu wpływa na rozwijanie kapitału społecznego wspólnoty lokalnej oraz umożliwia rozwijanie nowych umiejętności poprzez pracę na rzecz lokalnego środowiska. Dla skutecznej realizacji niniejszego przedsięwzięcia niezbędne jest podjęcie działań infrastrukturalnych, których efektem będzie stworzenie przestrzeni na potrzeby realizacji działań społecznych. Mając na względzie zidentyfikowane potencjały obszaru rewitalizacji, za lokalizację projektu obrano siedzibę Sławieńskiego Domu Kultury. Miejsce to, jako ogniwo koncentrujące działania rewitalizacyjne, będzie jednocześnie nieformalnym punktem informacji o rewitalizacji w Sławnie – tutaj mieszkańcy miasta będą mogli zgłaszać propozycje projektów rewitalizacyjnych i zapoznać się z programem rewitalizacji.

Projekt 1.

Adaptacja parteru budynku Sławieńskiego Domu Kultury na cele Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej

Zakres projektu obejmuje remont i przebudowę następujących pomieszczeń znajdujących się na kondygnacji parterowej budynku Sławieńskiego Domu Kultury: szatni, korytarza, zaplecza kuchennego i dwóch sal. Efektem prac remontowych będzie przystosowanie dolnej kondygnacji do potrzeb funkcjonowania Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej. Oprócz powyższych prac planuje się również zakup i montaż wyposażenia niezbędnego do efektywnego funkcjonowania placówki, w tym m.in. sprzętu multimedialnego niezbędnego do realizacji warsztatów i zajęć.

Szacowana wartość: 600 000,00 zł

Źródła finansowania: Budżet gminy, EFRR (do 65% wydatków)

Okres realizacji: 2018-2020

Projekt 2.

Modernizacja pomieszczeń Sławieńskiego Domu Kultury

Zakres projektu obejmuje modernizację sal znajdujących się w budynku Sławieńskiego Domu Kultury. W efekcie realizacji projektu utworzone zostanie studio komputerowo-multimedialne, w którym realizowane będą interdyscyplinarne zajęcia z wykorzystaniem nowoczesnych technologii cyfrowych. W ramach projektu planuje się adaptację jednej z sal na studio filmowe z małą salą kinową. Wdrożenie przedmiotowego projektu umożliwi realizację działań edukacyjnych dedykowanych w szczególności dzieciom i młodzieży, ukierunkowanych na pobudzanie kreatywności, jak również zwiększenie ich potencjału, kapitału społecznego i ludzkiego oraz rozwijanie kompetencji kluczowych.

	<p>Szacowana wartość: 189 000,00 zł Źródła finansowania: Budżet gminy, EFRR (do 65% wydatków) Okres realizacji: 2018-2020</p>
	<p>Projekt 3. Rozwój kompetencji dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym W ramach projektu planowana jest realizacja zajęć skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ich zakres obejmować będzie zwiększenie kompetencji z zakresu języków obcych przy wykorzystaniu sprzętu multimedialnego.</p> <p>Szacowana wartość: 150 000,00 zł Źródła finansowania: Budżet gminy, EFS (do 85% wydatków) Okres realizacji: 2020-2023</p>
	<p>Projekt 4. „Dla każdego coś twórczego” – cykl zajęć interdyscyplinarnych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii W ramach projektu planuje się realizację programu edukacji interdyscyplinarnej, dedykowanego dzieciom i młodzieży zagrożonym wykluczeniem społecznym. Zakres tematyczny programu obejmować będzie m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none">• tworzenie i publikowanie treści w formie wideo (np. recenzje, relacje z wydarzeń, wywiady, wideokroniki, reklamy i spoty, filmy krótkometrażowe i pełnometrażowe),• stworzenie i funkcjonowanie telewizji internetowej,• realizację warsztatów graficznych,• realizację warsztatów prowadzenia stron na portalach społecznościowych,• realizację zajęć z zakresu obróbki cyfrowej materiałów fotograficznych i wideo,• digitalizację materiałów archiwalnych,• tworzenie rekwizytów, części zamiennych, materiałów edukacyjnych przy użyciu drukarki 3d,• warsztaty projektowania stron internetowych,• zajęcia profilaktyczne ze strażakami, policjantami itp. <p>W ramach projektu planuje się ponadto zaangażować dzieci i młodzież do organizowania wystaw efektów swoich prac.</p> <p>Szacowana wartość: 252 000,00 zł</p>

	<p>Źródła finansowania: Budżet gminy, EFS (do 85% wydatków), budżet państwa Okres realizacji: 2020-2023</p> <hr/> <p>Projekt 5. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Zakres projektu obejmuje realizację działań z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej dedykowanych osobom bezrobotnym, w tym długotrwale. W efekcie przeprowadzonej szczegółowej diagnozy potrzeb dobrany zostanie adekwatny katalog usług z aktywizujących. W ramach projektu zapewnione zostanie doradztwo zawodowe. Wśród możliwych do przeprowadzenia zajęć i kursów znajdują się m.in. warsztaty z zakresu opieki nad osobami niesamodzielnymi.</p> <p>Szacowana wartość: 200 000,00 zł Źródła finansowania: Budżet gminy, EFS (do 85% wydatków) Okres realizacji: 2020-2023</p>
	<p>Projekt 6. Społeczna działalność Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej Przedmiotowy projekt obejmuje funkcjonowanie Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej. Jego działalność oparta będzie o świadczenie usług dla osób starszych w ramach tzw. dyżurów społecznych realizowanych w formie wolontariatu przez animatorów społecznych. Zakres usług świadczonych w ramach dyżurów obejmować będzie m.in. przygotowywanie posiłków (w kuchni znajdującej się w siedzibie MSIS) i ich dystrybucję do mieszkań, robienie zakupów i realizację innych usług w zależności od potrzeb oraz możliwości i umiejętności wolontariuszy. Jedną z funkcji animatorów społecznych będzie ponadto wspieranie seniorów w organizacji czasu wolnego. W ramach projektu utworzony zostanie klub seniora, stanowiący miejsce spotkań dla osób starszych oraz świetlicę pobytu dziennego. Do dyspozycji użytkowników oddana zostanie kuchnia, w której możliwe będzie przygotowanie posiłków i napojów.</p> <p>Szacowana wartość: 50 000,00 zł Źródła finansowania: Budżet gminy, EFS (do 85% wydatków), środki krajowe Okres realizacji: 2020-2023</p>

Nazwa przedsięwzięcia	PRZEDSIĘWZIĘCIE ZINTEGROWANE B Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez organizację prozdrowotnych form aktywności mieszkańców
Podmiot realizujący i potencjalni partnerzy	Miasto Sławno, Ośrodek Sportu i Rekreacji, lokalni aktywiści
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Plac Sportowy 2 (dz. ew. 977/1), dz. ew. 976
Wprowadzenie	<p>Konsekwencjami procesu starzenia się społeczeństwa jest zwiększony odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, stanowiących grupę społeczną szczególnie narażoną na wykluczenie. Wraz z coraz większą populacją ludzi starszych, zwiększa się skala potrzeb dotyczących dedykowanych im usług. Obejmują one zarówno usługi opiekuńcze, jak również organizację czasu wolnego. Jedną z form usług, których świadczenie wpływa na zdrowie i funkcjonowanie osób starszych są usługi o charakterze rehabilitacyjnym i terapeutycznym. W ramach przedmiotowego przedsięwzięcia planuje się organizację tej formy wsparcia. Oprócz oddziaływania na zdrowie i aktywność fizyczną osób starszych, efektem realizacji przedsięwzięcia będzie również włączenie społeczne osób starszych i integracja społeczna osób niepełnosprawnych. Biorąc pod uwagę fakt, że jednym ze zidentyfikowanych problemów jest niewystarczająca oferta spędzania czasu skierowana do starszych dzieci i młodzieży, w efekcie realizacji niniejszego przedsięwzięcia zwiększy się atrakcyjność obszaru rewitalizacji w tym kontekście. W ramach realizacji przedsięwzięcia wykorzystana zostanie istniejąca infrastruktura hali sportowej i stadionu miejskiego.</p>
Zakres projektów	<p>Projekt 7. Adaptacja pomieszczenia hali sportowej przy Placu Sportowym na salę ćwiczeniowo-rehabilitacyjną Zakres projektu obejmuje przebudowę pomieszczenia znajdującego się przy hali sportowej Ośrodka Sportu i Rekreacji oraz wyposażenie go w przyrządy i urządzenia wspomagające rehabilitację i terapię ruchową.</p> <p>Szacowana wartość: 250 000,00 zł Źródła finansowania: Budżet gminy, EFRR (do 85% wydatków), środki krajowe Okres realizacji: 2018-2020</p> <p>Projekt 8. „Aktywny senior” – zajęcia rehabilitacyjne dla osób starszych W ramach projektu planuje się realizację zajęć o charakterze rehabilitacyjnym i terapeutycznym, które skierowane będą do osób starszych.</p>

Szacowana wartość: 50 000,00 zł

Źródła finansowania: Budżet gminy, EFS (do 85% wydatków)

Okres realizacji: 2020-2023

Projekt 9.

Organizacja zajęć lekkoatletycznych dla dzieci

W ramach projektu planuje się realizację cyklu pozalekcyjnych zajęć lekkoatletycznych dedykowanych dzieciom.

Szacowana wartość: 50 000,00 zł

Źródła finansowania: Budżet gminy, EFS (do 85% wydatków)

Okres realizacji: 2020-2023

Projekt 10.

„Zdrowa rywalizacja – sportowa integracja” – organizacja integracyjnego turnieju sportowego

Zakres projektu obejmuje cykliczną realizację wydarzenia sportowego na terenie stadionu miejskiego oraz zlokalizowanym nieopodal boisku wielofunkcyjnym. Zasadniczym założeniem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, w związku z czym to im w szczególności dedykowane będzie wydarzenie. W ramach wydarzenia przeprowadzony zostanie ponadto turniej piłkarski drużyn amatorskich oraz zawody w konkurencjach lekkoatletycznych.

Szacowana wartość: 10 000,00 zł

Źródła finansowania: Budżet gminy, EFS (do 85% wydatków)

Okres realizacji: 2020-2023

5.2. Pozostałe projekty rewitalizacyjne

Nazwa projektu	Projekt 11. Poprawa walorów użyteczności publicznej, bezpieczeństwa i estetyki centrum miasta
Podmiot realizujący	Miasto Sławno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Pl. Kard. Wyszyńskiego - ul. Mickiewicza, ul. J. Matejki, ul. Bankowa, ul. Basztowa, ul. Konopnickiej, ul. M. C. Skłodowskiej, ul. Mikołaja
Wprowadzenie	Jednym z problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji jest zbyt mała liczba miejsc parkingowych dedykowanych osobom niepełnosprawnym – problem ten dotyczy Pl. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. W ramach przeprowadzonej diagnozy na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano również potrzeby z zakresu poprawy stanu technicznego dróg. Występowanie problemów w tym zakresie dotyczy szerokości chodników i ich stanu technicznego oraz stanu nawierzchni jezdni. Przeciwdziałanie przedmiotowemu problemowi zwiększy poziom komfortu przemieszczania się po obszarze rewitalizacji. Poprawa sytuacji w największym stopniu odczuwalna będzie dla osób niepełnosprawnych, z związku z czym aspekt społeczny przedmiotowego projektu związany jest z tworzeniem warunków do przeciwdziałania marginalizacji tej grupy społecznej. Jednocześnie poprawa jakości przestrzeni odczuwalna będzie dla mieszkańców całego miasta, w tym w szczególności dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zidentyfikowano ponadto potrzebę dotyczącą poprawy stanu bezpieczeństwa publicznego.
Zakres projektu	Zakres projektu obejmuje przebudowę ciągów pieszo-rowerowych i parkingów w granicach Placu Kardynała Wyszyńskiego oraz nawierzchni ulic: Mickiewicza, J. Matejki, Bankowa, Basztowa, Konopnickiej, M. C. Skłodowskiej i Mikołaja. Istotnym elementem projektu jest wyznaczenie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych - aktualnie takowe nie funkcjonują w miejscu realizacji projektu. Równie ważnym elementem projektu jest remont uszkodzonych chodników, których stan utrudnia przemieszczanie się pieszo. Zakres projektu obejmuje również montaż kamer monitoringu wizyjnego, z uwagi na występujące, w szczególności w rejonie ul. Basztowej, incydenty przestępcze i potrzebę zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców. Szacowana wartość: 2 000 000,00 zł Źródła finansowania: budżet gminy, środki krajowe (do 50% wydatków) Okres realizacji: 2018-2023

Nazwa projektu	Projekt 12. Urząd przyjazny niepełnosprawnym - dostosowanie budynku urzędu miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych
Podmiot realizujący	Miasto Sławno
Lokalizacja	ul. M. C. Skłodowskiej 9
Wprowadzenie	Na obszarze rewitalizacji mieszka około 50% osób niepełnosprawnych z terenu Sławna oraz wysoki odsetek osób starszych. Jednocześnie na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano problemy związane z niedostosowaniem infrastruktury do potrzeb tej grupy społecznej. Miejsmem o szczególnym znaczeniu dla wspólnoty lokalnej, do którego komfortowa dostępność powinna być zapewniona do wszystkich grup społecznych, jest siedziba urzędu miejskiego, która w obecnym stanie rzeczy, nie jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Co prawda jego potencjalnymi użytkownikami jest ogół mieszkańców Sławna, niemniej jednak z uwagi na sytuację demograficzną na obszarze rewitalizacji, realizacja przedmiotowego projektu w największym stopniu oddziaływać będzie na grupy społeczne zamieszkałe na obszarze rewitalizacji.
Zakres projektu	W ramach projektu planuje się zakup i montaż w budynku urzędu miejskiego w Sławnie platform dla osób niepełnosprawnych oraz dostosowanie korytarza w niskim parterze i budowę szybu windowego. Szacowana wartość: 500 000,00 zł Źródła finansowania: Budżet gminy, EFRR (do 85% wydatków), PFRON, środki krajowe, Okres realizacji: 2018-2023

Nazwa projektu	Projekt 13. Poprawa warunków życia mieszkańców centrum Sławna - od-tworzenie walorów technicznych i użytkowych kamienic mieszkalnych w obrębie centrum
Podmiot realizujący	Miasto Sławno, Spółdzielnia Mieszkaniowa Wybrzeże, Wspólnoty Miesz-kaniowe
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: ul. Grottgera: 6, 7, 8, 11, 16, 18, 20, 22, 28 u. Rapackiego: 2, 2a, 6, 7 ul. Konopnickiej 4 Pl. Kardynała Wyszyńskiego 5, 6 ul. Basztowa 5

	<p>ul. Mielczarskiego 4 ul. Lipowa 3A, 3 ul. Jedności Narodowej 6 ul. Gdańska 1 ul. Matejki 13, 17, 20 ul. Mickiewicza 3, 6, 8</p>
Wprowadzenie	<p>Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano potrzeby z zakresu poprawy jakości zasobu mieszkaniowego, co w szczególności dotyczy mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego. Znaczna część budynków mieszkalnych wymaga przeprowadzenia termomodernizacji, efektem której będzie zwiększenie wydajności energetycznej w sektorze mieszkaniowym, zmniejszenie kosztów ogrzewania i tym samym poprawa jakości życia mieszkańców. Zwiększenie poziomu efektywności energetycznej skutkować będzie ograniczeniem niskiej emisji i poprawą stanu powietrza atmosferycznego, który również wpływa na warunki życia mieszkańców. Realizacji działań termomodernizacyjnych towarzyszyć będzie poprawa walorów estetycznych budynków, co oddziaływać będzie na jakość przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji. Zamieszkanie w estetycznym otoczeniu pozytywnie wpływa na jakość życia mieszkańców. Biorąc pod uwagę fakt, że w ramach przedsięwzięć podstawowych planuje się realizację projektów społecznych skierowanych do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, którymi w pewnej części należą rezydenci zasobu miejskiego na obszarze rewitalizacji, wdrożenie przedmiotowego projektu sprzyjać będzie dokonaniu się tzw. przemiany społecznej. Mając na względzie fakt, że znaczną część budynków wymagających realizacji działań termomodernizacyjnych stanowią budynki zażytkowe, wdrożenie projektu przyczyni się do odtworzenia lub zachowania ich walorów.</p>
Zakres projektu	<p>Zakres projektu obejmuje kompleksową termomodernizację kamienic, celem poprawy ich wydajności energetycznej oraz zmniejszenia kosztów ogrzewania i tym samym poprawy warunków zamieszkania. Realizacji działań termomodernizacyjnych towarzyszyć będzie poprawa walorów estetycznych obiektów mieszkalnych, co przyczyni się do poprawy jakości przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Szacowana wartość: 4 880 000,00 zł Źródła finansowania: Budżet gminy, EFRR (do 85% wydatków), środki prywatne Okres realizacji: 2018-2023</p>

Nazwa projektu	Projekt 14. Zagospodarowanie terenu przy Placu Sportowym poprzez budowę ogólnodostępnego boiska wielofunkcyjnego
Podmiot realizujący	Miasto Sławno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: dz. ew. 977/5
Wprowadzenie	Przedmiotowy projekt zorientowany jest na zaspokojenie potrzeb związanych z niewystarczającą ilością przestrzeni dedykowanej osobom starszym dzieciom i młodzieży. Realizacja projektu sprzyjać będzie rozwijaniu zainteresowań dzieci i młodzieży oraz przyczyni się do propagowania prozdrowotnych form spędzania czasu wolnego. Ponadto pojawi się możliwość organizowania na obiekcie wydarzeń sportowych. Z efektów realizacji przedmiotowego projektu korzystać będzie również znajdująca się nieopodal placówka edukacyjna.
Zakres projektu	Zakres projektu obejmuje zagospodarowanie placu przy szkole poprzez utworzenie ogólnodostępnego boiska wielofunkcyjnego. Szacowana wartość: 610 000,00 zł Źródła finansowania: Budżet gminy, środki krajowe Okres realizacji: 2018-2020

Nazwa projektu	Projekt 15. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej na obszarze rewitalizacji w Sławnie
Podmiot realizujący	Miasto Sławno
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji: dz. ew. 977/5
Wprowadzenie	Stadion miejski w Sławnie jest miejscem szczególnym dla społeczności lokalnej, o czym świadczą dane na temat organizowanych wydarzeń, które zamieszczono w części diagnostycznej niniejszego dokumentu. Stan obiektu nie spełnia jednak w pełni oczekiwań społeczności lokalnej – obiekt nie jest ogólnodostępny, ponadto zidentyfikowano problemy techniczne związane z infrastrukturą. Biorąc pod uwagę fakt, że miejsce to jest jednym z potencjałów obszaru rewitalizacji, uzasadnione jest podjęcie działań ukierunkowanych na adaptację przestrzenno-funkcjonalną obiektu adekwatnie do potrzeb i współczesnych standardów. Realizacja projektu zwiększy możliwości organizowania wydarzeń, w tym integracyjnych oraz zwiększy możliwości spędzania czasu wolnego.

Zakres projektu

Zakres projektu obejmuje przebudowę bieżni tartanowej na stadionie miejskim oraz utworzenie ogólnodostępnego miejsca rekreacji dla mieszkańców Sławna.

Szacowana wartość: 600 000,00 zł

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki krajowe

Okres realizacji: 2018-2020

5.3. Produkty i rezultaty zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych

Monitoring stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych oraz uzyskanych efektów prowadzony będzie w oparciu o katalog wskaźników produktu i rezultatu, odnoszących się do poszczególnych projektów. W poniższej tabeli przedstawiono wartości początkowe wskaźników oraz wartości docelowe, które mają zostać osiągnięte w 2023 r.

Tab. 16. Wskaźniki produktu i rezultatu zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych

Nazwa przedsięwzięcia/ Projekt rewitalizacyjny		Nazwa wskaźnika [jednostka]	Wartość początkowa	Wartość docelowa w 2023 r.	Źródło danych
Przedsięwzięcie zintegrowane A	Projekt 1.	Produkt: Liczba wspartych obiektów infrastruktury na rewitalizowanych obszarach [szt.]	0	1	Protokół
		Rezultat: Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze wspartych obiektów [os.]	0	100	Lista użytkowników
	Projekt 2.	Produkt: Liczba wspartych obiektów infrastruktury na rewitalizowanych obszarach [szt.]	0	1	Protokół
		Rezultat: Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze wspartych obiektów [os.]	0	100	Lista użytkowników
	Projekt 3.	Produkt: Liczba zrealizowanych cykli zajęć [cykl]	0	1	Protokół
		Rezultat: Liczba dzieci i młodzieży, które ukończyły cykl zajęć [os.]	0	15	Sprawozdanie, listy uczestników
		Produkt: Liczba zrealizowanych cykli zajęć [cykl]	0	1	Protokół

Nazwa przedsięwzięcia/ Projekt rewalizacyjny	Nazwa wskaźnika [jednostka]	Wartość początkowa	Wartość docelowa w 2023 r.	Źródło danych		
Projekt 4.	Rezultat: Liczba dzieci i młodzieży, które ukończyły cykl zajęć [os.]	0	10	Sprawozdanie, listy uczestników		
	Projekt 5.	Produkt: Liczba zrealizowanych godzin kursów, zajęć i warsztatów [h]	0	100	Protokół	
		Rezultat: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które nabyły kompetencje w ramach projektu [os.]	0	15	Listy uczestników, wyniki testów	
	Projekt 6.	Produkt: Liczba wolontariuszy zaangażowanych w prace MSIS [os.]	0	5	Sprawozdania	
		Rezultat: Liczba osób objętych usługami w miejscu zamieszkania w ramach projektu [os.]	0	25	Sprawozdania	
		Rezultat: Liczba użytkowników MSIS [os.]	0	100	Lista użytkowników	
Przedsięwzięcie zintegrowane B	Projekt 7.	Produkt: Liczba wspartych obiektów infrastruktury na rewitalizowanych obszarach [szt.]	0	1	Protokół	
		Rezultat: Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających ze wspartych obiektów [os.]	0	50	Sprawozdania	
	Projekt 8.	Produkt: Liczba zrealizowanych godzin zajęć [h]	0	48	Protokół	
		Rezultat: Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji uczestniczących w zajęciach [os.]	0	20	Lista uczestników	
	Projekt 9.	Produkt: Liczba zrealizowanych godzin zajęć [h]	0	48	Protokół	
		Rezultat: Liczba dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji uczestniczących w zajęciach [os.]	0	30	Lista uczestników	
	Projekt 10.	Produkt: Liczba zrealizowanych wydarzeń [szt.]	0	5	Sprawozdania	
		Rezultat: Liczba łączna liczba uczestników wydarzeń [os.]	0	300	Badanie, obserwacja	
	Pozostałe projekty rewalizacyjne	Projekt 11.	Produkt: Liczba utworzonych miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych [szt.]	0	10	Protokoły
			Produkt: Długość przebudowanych dróg [m]	0	921	Protokoły
Projekt 12.		Produkt: Liczba budynków dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych [szt.]	0	1	Protokół	
		Rezultat: Liczba zamieszkałych na obszarze rewitalizacji osób niepełnosprawnych, objętych funkcjonowaniem	0	71	Dane MOPS	

Nazwa przedsięwzięcia/ Projekt rewitalizacyjny	Nazwa wskaźnika [jednostka]	Wartość początkowa	Wartość docelowa w 2023 r.	Źródło danych
	instytucji w dostosowanym do potrzeb niepełnosprawnych budynku [os.]			
Projekt 13.	Produkt: Liczba budynków poddanych termomodernizacji w ramach projektu [szt.]	0	28	Protokoły
	Rezultat: Poprawa efektywności energetycznej [%]	0	25	Audyt
Projekt 14.	Produkt: Liczba wybudowanych ogólnodostępnych boisk wielofunkcyjnych [szt.]	0	1	Protokół
	Rezultat: Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z boiska [os.]	0	50	Lista użytkowników
Projekt 15.	Produkt: Liczba przebudowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej [szt.]	0	1	Protokół
	Rezultat: Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z przebudowanej infrastruktury [os.]	0	300	Lista użytkowników

Źródło: opracowanie własne

5.4. Oddziaływanie projektów na realizację celów lokalnego programu rewitalizacji

Realizacja zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych umożliwi osiągnięcie celów procesu rewitalizacji, konkretyzującą sformułowaną uprzednio wizję obszaru rewitalizacji.

Tab. 17. Realizacja celów lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Sławno

Przedsięwzięcie zintegrowane	Projekt rewitalizacyjny	Cel 1. Ograniczenie skali ubóstwa i bezrobocia	Cel 2. Włączenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych	Cel 3. Zwiększenie kapitału społecznego i ludzkiego dzieci i młodzieży:	Cel 4. Poprawa atrakcyjności przestrzeni i wzmocnienie jej społecznego wymiaru:
Przedsięwzięcie zintegrowane A	Projekt 1. Adaptacja parteru budynku Sławieńskiego Domu Kultury na cele Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej	✓	✓		✓
	Projekt 2. Modernizacja pomieszczeń Sławieńskiego Domu Kultury			✓	✓
	Projekt 3. Rozwój kompetencji dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym			✓	
	Projekt 4. „Dla każdego coś twórczego” – cykl zajęć interdyscyplinarnych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii			✓	
	Projekt 5. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	✓			
	Projekt 6. Społeczna działalność Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej	✓	✓	✓	
Przedsięwzięcie zintegrowane B	Projekt 7. Adaptacja pomieszczenia hali sportowej przy Placu Sportowym na salę ćwiczeniowo-rehabilitacyjną		✓		✓
	Projekt 8. „Aktywny senior” - zajęcia rehabilitacyjne dla osób starszych				✓
	Projekt 9. Organizacja zajęć lekkoatletycznych dla dzieci		✓		
	Projekt 10. „Zdrowa rywalizacja – sportowa integracja” – organizacja integracyjnego turnieju sportowego			✓	
	Projekt 11. Poprawa walorów użyteczności publicznej, bezpieczeństwa i estetyki centrum miasta		✓	✓	
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	Projekt 12. Urząd przyjazny niepełnosprawnym - dostosowanie budynku urzędu miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych		✓		✓
	Projekt 13. Poprawa warunków życia mieszkańców centrum Sławna - odtworzenie walorów technicznych i użytkowych kamienic mieszkalnych w obrębie centrum		✓		
	Projekt 14. Zagospodarowanie terenu przy Placu Sportowym poprzez budowę ogólnodostępnego boiska wielofunkcyjnego	✓			✓
	Projekt 15. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej na obszarze rewitalizacji w Sławnie			✓	✓

źródło: opracowanie własne

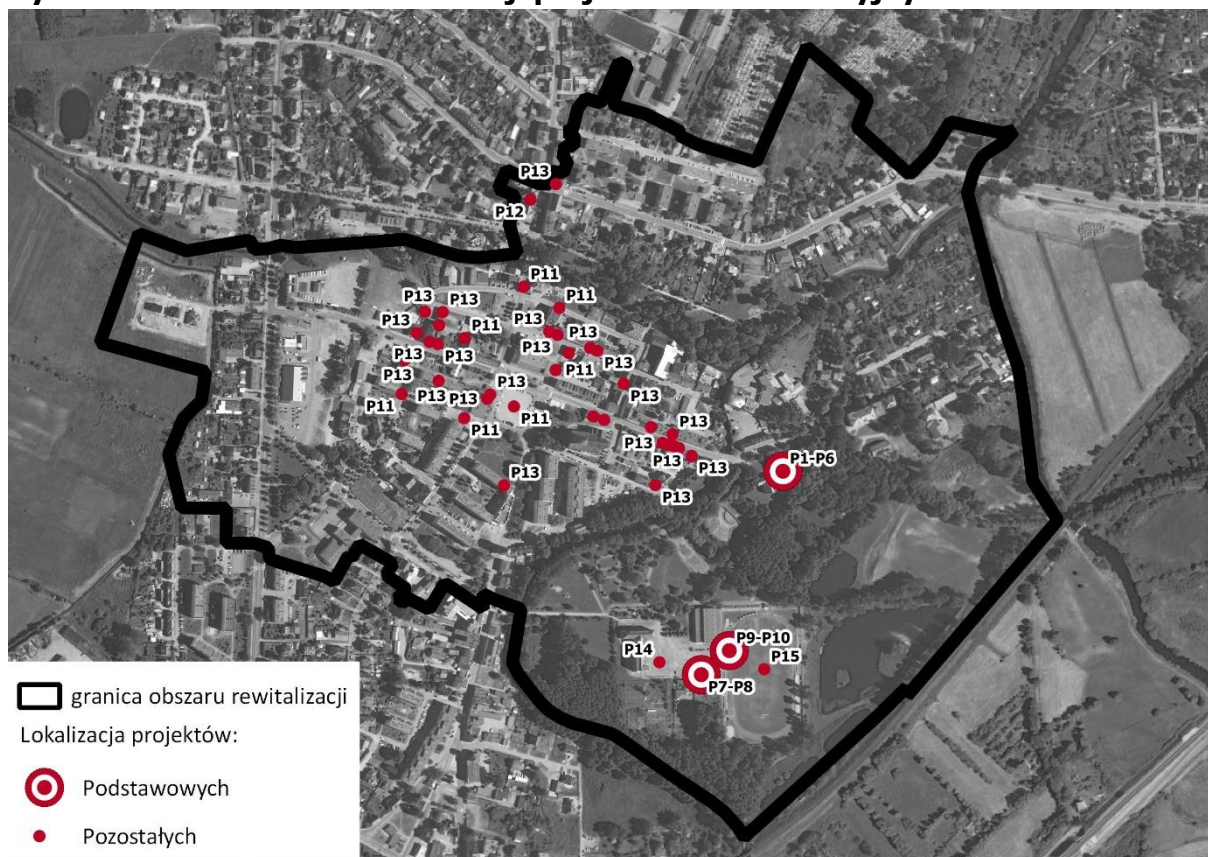

6. MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI

6.1. Komplementarność przestrzenna

Projekty zaplanowane w ramach przedmiotowego dokumentu realizowane będą wyłącznie na wyznaczonym obszarze rewitalizacji i będą dopełniać się przestrzennie. Efekty ich realizacji będą oddziaływać w szczególności na obszar rewitalizacji, niemniej jednak odczuwalne będą również dla mieszkańców zamieszkałych poza nim. Wdrożenie założeń niniejszego dokumentu nie będzie skutkowało przenoszeniem problemów poza obszar rewitalizacji, jak również nie przyczyni się do występowania takich niepożądanych efektów społecznych jak segregacja społeczna. Rozmieszczenie projektów zaplanowanych w ramach programu rewitalizacji przedstawiono na poniższej rycinie.

Ryc. 27. Rozmieszczenie lokalizacji projektów rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

6.2. Komplementarność problemowa

Między zaplanowanymi projektami rewitalizacyjnymi występują wzajemne relacje, dzięki czemu zaplanowane projekty rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie. Działania społeczne ukierunkowane na aktywizację i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu uzupełniają projekty infrastrukturalne, oddziałujące na jakość i warunki życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. W poniższym zestawieniu wskazano na relacje między projektami zaplanowanymi w ramach procesu rewitalizacji.

Tab. 18. Powiązania między projektami rewitalizacyjnymi

Nazwa przedsięwzięcia	Projekt rewitalizacyjny	Projekty powiązane
Przedsięwzięcie zintegrowane A	Projekt 1. Adaptacja parteru budynku Sławieńskiego Domu Kultury na cele Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej	Projekty składające się na PZ A,
	Projekt 2. Modernizacja pomieszczeń Sławieńskiego Domu Kultury	Projekty składające się na PZ A
	Projekt 3. Rozwój kompetencji dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym	Projekty składające się na PZ A, Projekt 9, Projekt 10, Projekt 14, Projekt 15
	Projekt 4. „Dla każdego coś twórczego” – cykl zajęć interdyscyplinarnych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii	Projekty składające się na PZ A, Projekt 9, Projekt 10, Projekt 14, Projekt 15
	Projekt 5. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Projekty składające się na PZ A, Projekt 13
	Projekt 6. Społeczna działalność Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej	Projekty składające się na PZ A, Projekt 8, Projekt 12,
Przedsięwzięcie zintegrowane B	Projekt 7. Adaptacja pomieszczenia hali sportowej przy Placu Sportowym na salę ćwiczeniowo-rehabilitacyjną	Projekty składające się na PZ B
	Projekt 8. „Aktywny senior” - zajęcia rehabilitacyjne dla osób starszych	Projekty składające się na PZ B, Projekt 6, Projekt 12
	Projekt 9. Organizacja zajęć lekkoatletycznych dla dzieci	Projekty składające się na PZ B, Projekt 3, Projekt 4, Projekt 14, Projekt 15
	Projekt 10. „Zdrowa rywalizacja – sportowa integracja” – organizacja integracyjnego turnieju sportowego	Projekty składające się na PZ B, Projekt 9, Projekt 12, Projekt 14, Projekt 15

Nazwa przedsięwzięcia	Projekt rewitalizacyjny	Projekty powiązane
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	Projekt 11. Poprawa walorów użyteczności publicznej, bezpieczeństwa i estetyki centrum miasta	Projekt 6, Projekt 12, Projekt 13
	Projekt 12. Urząd przyjazny niepełnosprawnym - dostosowanie budynku urzędu miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych	Projekt 6, Projekt 10, Projekt 11
	Projekt 13. Poprawa warunków życia mieszkańców centrum Sławna - odtworzenie walorów technicznych i użytkowych kamienic mieszkalnych w obrębie centrum	Projekt 5, Projekt 11
	Projekt 14. Zagospodarowanie terenu przy Placu Sportowym poprzez budowę ogólnodostępnego boiska wielofunkcyjnego	Projekt 9, Projekt 10
	Projekt 15. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej na obszarze rewitalizacji w Sławnie	Projekt 9, Projekt 10

Źródło: opracowanie własne

Relacje występujące między zaplanowanymi projektami rewitalizacyjnymi są różnego rodzaju. Realizacja projektów 1 i 2 jest niezbędna w celu umożliwienia realizacji następujących po nich działań społecznych (projekty 3, 4, 5 i 6). W przypadku projektów 3 i 4, które są skierowane do dzieci i młodzieży, kolejnymi powiązаныmi projektami są: nr 9 i 10 oraz 14 i 15. Wszystkie wymienione projekty oddziałują w szczególności na tę samą grupę społeczną, tj. na dzieci i młodzież, poprzez umożliwienie rozwijania zainteresowań, kreatywności i kompetencji oraz zwiększenie atrakcyjności form spędzania czasu. Projekt 5, ukierunkowany na aktywizację społeczno-zawodową osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, powiązany jest natomiast z projektem 13, którego realizacja poprawi warunki życia mieszkańców, m.in. zasobu komunalnego i socjalnego, będących potencjalnymi beneficjentami projektu miękkiego. Projekt 6 skierowany jest w szczególności do osób starszych. Tej samej grupie społecznej dedykowany jest również Projekt 8, ponadto realizacja Projektu 12 stanowić będzie udogodnienie dla osób starszych.

6.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Fundamentem dla zapewnienia komplementarności proceduralno-instytucjonalnej jest stworzenie takiego systemu zarządzania programem rewitalizacji, który z jednej strony będzie osadzony w systemie zarządzania w gminie, natomiast z drugiej strony angażować będzie interesariuszy procesu rewitalizacji i umożliwiać skuteczne wdrażanie poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. System zarządzania powinien jednocześnie określać warunki monitorowania

efektów realizacji zaplanowanych projektów i programu traktowanego jako całość oraz umożliwić ocenę postępów i dokonywanie zmian w programie, w odpowiedzi na zagrożenia wynikające z uwarunkowań zewnętrznych i zmian w otoczeniu. Zarządzanie programem rewitalizacji powierzone zostanie powołanemu zarządzeniem Burmistrza Sławna Zespołowi ds. Rewitalizacji, do którego zadań należeć będą kwestie związane z: monitorowaniem stopnia realizacji przedsięwzięć i sytuacji na obszarze rewitalizacji, w tym gromadzenie i organizowanie danych do monitoringu. Szczegółowy opis systemu zarządzania programem rewitalizacji znajduje się w **rozdziale 9. System zarządzania programem rewitalizacji.**

6.4. Komplementarność źródeł finansowania i indykatywne ramy finansowe

W ramach procesu rewitalizacji zapewniona została komplementarność źródeł finansowania, zakładająca, że realizacja programu rewitalizacji nastąpi w oparciu o wiele źródeł finansowania, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

Projekty zaplanowane w ramach przedmiotowego dokumentu w znacznej mierze finansowane będą ze środków własnych wnioskodawców poszczególnych projektów, w tym środków budżetu gminy i środków prywatnych (m.in. środki Spółdzielni Mieszkaniowej i Wspólnot Mieszkaniowych), niemniej jednak w ramach realizacji zaplanowanych działań uwzględniono również możliwość pozyskania dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, z których za najistotniejsze uznano Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. Realizacja zaplanowanych projektów uwzględniać będzie również możliwość pozyskania wsparcia z programów krajowych, zarządzanych przez poszczególne ministerstwa. Brak uzyskania wsparcia na realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych spowodować może wydłużenie ich realizacji w czasie lub skutkować może ich realizacją w ograniczonym zakresie rzeczowym. Istnieje ryzyko, że w przypadku niepozyskania wsparcia finansowego na realizację projektów nastąpi całkowite zaniechanie ich realizacji. Montaż finansowy zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych w podziale na źródła finansowania przedstawiono w poniższej tabeli. Analizując poniższe zestawienie należy mieć na uwadze, że zawarte w nim wartości zakładają uzyskanie maksymalnej kwoty dofinansowania w ramach konkretnego programu. Koszty zaplanowanych projektów w znacznej mierze są szacunkowe i istnieje prawdopodobieństwo, że ulegną zmianie w toku wdrażania założeń programowych – również maksymalne kwoty dofinansowania mogą ulec zmianie w związku ze zmianami uwarunkowań formalno-prawnych.

Tab. 19. Indykatywne ramy finansowe

Nazwa przedsięwzięcia	Projekt rewitalizacyjny	Wartość ogółem [zł]	Budżet gminy [zł]	EFRR [zł]	EFS [zł]	Budżet państwa [zł]	Środki prywatne [zł]
Przedsięwzięcie zintegrowane A	Projekt 1.	600 000,00	210 000,00	390 000,00	0,00	0,00	0,00
	Projekt 2.	189 000,00	66 000,00	122 000,00	0,00	0,00	0,00
	Projekt 3.	150 000,00	22 500,00	0,00	127 500,00	0,00	0,00
	Projekt 4.	252 000,00	37 800,00	0,00	214 200,00	0,00	0,00
	Projekt 5.	200 000,00	30 000,00	0,00	170 000,00	0,00	0,00
	Projekt 6.	50 000,00	7 500,00	0,00	42 500,00	0,00	0,00
Przedsięwzięcie zintegrowane B	Projekt 7.	250 000,00	87 500,00	162 500,00	0,00	0,00	0,00
	Projekt 8.	50 000,00	7 500,00	0,00	42 500,00	0,00	0,00
	Projekt 9.	50 000,00	7 500,00	0,00	42 500,00	0,00	0,00
	Projekt 10.	10 000,00	1 500,00	0,00	8 550,00	0,00	0,00
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	Projekt 11.	2 000 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00	1 000 000,00	0,00
	Projekt 12.	500 000,00	75 000,00	0,00	0,00	425 000,00	0,00
	Projekt 13.	5 480 000,00	307 260,00	4 658 000,00	0,00	0,00	514 740,00
	Projekt 14.	610 000,00	305 000,00	0,00	0,00	305 000,00	0,00
	Projekt 15.	600 000,00	300 000,00	0,00	0,00	300 000,00	0,00
Podsumowanie		10 991 000,00	2 620 060,00	5 332 500,00	477 750,00	2 030 000,00	514 740,00

Źródło: opracowanie własne

6.5. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa zaplanowanej interwencji jest ściśle związana z dotychczas podjętymi działaniami rewitalizacyjnymi, zrealizowanymi w ramach poprzedniej perspektywy finansowej. Należy mieć tu na względzie projekty zrealizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Sławno na lata 2010-2020¹⁹, które realizowano w granicach obszaru rewitalizacji wyznaczonego w ramach niniejszego dokumentu. Wykaz tych projektów znajduje się poniżej.

¹⁹ Załącznik do Uchwały Nr LVIII/325/2010 Rady Miejskiej w Sławnie z dnia 29 września 2010 r.

Tab. 20. Projekty rewitalizacyjne zrealizowane w ramach LPR na lata 2010-2020

I.p.	Tytuł projektu	Podmiot realizujący	Okres realizacji
1	Poprawa infrastruktury poprzez przebudowę dróg lokalnych Gminy Miasto Sławno w ciągu ulic I Pułku Ułanów, M. C. Skłodowskiej, Wojska Polskiego wraz ze skrzyżowaniami	Miasto Sławno	2011
2	Wymiana nawierzchni ulic: Bankowej, Kopernika, Chopina, Gdańskiej, Mickiewicza, Powstańców Warszawskich, Matejki, Wyspiańskiego, Reymonta (zrealizowano wyłącznie część projektu)	Miasto Sławno	2010 i 2016
3	Przebudowa infrastruktury ulic Basztowa i Kościuszki w mieście lokacyjnym w Gminie Miasto Sławno	Miasto Sławno	2012/2013
4	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru Gminy Miasto Sławno poprzez przebudowę infrastruktury ulic Basztowej i Kościuszki wraz z przyległymi terenami oraz budowa ścieżek rowerowych	Miasto Sławno	2012/2013
5	Rewitalizacja Parku i stworzenie nowej architektury zieleni przy Gimnazjum nr 1	Miasto Sławno	2014
6	Remont istniejącej i budowa nowej kanalizacji deszczowej	Miasto Sławno	2010
7	Budowa kamienicy mieszkalno-usługowej przy ul. Lipowej 2a	Podmiot prywatny	2015
8	Budowa zespołu kamieniczek mieszkalno-usługowych wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. M.C. Skłodowskiej	Podmiot prywatny	2013

Źródło: Urząd Miejskie w Sławnie

Oprócz wymienionych projektów, zrealizowano ponadto projekt pn. „Szansa na rozwój”, dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Jego przedmiotem była aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem. Kontynuację wspomnianego projektu stanowić będzie Projekt 5 zaplanowany w niniejszym dokumencie. Planuje się również kontynuację interwencji uzupełniającej w zakresie drogownictwa.

7. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA

Rewitalizacja jest procesem, którego nieodzownym elementem jest partycypacja społeczna. Zagadnienie to jest bardzo szerokie, w związku z faktem, że obejmuje współpracę z wieloma grupami interesariuszy na rzecz stworzenia programu rewitalizacji oraz następnie na rzecz jego realizacji. Mając na względzie powyższe, zarówno na etapie przygotowania programu rewitalizacji, jak i w proces jego wdrażania i monitorowania zaangażowano interesariuszy procesu rewitalizacji. Interesariuszami rewitalizacji w procesie tworzenia niniejszego dokumentu, w tym w szczególności na etapie diagnozowania były dwie zasadnicze grupy interesariuszy: instytucje publiczne oraz mieszkańcy. W ramach przeprowadzanych w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji analiz niezbędne było pozyskanie danych, umożliwiających oszacowanie wartości wskaźników degradacji. Mając to na względzie prowadzono kooperację z następującymi instytucjami publicznymi, udostępniającymi dane na potrzeby analiz: Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie, Komenda Powiatowa Policji w Sławnie i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie. Sprawna współpraca miała miejsce również na poziomie horyzontalnym, w ramach struktury Urzędu Miejskiego w Sławnie. Koordynatorem procesu gromadzenia i organizowania danych był pracownik Urzędu Miejskiego w Sławnie piastujący stanowisko ds. pozyskiwania środków zewnętrznych.

Udział interesariuszy w procesie tworzenia dokumentu dotyczył również udziału w spotkaniach i badaniach, jakie zrealizowano w toku prac. W celu pozyskania informacji o problemach i potrzebach rewitalizacyjnych i ich skali, przeprowadzono badania społeczne, w ramach których wykorzystano różne metody ilościowe i jakościowe. Jedną z zastosowanych metod badań były spotkania z mieszkańcami w formie zogniskowanych wywiadów pogłębionych (FGI – ang. *Focus Group Interview*), moderowanych przez ekspertów z zakresu planowania procesu rewitalizacji. Zrealizowano trzy następujące po sobie spotkania skierowane do następujących grup interesariuszy procesu rewitalizacji: pracownicy pomocy społecznej, seniorzy i osoby niepełnosprawne oraz aktywiści, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy.

Ryc. 28. Zaproszenie na spotkania fokusowe

ZAPROSZENIE DO WZIĘCIA UDZIAŁU W SPOTKANIU O REWITALIZACJI

Szanowni Państwo,
w związku z rozpoczęciem prac nad **Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Miasta Sławno**, Burmistrz Miasta Sławno oraz pracownicy firmy ATRIUM - Grupa Doradcza mają zaszczyt zaprosić Państwa do wzięcia aktywnego udziału w cyklu spotkań, których przedmiotem jest wspólna identyfikacja problemów na obszarze rewitalizacji i ich przyczyn oraz dyskusja nad możliwymi sposobami przeciwdziałania im. Spotkania odbędą się dnia 22 września 2017 r. o następujących godzinach:

- 12:00:
 - kto?: Pracownicy pomocy społecznej
 - gdzie?: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- 13:30:
 - kto? Seniorzy i osoby niepełnosprawne
 - gdzie?: Urząd Miejski w Sławnie, s. 30
- 18:00:
 - kto?: organizacje pozarządowe, lokalni liderzy, przedsiębiorcy
 - gdzie?: Urząd Miejski w Sławnie, s. 30

Zapraszamy!

Czym jest rewitalizacja?
Najogólniej rewitalizacją nazwać można proces polegający na przeciwdziałaniu wieloaspektowej degradacji obszarów miejskich poprzez realizację społecznych i infrastrukturalnych projektów na rzecz lokalnej społeczności. Projekty rewitalizacyjne spełniające odpowiednie kryteria mają szansę uzyskać dofinansowanie w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Wszelkich informacji o spotkaniach udziela **Krzysztof Wołowicz** -
e-mail: krzysztof.wolowicz@atrium-grupa.eu, tel.: 518 415 558

Źródło: opracowanie własne

W trakcie spotkań przedstawiono w formie prezentacji multimedialnej wyniki analiz ilościowych, potwierdzające występowanie stanu kryzysowego na obszarze wymagającym wsparcia oraz omawiano różne aspekty problemów na obszarze rewitalizacji, w tym również w ujęciu przestrzennym.

Ryc. 29. Przykładowe slajdy z prezentacji multimedialnych przedstawianych podczas FGI

Obszar rewitalizacji w Sławnie – analiza problemów

22.09.2017 r.

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna MINISTERSTWO ROZWOJU Pomorze Zachodnie Unia Europejska Fundusz Spójności

Sytuacja finansowa mieszkańców

<p> 128 gospodarstw domowych otrzymuje formy pieniężnej zasilków pomocy społecznej</p> <p> 273 mieszkańców (prawie 8% ludności) korzysta z formy pieniężnej zasilków pomocy społecznej</p>	<p> 217 rodzin mieszkających na obszarze otrzymuje świadczenie 500+ na pierwsze dziecko</p> <p> 42 uczniów korzysta z dożywiania</p>
--	--

**Co jest przyczyną tych problemów?
Jak można je rozwiązać?**

źródło: opracowanie własne

Z pracownikami pomocy społecznej problemy na obszarze rewitalizacji omówiono zarówno z perspektywy osób, które mają wiedzę z zakresu problemów społecznych, jak i z perspektywy mieszkańca Sławna. W związku z powyższym, prowadzona dyskusja z jednej strony zawierała elementy obiektywne (punkt widzenia pracownika socjalnego), jak i subiektywne (punkt widzenia mieszkańca). W ramach spotkania z seniorami głównym poruszonym zagadnieniem były natomiast kwestie związane z sytuacją osób starszych na obszarze rewitalizacji. Podczas spotkania skierowanego do ostatniej grupy interesariuszy, przebieg dyskusji został skierowany na potencjały obszaru rewitalizacji oraz działania społeczne, których realizacja umożliwi ograniczenie występowania zdiagnozowanych problemów. Przebieg zrealizowanych spotkań umożliwił poznanie wielu opinii i uwarunkowań sytuacji na obszarze rewitalizacji. W spotkaniach fokusowych wzięło udział 15 osób.

Fot. 7. Spotkania fokusowe

Źródło: dokumentacja fotograficzna z 22-09-2017

Interesariusze procesu rewitalizacji na etapie diagnozowania mieli ponadto możliwość udziału w badaniu kwestionariuszowym, które zrealizowano na obszarze predestynowanym do objęcia procesem rewitalizacji, w trakcie Festynu Charytatywnego „Mundurowi dla Antosia” dnia 23.09.2017 r. na stadionie miejskim. W ramach wydarzenia jedno ze stoisk poświęcono

wyłącznie rewitalizacji w Sławnie. Cieszyło się ono dużym zainteresowaniem zarówno dorosłych, jak i dzieci, na które czekały balony z helem oraz basen pełen rybek, czekających na wyłowienie przy pomocy magnetycznej wędki. Atrakcją przygotowaną dla dorosłych były natomiast ankiety rewitalizacyjne, mapy oraz ulotki informujące o procesie rewitalizacji, które dystrybuowano wśród mieszkańców. Oprócz możliwości bezpośredniego wypełnienia ankiety, istniała również możliwość wypełnienia jej za pośrednictwem formularza elektronicznego, udostępnionego na witrynie Urzędu Miasta. W ramach badania łącznie wypełniono 109 ankiet. W trakcie wydarzenia prowadzono ponadto nieformalne konwersacje z mieszkańcami na temat tego, czym jest rewitalizacja i jak oceniają generalnie sytuację na obszarze rewitalizacji.

Fot. 8. Akcja Rewitalizacja w Sławnie

Źródło: dokumentacja fotograficzna z 23-09-2017

Organizacja spotkania informacyjno-konsultacyjnego w przestrzeni publicznej, oprócz stworzenia dogodnych warunków do badania mieszkańców, miała na celu rozpowszechnianie idei rewitalizacji, jako procesu społecznego, prowadzonego przy współudziale mieszkańców i dla mieszkańców. Poprzez realizację wydarzenia w przestrzeni publicznej, przełamano tzw. barierę

instytucjonalną, którą tworzą gmachy urzędów, dzięki czemu informacja o rewitalizacji dotarła do szerokiego grona odbiorców.

W trakcie spotkań, mieszkańców informowano ponadto o możliwości zgłaszania propozycji projektów rewitalizacyjnych poprzez wypełnienie specjalnie w tym celu zaprojektowanej karty projektu rewitalizacyjnego. Informację o możliwości zgłaszania pomysłów na projekty rewitalizacyjne zamieszczono również na witrynie Urzędu Miasta.

Ryc. 30. Informacja dotycząca rewitalizacji zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Miasta

The screenshot shows the website of the City of Sławno. The main content area is titled "Lokalny Program Rewitalizacji" and dated "26.09.2017". It contains a text block starting with "Burmistrz Miasta Sławno przystąpił do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji..." and a photograph of a meeting. Below the text are several images: a photo of a public consultation event, a map of the city with a red outline of the revitalization area, and a poster for the program. The page also features a sidebar with various service icons and logos of partner organizations at the bottom.

Źródło: <http://www.slawno.pl/> (dostęp: 31-11-2017 r.)

W kontekście informowania społeczności o procesie rewitalizacji należy nadmienić, że w ramach komunikacji oprócz ulotek informacyjnych, akcji w przestrzeni publicznej, informacji i artykułów na stronie internetowej i *social media*, istotnym elementem informacyjnym są artykuły w lokalnej prasie.

Udział interesariuszy procesu rewitalizacji zapewniony został również w procesie wdrażania programu rewitalizacji, tj. w realizacji projektów rewitalizacyjnych. W tym względzie jako partnerów procesu rewitalizacji wskazać należy następujących interesariuszy: Sławieński Dom Kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sławnie,

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wybrzeże” i Wspólnoty Mieszkaniowe. Wymienione jednostki i podmioty będą brać czynny udział w realizacji zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych. W kontekście partnerów ponadto można rozpatrywać takie instytucje jak: Środowiskowy Dom Samopomocy w Sławnie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sławnie, Warsztaty Terapii Zajęciowej – wymienione instytucje mogą zostać zaangażowane w realizację projektów społecznych. W realizację zamierzeń zaangażowane zostaną ponadto organizacje pozarządowe. W kontekście wdrażania założeń przedmiotowego dokumentu nie sposób nie wymienić grup beneficjentów końcowych zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych, którzy również stanowią interesariuszy procesu rewitalizacji. Mając na względzie powyższe, do interesariuszy procesu rewitalizacji, którzy wezmą udział w procesie wdrażania dokumentu należą: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, osoby starsze, osoby zagrożone ubóstwem, dzieci i młodzież, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych, osoby niepełnosprawne, a także organizacje pozarządowe. Nie oznacza to jednak, że efekty realizacji zaplanowanych projektów nie będą odczuwalne dla osób mieszkających poza obszarem rewitalizacji.

Udział interesariuszy procesu rewitalizacji zapewniony zostanie ponadto w procesie zarządzania programem rewitalizacji poprzez udział w Zespole ds. Rewitalizacji, którego strukturę, kompetencje i zasady funkcjonowania omówiono w następnym rozdziale.

8. SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM REWITALIZACJI

Rewitalizacja jest procesem, którego głównym inicjatorem i jednocześnie koordynatorem jest samorząd gminny, niemniej jednak uczestniczą w nim również inne podmioty. Generuje to potrzebę zaprojektowania takiego systemu zarządzania, który byłby osadzony w strukturze zarządzania gminą i jednocześnie umożliwiał partycypowanie w nim innych niż samorząd podmiotów, w tym w szczególności społeczności lokalnej. Wychodząc naprzeciw tej potrzebie zaprojektowano system zarządzania programem rewitalizacji, którego funkcjonowanie oparte będzie na działalności Zespołu ds. Rewitalizacji. Jego zadania i kompetencje opisano w niniejszym rozdziale.

Zespół ds. Rewitalizacji zasadniczo składać się będzie z pracowników Urzędu Miejskiego w Sławnie w następującym składzie:

- **przewodniczący Zespołu ds. Rewitalizacji** – Zastępca Burmistrza Miasta Sławno,
- **członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji:**
 - pracownik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Inwestycji,
 - pracownik Wydziału Spraw Społecznych i Edukacji,
 - pracownik Wydziału Gospodarki Przestrzennej i obrotu Nieruchomościami,
 - pracownik Wydziału Finansowo-Budżetowego.

Z uwagi na szczególną rolę w procesie rewitalizacji Sławieńskiego Domu Kultury i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławnie reprezentanci tych jednostek będą zaangażowani w prace Zespołu. System zarządzania umożliwia ponadto uczestnictwo w procesie zarządzania programem rewitalizacji interesariuszom innym niż gmina, w tym w szczególności społeczności lokalnej. Odzwierciedleniem tego jest wypracowana procedura zgłaszania pomysłów, sugestii i uwag dotyczących rewitalizacji oraz wprowadzania modyfikacji w programie rewitalizacji, co jest istotne również z uwagi na zmiany następujące w otoczeniu programu (np. zmiany warunków formalno-prawnych), jak i występowanie ryzyka dezaktualizacji założeń programowych. Partycypowanie różnych podmiotów w zarządzaniu programem rewitalizacji związane jest ponadto z zapewnieniem należytego przepływu informacji i dostępu do niej dla interesariuszy. Wobec powyższego, na witrynie internetowej Urzędu Miejskiego zamieszczane będą informacje o przebiegu prac nad realizacją programu.

Do zadań Zespołu ds. Rewitalizacji należą:

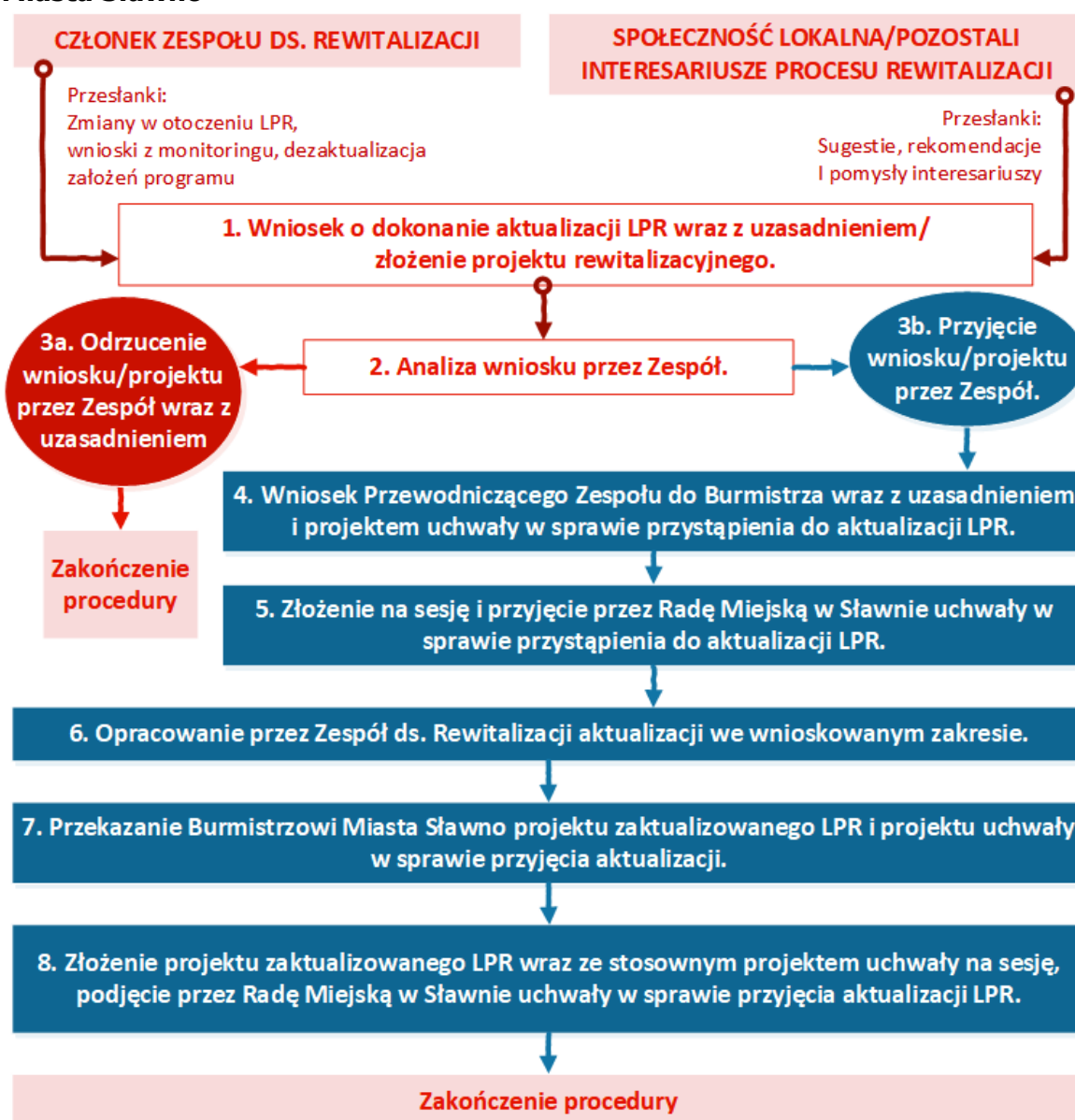
- monitoring realizacji Programu,
- działalność informacyjna – tworzenie i zamieszczanie informacji na witrynie internetowej gminy,

- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń i problemów związanych z realizacją Programu,
- dokonywanie oceny aktualności założeń Programu,
- przyjmowanie i opiniowanie propozycji mieszkańców i pozostałych interesariuszy procesu rewitalizacji,
- tworzenie raportów z realizacji programu.

W ramach systemu zarządzania programem rewitalizacji opracowano procedurę dokonywania zmian w programie. Przesłankami do aktualizacji programu mogą być: zmiany w otoczeniu LPR, wnioski z monitoringu, dezaktualizacja podstawowych założeń programu oraz sugestie, rekomendacje i pomysły interesariuszy procesu rewitalizacji.

Ryc. 31. System dokonywania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Sławno

Źródło: opracowanie własne

Wprowadzanie zmian w programie inicjowane będzie wnioskiem, który powinien zawierać uzasadnienie dokonania aktualizacji (np. chęć zgłoszenia projektu rewitalizacyjnego, wnioski z raportu ewaluacyjnego itp.). Następnie wniosek, poddany analizie przez Zespół, decyzją przewodniczącego Zespołu zostaje zaakceptowany lub odrzucony. Przyjęcie wniosku jest równoznaczne z opracowaniem przez Zespół projektu uchwały w sprawie przystąpienia do aktualizacji LPR wraz z uzasadnieniem i przedłożeniem go Burmistrzowi Miasta Sławno, a następnie na sesję Rady Miejskiej w Sławnie. Po przystąpieniu do aktualizacji, Zespół ds. Rewitalizacji rozpoczyna prace związane z aktualizacją programu w adekwatnym do potrzeb zakresie. Projekt dokumentu z wprowadzonymi zmianami i przygotowanym przez Zespół projektem uchwały w sprawie przyjęcia zaktualizowanego programu, zostaje przekazany Burmistrzowi Miasta Sławno, a następnie złożony na sesję Rady Miejskiej w Sławnie.

8.1. Wdrażanie

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Sławno zawiera katalog projektów rewitalizacyjnych, które realizowane będą przy współdziałaniu różnych interesariuszy. Oprócz Urzędu Miejskiego w Sławnie, we wdrażaniu zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych uczestniczyć będą: Sławieński Dom Kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie, Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sławnie, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wybrzeże” i Wspólnoty Mieszkaniowe. Interesariuszami, stanowiącymi jednocześnie grupę beneficjentów końcowych zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych są natomiast: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, osoby starsze, osoby zagrożone ubóstwem, dzieci i młodzież, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych, osoby niepełnosprawne. We wdrażanie zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych mogą zostać ponadto zaangażowane inne podmioty, w szczególności organizacje pozarządowe.

Realizacja zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych docelowo ma nastąpić w latach 2018-2023 zgodnie z poniższym harmonogramem. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że sfinansowanie realizacji niektórych zaplanowanych projektów wiąże się z pozyskaniem dofinansowania ze źródeł zewnętrznych. W związku z powyższym, w sytuacji nie otrzymania dotacji na realizację danego projektu, pojawi się ryzyko, że zostanie on zrealizowany w mniejszym niż planowano zakresie lub jego wdrożenie zostanie wydłużone w czasie. Ponadto pojawi się prawdopodobieństwo rezygnacji z jego realizacji z powodu braku środków finansowych.

Tab. 21. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych

Nazwa przedsięwzięcia	Projekt rewitalizacyjny	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Przedsięwzięcie zintegrowane A	Projekt 1. Adaptacja parteru budynku Sławińskiego Domu Kultury na cele Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej						
	Projekt 2. Modernizacja pomieszczeń Sławińskiego Domu Kultury						
	Projekt 3. Rozwój kompetencji dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym						
	Projekt 4. „Dla każdego coś twórczego” – cykl zajęć interdyscyplinarnych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii						
	Projekt 5. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym						
	Projekt 6. Społeczna działalność Miejskiego Sztabu Integracji Społecznej						
Przedsięwzięcie zintegrowane B	Projekt 7. Adaptacja pomieszczenia hali sportowej przy Placu Sportowym na salę ćwiczeniowo-rehabilitacyjną						
	Projekt 8. „Aktywny senior” - zajęcia rehabilitacyjne dla osób starszych						
	Projekt 9. Organizacja zajęć lekkoatletycznych dla dzieci						
	Projekt 10. „Zdrowa rywalizacja – sportowa integracja” – organizacja integracyjnego turnieju sportowego						
Pozostałe projekty rewitalizacyjne	Projekt 11. Poprawa walorów użyteczności publicznej, bezpieczeństwa i estetyki centrum miasta						
	Projekt 12. Urząd przyjazny niepełnosprawnym - dostosowanie budynku urzędu miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych						
	Projekt 13. Poprawa warunków życia mieszkańców centrum Sławna - odtworzenie walorów technicznych i użytkowych kamienic mieszkalnych w obrębie centrum						
	Projekt 14. Zagospodarowanie terenu przy Placu Sportowym poprzez budowę ogólnodostępnego boiska wielofunkcyjnego						
	Projekt 15. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej na obszarze rewitalizacji w Sławnie						

Źródło: opracowanie własne

8.2. Monitoring

Podstawowym zadaniem Zespołu ds. Rewitalizacji jest monitoring realizacji Programu, który obejmować będzie trzy poziomy monitoringu: (1) monitoring realizacji projektów rewitalizacyjnych, (2) monitoring osiągnięcia celów programu rewitalizacji i (3) monitoring poziomu degradacji na obszarze rewitalizacji. Monitoring stopnia realizacji projektów rewitalizacyjnych będzie mieć charakter ciągły (*on-going*) i polegać będzie na gromadzeniu i organizowaniu danych niezbędnych do oszacowania wartości wskaźników realizacji projektów rewitalizacyjnych. Na koniec każdego roku tworzony będzie raport podsumowujący stopień realizacji projektów rewitalizacyjnych. W tym celu pozyskiwane będą informacje od interesariuszy procesu rewitalizacji, odpowiedzialnych za realizację poszczególnych projektów. Monitoring osiągnięcia celów programu rewitalizacji obejmuje gromadzenie i organizowanie danych niezbędnych do oszacowania wartości wskaźników, przyporządkowanych każdemu z celów. Szacowanie wartości wskaźników w tym wypadku nastąpi na etapie oceny śródkresowej (*mid-term*) w 2021 r. i na zakończenie okresu obowiązywania programu rewitalizacji (*ex-post*). Wskaźniki monitoringu realizacji projektów znajdują się w rozdziale poświęconym projektom rewitalizacyjnym, natomiast wskaźniki osiągnięcia celów rewitalizacji znajdują się poniżej.

Tab. 22. Wskaźniki monitoringu osiągnięcia celów procesu rewitalizacji

Cel	Wskaźnik	Wartość docelowa na koniec 2023 r.
Cel. 1. Ograniczenie skali ubóstwa i bezrobocia	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w latach 2017-2023 [os.]	15
	Zmniejszenie liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w latach 2017-2023 [os.]	50
	Liczba budynków z lokalami komunalnymi i socjalnymi, objętych, objętych działaniami infrastrukturalnymi [szt.]	24
Cel. 2. Włączenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych	Liczba osób starszych lub niepełnosprawnych objętych usługami społecznymi [os.]	55
	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług społecznych [szt.]	2
	Liczba budynków dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych [szt.]	1
	Liczba utworzonych miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych [szt.]	10
Cel. 3. Zwiększenie kapitału społecznego i ludzkiego dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w projektach społecznych [szt.]	55
	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych miejsc rekreacji dedykowanych starszym dzieciom i młodzieży [szt.]	2
Cel. 4.	Liczba budynków adaptowanych do pełnienia nowych funkcji [szt.]	2
	Liczba budynków poddanych termomodernizacji [szt.]	28

Poprawa atrakcyjności przestrzeni i wzmocnienie jej społecznego wymiaru	Liczba utworzonych lub zmodernizowanych ogólnodostępnych obiektów infrastruktury rekreacyjnej [szt.]	2
	Liczba osób korzystających z utworzonych lub zmodernizowanych ogólnodostępnych obiektów infrastruktury rekreacyjnej [os.]	350
	Długość przebudowanych dróg [m]	921

Źródło: opracowanie własne

W analogiczny sposób prowadzony będzie monitoring poziomu degradacji na obszarze rewitalizacji, odzwierciedlany przez wartości wskaźników, wykorzystanych w części diagnostycznej niniejszego dokumentu. Źródłami danych w tym wypadku będą instytucje, od których pozyskano dane na potrzeby przeprowadzenia analizy wskaźnikowej, tj.: Komenda Powiatowa Policji w Sławnie, Powiatowy Urząd Pracy w Sławnie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławnie i Urząd Miejski w Sławnie. Wartości wskaźników szacowane będą dla miasta i dla obszaru rewitalizacji.

SPIS TABEL

Tab. 1. Ogólna charakterystyka jednostek urbanistycznych	17
Tab. 2. Dane wykorzystane do konstrukcji wskaźników degradacji.....	20
Tab. 3. Wskaźniki degradacji wykorzystane do delimitacji obszaru zdegradowanego	21
Tab. 4. Metodologia identyfikacji problemów w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej.	25
Tab. 5. Wskaźniki sfery społecznej wykorzystane do obliczenia ważonego sumarycznego wskaźnika degradacji w sferze społecznej.....	38
Tab. 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Sławnie według wielkości zatrudnienia w latach 2003-2016.....	40
Tab. 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Sławnie według form własności w latach 2003-2016	40
Tab. 8. Sposób interpretacji wskaźników w sferach innych niż społeczna.....	48
Tab. 9. Występowanie zjawisk kryzysowych w Sławnie	49
Tab. 10. Ulice wchodzące w skład obszaru rewitalizacji w Sławnie	52
Tab. 11. Udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród mieszkańców terenów o wysokim udziale bloków mieszkalnych w zabudowie mieszkaniowej.....	54
Tab. 12. Wydarzenia organizowane na stadionie miejskim w Sławnie oraz użytkownicy obiektu.....	65
Tab. 13. Wartości wskaźników degradacji dla obszaru rewitalizacji	67
Tab. 14. Podsumowanie charakterystyki społecznej obszaru rewitalizacji.....	68
Tab. 15. Potencjały i potrzeby rewitalizacyjne	69
Tab. 16. Wskaźniki produktu i rezultatu zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych.....	83
Tab. 17. Realizacja celów lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Sławno.....	86
Tab. 18. Powiązania między projektami rewitalizacyjnymi.....	88
Tab. 19. Indykatywne ramy finansowe	91
Tab. 20. Projekty rewitalizacyjne zrealizowane w ramach LPR na lata 2010-2020.....	92
Tab. 21. Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych	102
Tab. 22. Wskaźniki monitoringu osiągnięcia celów procesu rewitalizacji.....	103

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Stan chodników w wielu miejscach nie sprzyja korzystaniu z nich, – na zdjęciu ul. Basztowa, nieopodal Bramy Słupskiej	57
Fot. 2. Wąskie chodniki wzdłuż ciągu lokali usługowych przy ul. Rapackiego.....	57
Fot. 3. Urząd Miejski w Sławnie.....	58
Fot. 4. Fragment ul. Basztowej.....	63
Fot. 5. Centrum staromiejskie Sławna - Plac Kardynała Wyszyńskiego	64
Fot. 6. Stadion miejski w Sławnie - jedno z głównych miejsc organizowania wydarzeń na obszarze rewitalizacji.....	65
Fot. 7. Spotkania fokusowe	95
Fot. 8. Akcja Rewitalizacja w Sławnie	96

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Położenie Sławna	10
Ryc. 2. Układ komunikacyjny Sławna	11
Ryc. 3. Plan przedstawiający Sławno z 1939 r.	14
Ryc. 4. Widok na śródmieście Sławna z 1939 r. (widok w kierunku północno-zachodnim).....	15
Ryc. 5. Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016	27
Ryc. 6. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	28
Ryc. 7. Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016.....	29
Ryc. 8. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	30
Ryc. 9. Zmiana liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011-2016.....	30
Ryc. 10. Odsetek osób niepełnosprawnych.....	31
Ryc. 11. Liczba stwierdzonych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	32
Ryc. 12. Liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	33
Ryc. 13. Udział osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	34
Ryc. 14. Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	35
Ryc. 15. Udział osób o niskich kwalifikacjach w ogólnej liczbie osób bezrobotnych	36
Ryc. 16. Odsetek osób objętych pieniężną formą zasiłku pomocy społecznej.....	37
Ryc. 17. Ważony sumaryczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej.....	39
Ryc. 18. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym	42
Ryc. 19. Udział budynków zabytkowych wśród budynków mieszkalnych	44
Ryc. 20. Udział budynków z pokryciem zawierającym azbest wśród budynków mieszkalnych.....	45
Ryc. 21. Obszar przekroczeń benzo(a)pirenu na obszarze Sławna	46
Ryc. 22. Liczba mieszkańców przypadająca na 100 m dróg gminnych wymagających remontu	47
Ryc. 23. Obszar zdegradowany w Sławnie	50
Ryc. 24. Granica obszaru rewitalizacji na tle miasta	51
Ryc. 25. Obszar rewitalizacji w Sławnie	52
Ryc. 26. Struktura według ekonomicznych grup wieku dla obszaru rewitalizacji w latach 2011 i 2016	55
Ryc. 27. Rozmieszczenie lokalizacji projektów rewitalizacyjnych	87
Ryc. 28. Zaproszenie na spotkania fokusowe.....	94
Ryc. 29. Przykładowe slajdy z prezentacji multimedialnych przedstawianych podczas FGI	94
Ryc. 30. Informacja dotycząca rewitalizacji zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Miasta	97
Ryc. 31. System dokonywania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Sławno.....	100

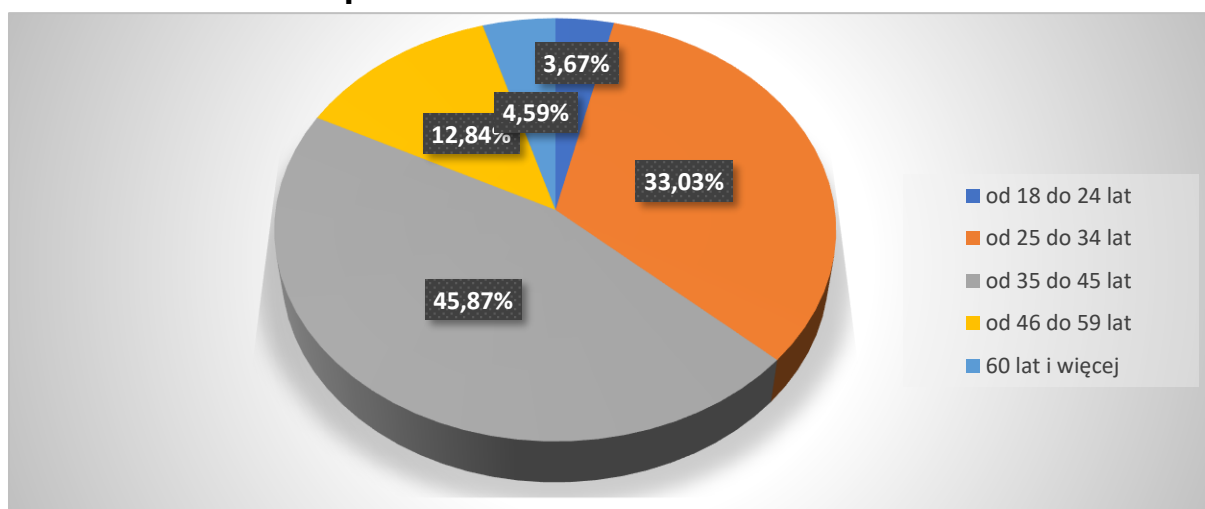
ZAŁĄCZNIK 1. RAPORT Z BADANIA ANKIETOWEGO

Badanie opinii publicznej mieszkańców Sławna przeprowadzono we wrześniu 2017 roku. Ankietyzacją objęto pełnoletnich mieszkańców miasta. Celem przeprowadzonego badania było poznanie opinii mieszkańców na temat skali występowania problemów na obszarze predestynowanym do objęcia procesem rewitalizacji. Ankietyzacja prowadzona była metodą bezpośrednią dnia 23.09.2017 r. podczas wydarzenia lokalnego oraz za pośrednictwem formularza elektronicznego – informacja o badaniu została zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Miejskiego. Łącznie w ramach badania wypełniono 109 ankiet.

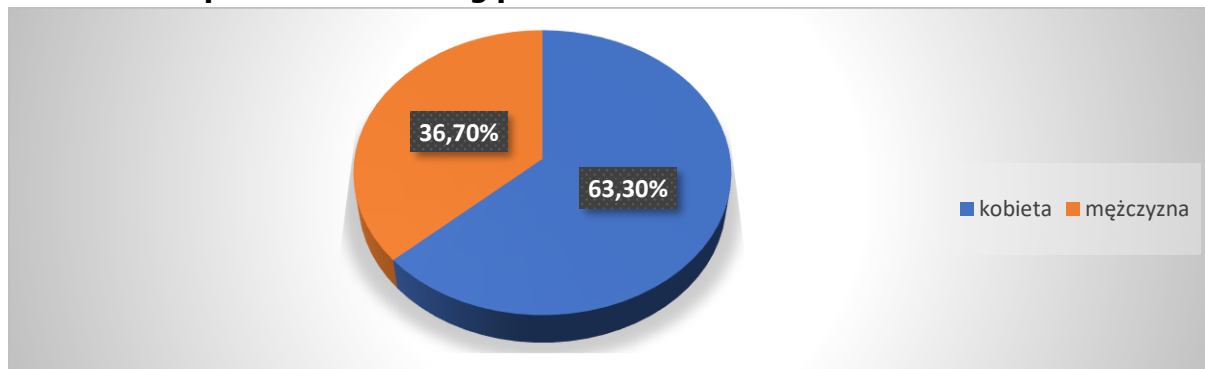
Opis próby statystycznej

W strukturze wiekowej respondentów dominują osoby w wieku od 35 do 45 lat (45,87%) oraz od 25 do 34 lat (33,03%). W strukturze płci respondentów dominowały kobiety, stanowiące niemal 63,30% badanych.

Struktura wiekowa respondentów

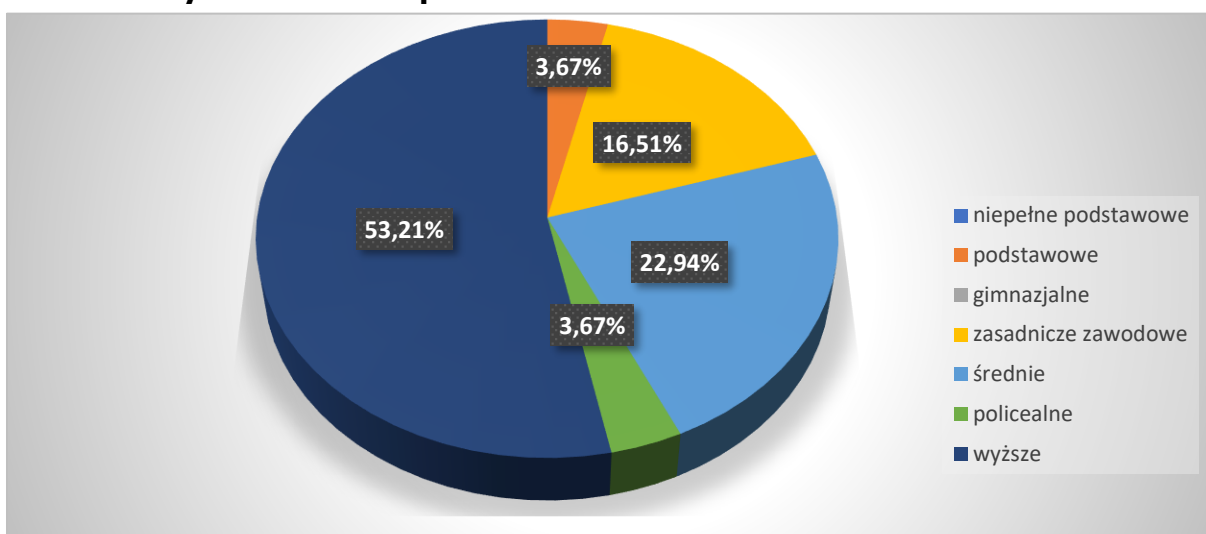
Struktura respondentów według płci

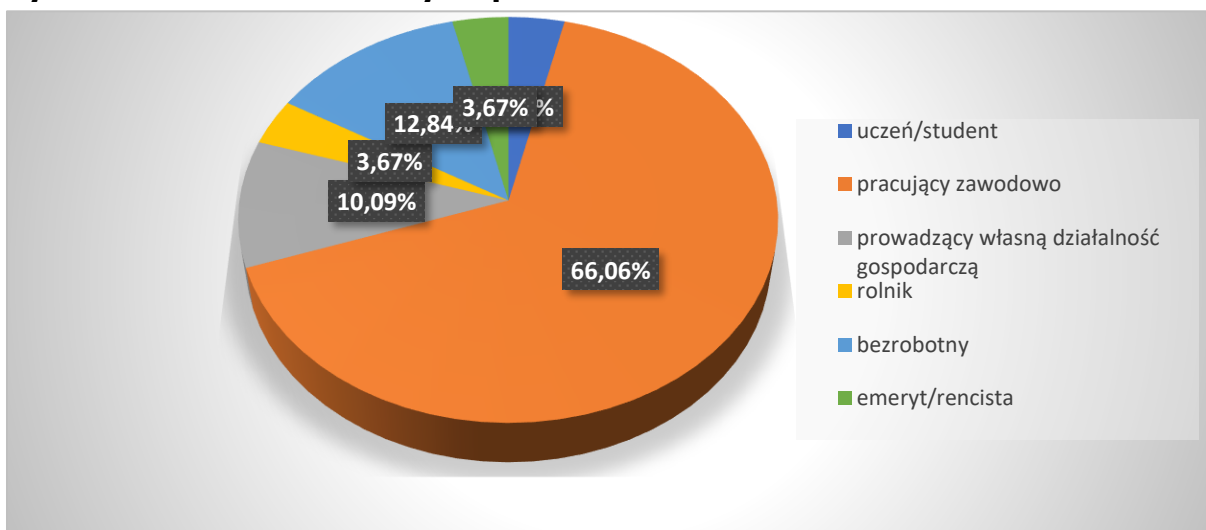

Spośród osób, które uczestniczyły w badaniu, 66,97% z nich zamieszkuje obszar rewitalizacji, natomiast 33,03% mieszka poza obszarem. Ponad połowa respondentów to osoby z wykształceniem wyższym (53,21%), natomiast prawie ¼ (22,94%) – średnim. 16,51% osób wskazało na wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz po 3,67% osób - wykształcenie podstawowe i policealne. 66,06% respondentów stanowiły osoby pracujące zawodowo, natomiast 12,84% były bezrobotne. Własną działalność gospodarczą prowadziło 10,09% badanych. Zaledwie 3,67% badanych to uczniowie lub studenci. Tyle samo wyniósł udział emerytów lub rencistów oraz rolników.

Struktura wykształcenia respondentów

Rysunek 1. Status zawodowy respondentów

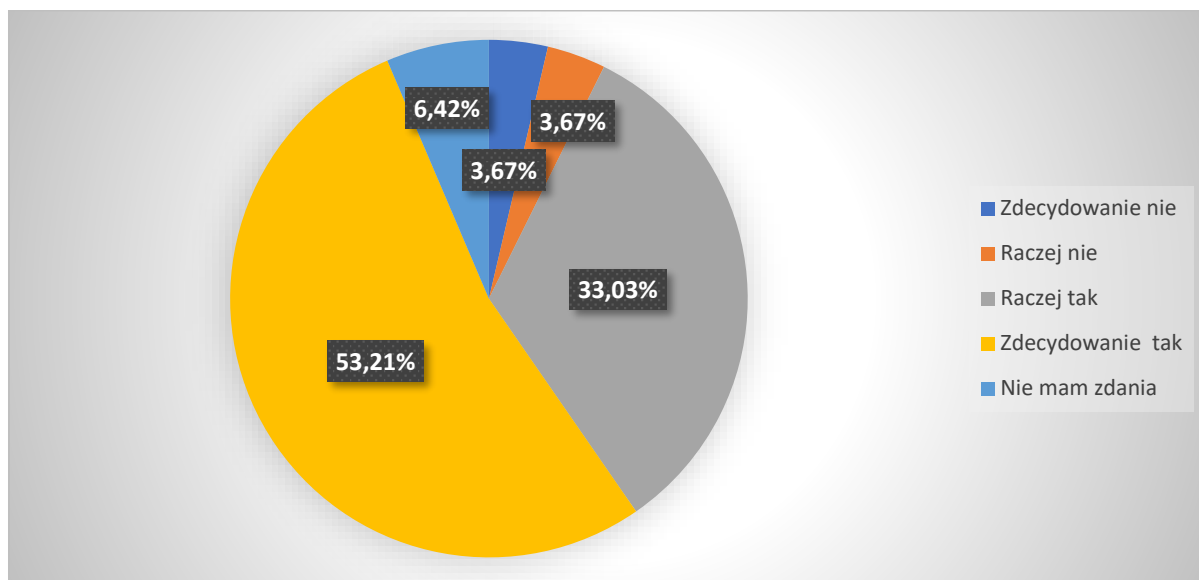

Wyniki badania

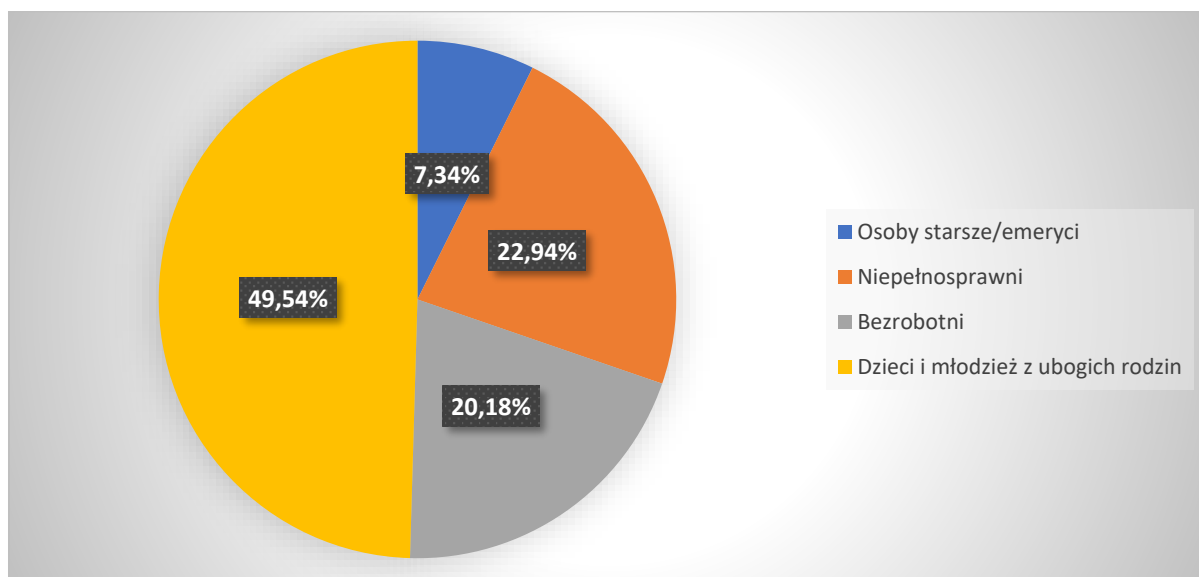
Zaprojektowany kwestionariusz ankiety składał się z 9 pytań, spośród których na 8 należało udzielić jednej odpowiedzi.

1. Czy Pana/i zdaniem wskazany obszar wymaga ożywienia społeczno-gospodarczego oraz poprawy stanu przestrzeni publicznej?

Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że wskazany obszar wymaga ożywienia społeczno-gospodarczego oraz poprawy stanu przestrzeni publicznej. Łącznie 88,24% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej na postawione pytanie. Zaledwie 3,67% badanych uznało, że obszar nie wymaga podjęcia działań rewitalizacyjnych.

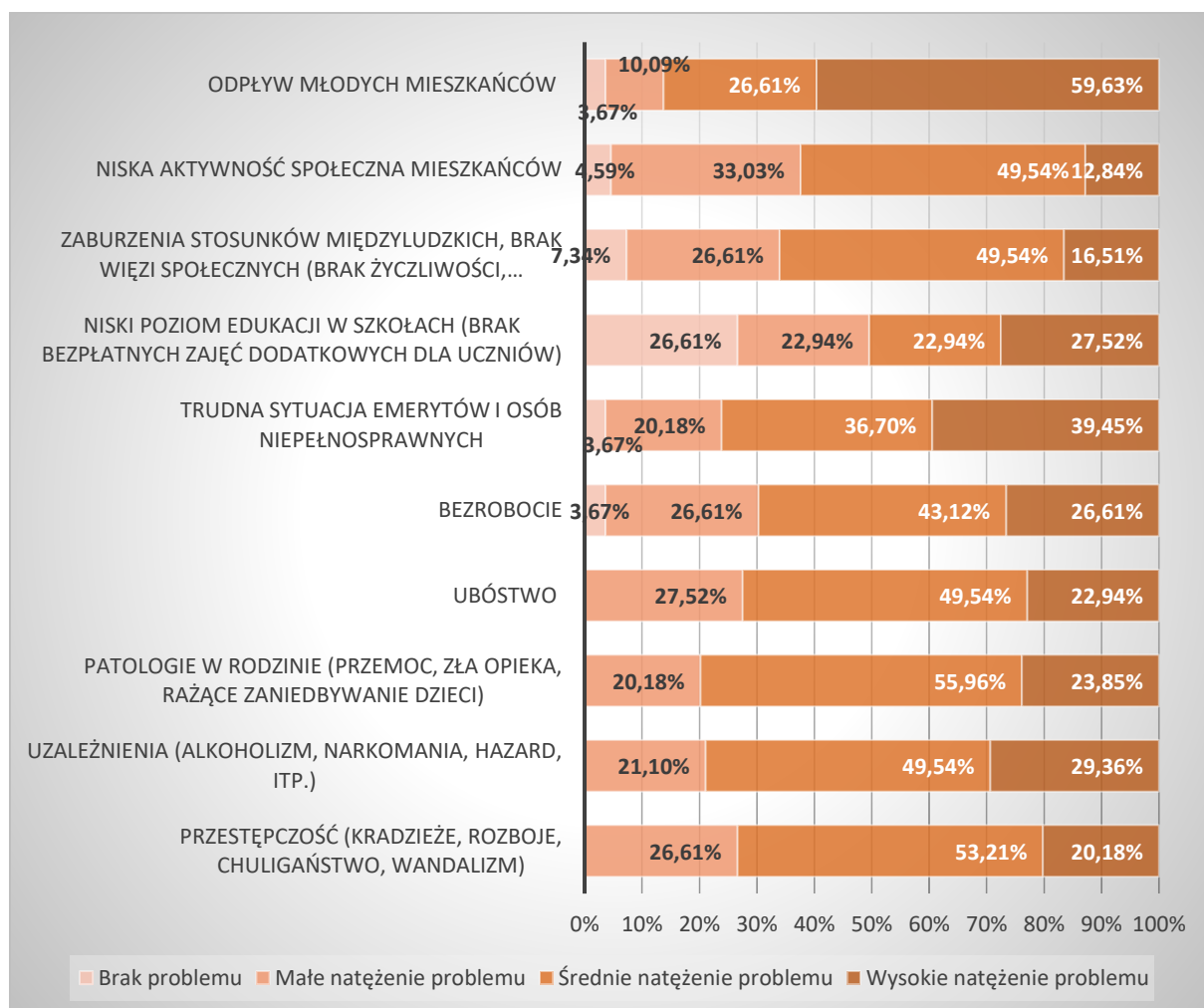
2. Która grupa społeczna zamieszkująca obszar rewitalizacji jest w największym stopniu zagrożona wykluczeniem społecznym?

W odpowiedzi na kolejne pytanie niemal połowa ankietowanych (49,54%) uznała, że dzieci i młodzież z ubogich rodzin powinny zostać objęte szczególnym wsparciem w ramach procesu rewitalizacji. Jednocześnie 22,94% uznało, że grupą społeczną najbardziej zagrożoną wykluczeniem stanowią osoby niepełnosprawne, natomiast 20,18% - osoby bezrobotne. Zaledwie 7,34% badanych uznało, że w grupą społeczną w szczególności zagrożoną wykluczeniem społecznym są osoby starsze i emeryci.

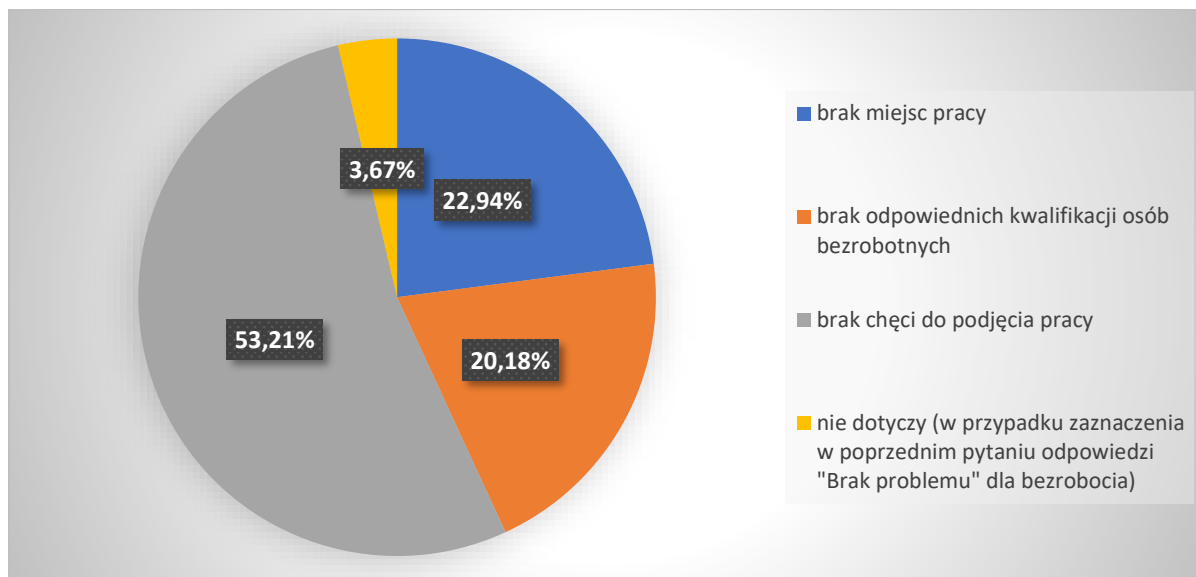
3. Czy uważa Pan/i, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze społecznej?

Kolejne pytanie polegało na określeniu skali problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji. W odpowiedzi na postawione pytanie, najwięcej osób stwierdziło (59,63%), że na obszarze rewitalizacji występuje wysokie natężenie problemu odpływu młodych mieszkańców. Niemal 40% badanych uznało, że na obszarze występuje wysokie natężenie problemu dotyczącego trudnej sytuacji emerytów i osób niepełnosprawnych. Z analizy odpowiedzi na pytanie wynika, że nie mniej istotnymi problemami są patologie w rodzinie i uzależnienia.

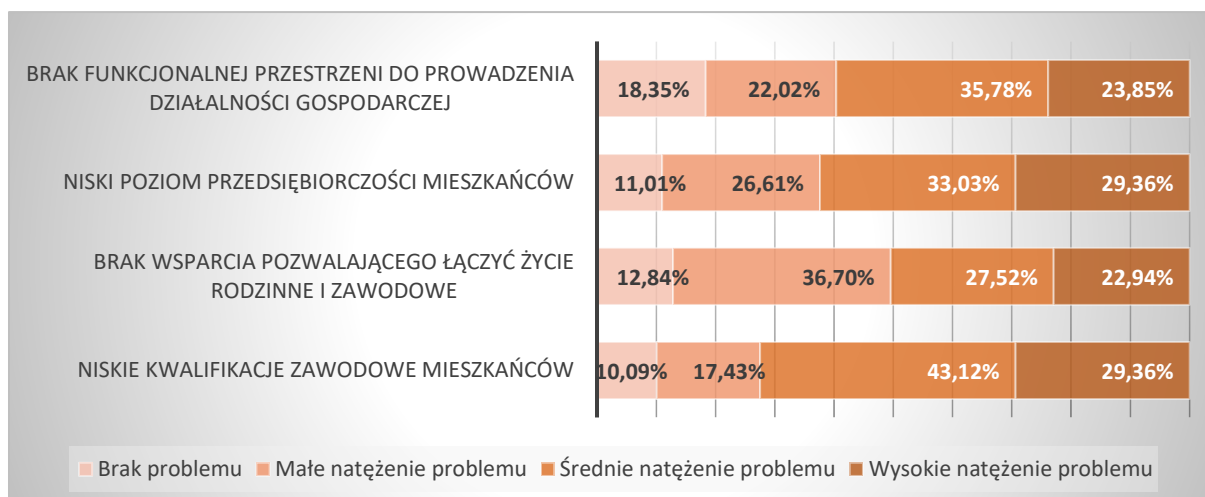

3a. Jeżeli uważa Pan/i, że na analizowanym obszarze występuje problem bezrobocia, proszę podać jego główną przyczynę.

W opinii ankietowanych główną przyczyną bezrobocia na obszarze rewitalizacji jest brak chęci do podjęcia zatrudnienia. Stwierdziła tak ponad połowa respondentów (53,21%). 22,94% badanych udzieliło odpowiedzi, że problemem stanowi brak miejsc pracy, natomiast 20,18%, stwierdziło, że powodem występowania bezrobocia jest brak odpowiednich kwalifikacji osób bezrobotnych.

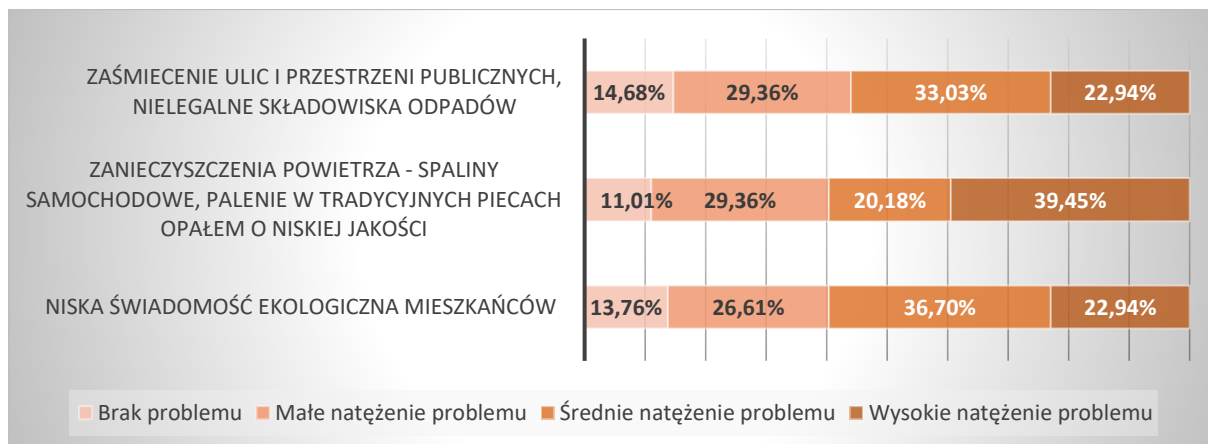
4. Czy uważa Pan/i, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze gospodarczej?

Z analizy powyższego wykresu wynika, że największym problemem gospodarczym w opinii respondentów są niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców – 29,36% badanych uznało, że natężenie tego problemu jest wysokie oraz 43,12%, że średnie.

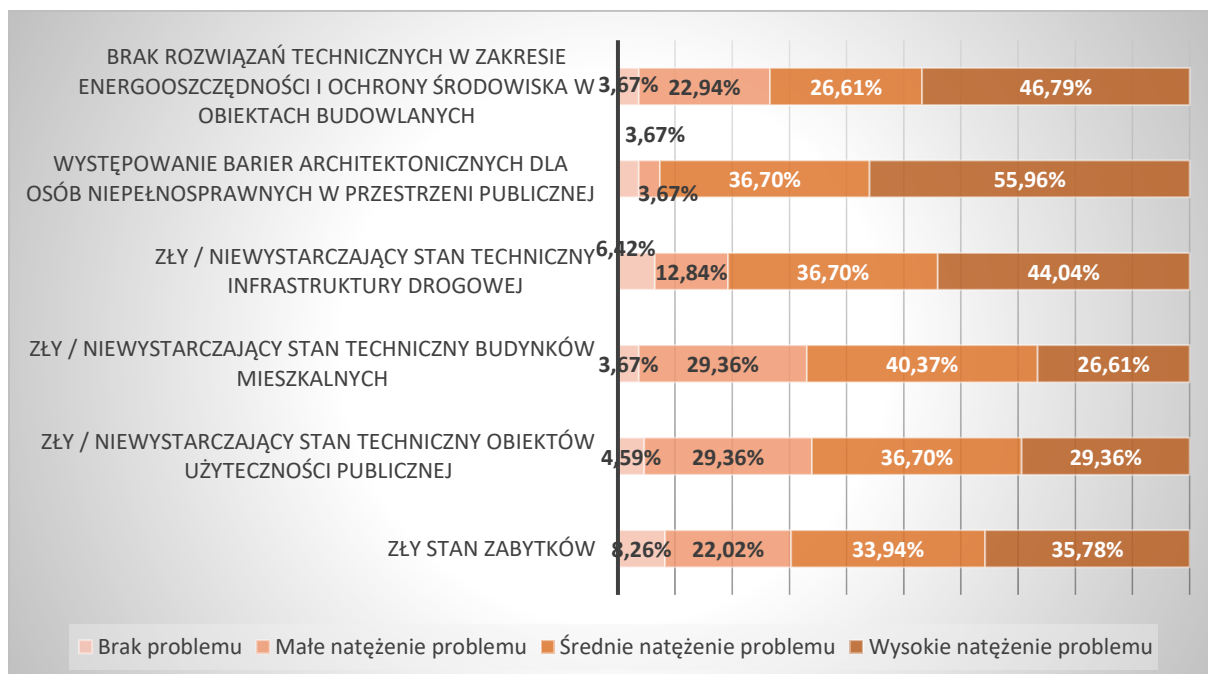

5. Czy uważa Pan/i, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze środowiskowej?

W odpowiedzi na pytanie odnoszące się do występowania problemów w sferze środowiskowej, aż 39,45% badanych stwierdziło, że występuje wysokie natężenie problemu dotyczącego zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, co wyróżnia się na tle pozostałych odpowiedzi na pytanie w zakresie sfery środowiskowej.

6. Czy uważa Pan/i, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze technicznej?

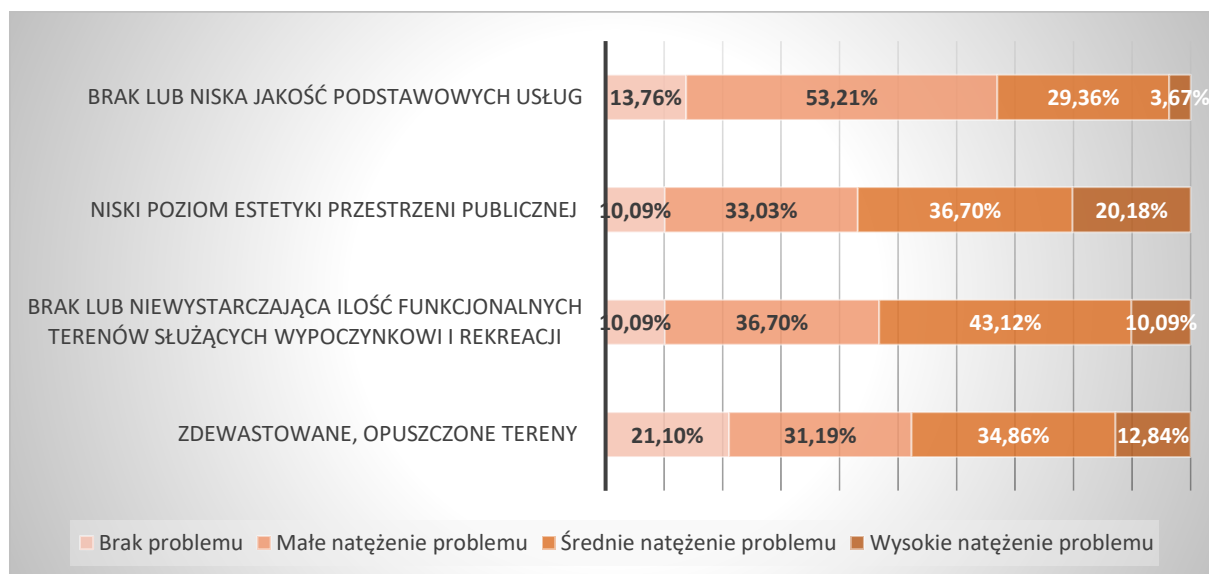

W odpowiedzi na pytanie odnoszące się do występowania na obszarze rewitalizacji problemów w sferze technicznej, największym problemem w sferze technicznej jest występowanie barier

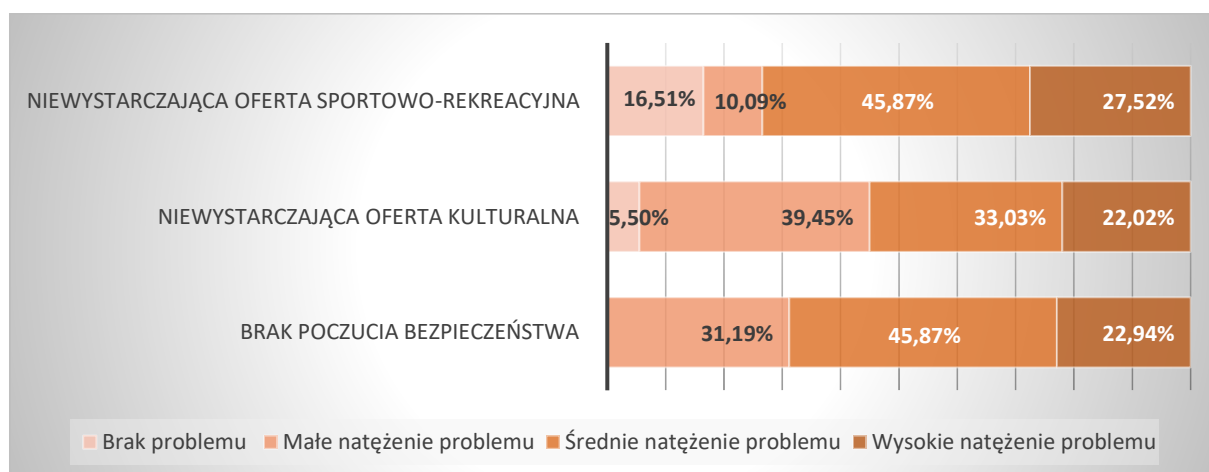
architektonicznych dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej – ponad połowa respondentów, że natężenie tego problemu jest wysokie. Niewiele mniej istotnymi problemami są kwestie związane z brakiem stosowania rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności w obiektach budowlanych i zły stan techniczny infrastruktury drogowej.

7. Czy uważa Pan/i, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej?

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o ocenę występowania problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. W przypadku pytania 7 zaobserwowano mniejszą tendencję do udzielania odpowiedzi świadczących o występowaniu wysokiego natężenia problemu, w porównaniu do odpowiedzi na pytania 4, 5 i 6.

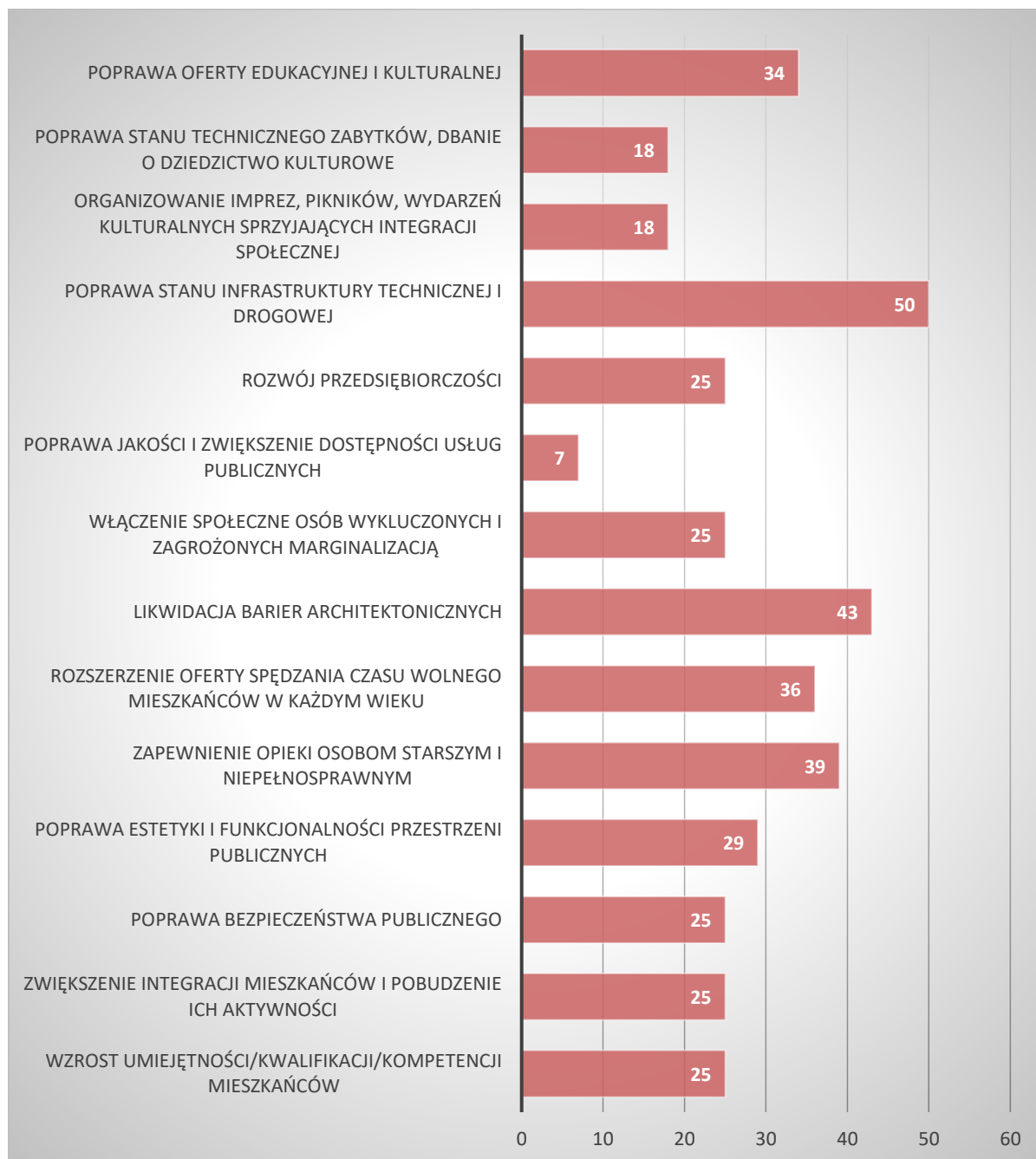
8. Czy uważa Pan/i, że na wskazanym obszarze występują następujące problemy związane z jakością życia?

W odpowiedzi na kolejne pytanie respondenci stwierdzili, że najistotniejszym problemem związanym z jakością życia jest niewystarczająca oferta sportowo-rekreacyjna.

9. Proszę o wskazanie najważniejszych korzyści, jakie według Pana/i powinny zostać osiągnięte w wyniku przeprowadzonego procesu rewitalizacji.

W ostatnim pytaniu poproszono respondentów o wskazanie czterech korzyści, jakie powinny zostać osiągnięte wskutek przeprowadzonego procesu rewitalizacji na obszarze rewitalizacji w Sławnie. Zdaniem badanych najważniejszymi korzyściami są: poprawa stanu tech-

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Sławno

nicznego infrastruktury technicznej i drogowej, likwidacja barier architektonicznych, zapewnienie opieki osobom starszym i niepełnosprawnym oraz rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego mieszkańców w każdym wieku.

ZAŁĄCZNIK 2. ANALIZA WSKAŹNIKOWA W SFERZE SPOŁECZNEJ - SYNTEZA

JEDNOSTKA URGANISTYCZNA	WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ												STANDARYZOWANE WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ												SUMA	ODSETEK MIESZKAŃCÓW MIASTA [WAGA]	WAŻONY SUMARYCZNY WSKANIK DEGRADACJI
	W ₁	W ₂	W ₃	W ₄	W ₅	W ₆	W ₇	W ₈	W ₉	W ₁₀	W ₁₁	W ₁₂	W ₁	W ₂	W ₃	W ₄	W ₅	W ₆	W ₇	W ₈	W ₉	W ₁₀	W ₁₁	W ₁₂			
A	6,33%	12,14%	50,00%	22,86%	20,00%	0,48%	7,14	33,33	0,95%	8,79%	6,96%	75,00%	-2,67	-1,94	1,12	-2,41	-2,64	-0,93	0,07	0,38	-1,58	-0,42	1,9	-1,84	-10,96	3,46%	-37,92
B	-7,46%	24,00%	81,76%	14,20%	-19,34%	0,08%	0,83	19,1	1,66%	8,20%	4,30%	83,61%	0,69	0,52	2,6	1,5	1,03	-1,39	-0,97	-0,24	-1,29	-0,96	-0,82	-0,38	0,29	9,93%	2,88
C	-5,68%	22,17%	19,05%	16,85%	-16,35%	0,89%	1,9	5,7	6,21%	9,35%	5,19%	85,56%	0,25	0,14	-0,32	0,3	0,75	-0,45	-0,8	-0,82	0,63	0,09	0,09	-0,05	-0,19	13,02%	-2,47
D	-3,96%	16,83%	12,77%	19,05%	-11,76%	2,86%	0	88,89	6,98%	9,90%	5,45%	95,00%	-0,17	-0,97	-0,62	-0,69	0,32	1,84	-1,11	2,79	0,96	0,6	0,36	1,54	4,85	2,60%	12,61
E	-9,25%	29,38%	-0,31%	15,38%	-13,54%	2,13%	19,46	12,05	5,28%	11,07%	4,70%	86,36%	1,13	1,63	-1,23	0,97	0,48	0,99	2,11	-0,55	0,24	1,67	-0,41	0,08	7,11	8,90%	63,28
F	-4,80%	24,98%	6,46%	18,84%	-3,36%	1,97%	8,19	29,48	8,85%	10,35%	5,69%	86,62%	0,04	0,72	-0,91	-0,6	-0,46	0,8	0,24	0,21	1,75	1,01	0,6	0,13	3,53	20,13%	71,06
G	-4,00%	28,54%	21,61%	15,97%	-1,86%	0,91%	4,54	31,04	4,16%	9,41%	5,59%	92,75%	-0,16	1,46	-0,2	0,7	-0,6	-0,43	-0,36	0,28	-0,23	0,15	0,5	1,16	2,27	10,89%	24,72
H	-7,10%	18,21%	27,27%	18,37%	-12,40%	1,14%	13,01	29,27	5,20%	8,97%	4,10%	82,86%	0,6	-0,68	0,06	-0,38	0,38	-0,16	1,04	0,2	0,21	-0,26	-1,02	-0,51	-0,52	5,07%	-2,64
I	-1,35%	20,55%	24,18%	17,09%	-8,74%	0,36%	2,73	1,82	3,36%	7,00%	3,21%	77,08%	-0,8	-0,2	-0,08	0,2	0,04	-1,07	-0,66	-0,99	-0,57	-2,07	-1,93	-1,49	-9,62	9,07%	-87,25
J	-5,10%	19,76%	21,12%	17,93%	-4,32%	0,91%	2,03	4,05	2,23%	8,46%	4,88%	92,31%	0,11	-0,36	-0,23	-0,18	-0,38	-0,43	-0,77	-0,89	-1,04	-0,73	-0,23	1,09	-4,04	8,14%	-32,89
K	-8,64%	20,07%	21,99%	16,22%	-20,11%	2,33%	14	16,34	6,88%	10,26%	6,04%	87,50%	0,98	-0,3	-0,19	0,59	1,1	1,22	1,2	-0,36	0,92	0,93	0,96	0,27	7,32	7,07%	51,75
MIASTO	-5,43%	22,92%	18,91%	17,31%	-8,94%	1,24%	6,6	20,45	5,28%	9,42%	5,12%	86,38%															
średnia	-4,64%	21,51%	25,99%	17,52%	-8,34%	1,28%	6,71	24,64	4,71%	9,25%	5,10%	85,88%															
odchylenie	4,10%	4,83%	21,42%	2,21%	10,72%	0,86%	6,05	23,06	2,00%	1,09%	0,98%	5,92%															
stymulanta/destymulanta degradacji	d	s	s	d	d	s	s	s	s	s	s	s															

Objaśnienia symboli wskaźników:

- W₁** Zmiana liczby ludności w latach 2011-2016
- W₂** Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym
- W₃** Zmiana liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2016
- W₄** Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym
- W₅** Zmiana liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2011-2016
- W₆** Odsetek osób niepełnosprawnych
- W₇** Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców
- W₈** Liczba skierowanych do sądu postępowań w sprawie wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
- W₉** Odsetek osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej
- W₁₀** Udział bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
- W₁₁** Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
- W₁₂** Udział osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach wśród osób bezrobotnych

Uzasadnienie

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Sławno na lata 2018-2023 jest dokumentem, na potrzeby którego przeprowadzono dogłębną analizę sytuacji społecznej w mieście Sławno. Efektem tych prac było wyznaczenie obszaru, na którym występują czynniki zakłócające rozwój, problemy społeczne i infrastrukturalne. Niniejszy dokument został opracowany w celu przeciwdziałania występującym na obszarze zdegradowanym negatywnym zjawiskom. Program został opracowany w oparciu o Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Po pozytywnym zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego i umieszczenie Lokalnego Programu Rewitalizacji w wykazie programów rewitalizacji Miasto Sławno będzie mogło ubiegać się o środki przeznaczone na projekty wynikające z treści dokumentu.